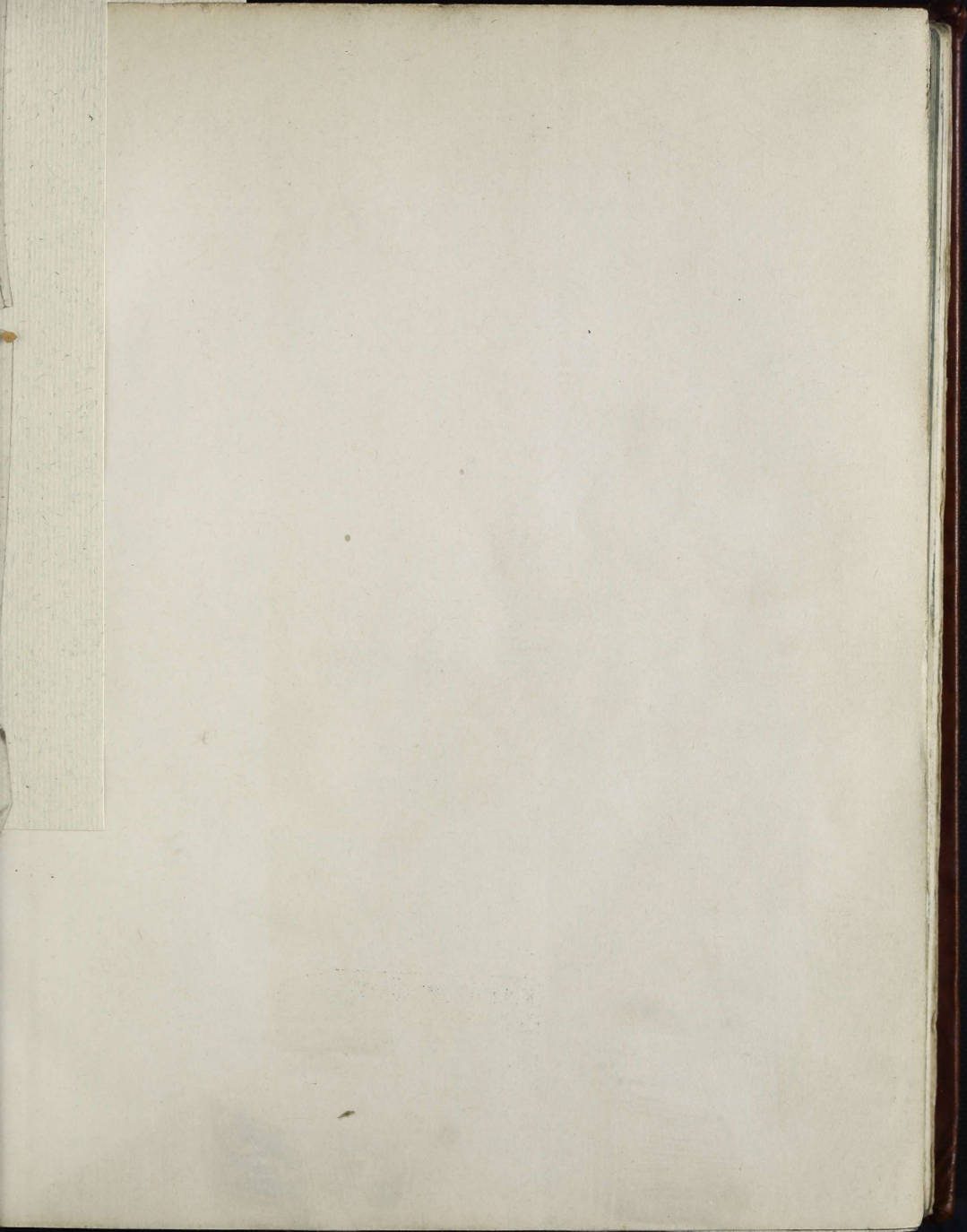

8711
x11900

R. M. K. I. 468. 469.
Teljs. Teljs.

236

M. N. MŰZÉUM KÖNYVTÁRA
II. Nyomt. Növényeknéplő
1909 év 25. sz.

l. n. l.

RMK

1.) I. 768.

Teljes.

2. I. 769.

Teljes.

A' MAGYAR-ORSZAGI
Palatinusnak,
G R O F
ESZTERHAZI
MIKLOSnak,
RAKOCZI GYÖRGY
Erdélyi Fejedelemnek írt
egy-nehány
Intő Leveleinek
igaz Páriája.

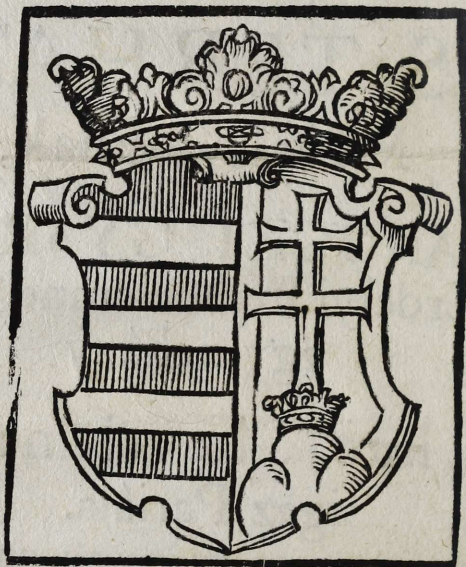
NYOMTATTA
Bécben a' Koloniaj Vduarban
KOSMEROVIUS MATE.

Anno M. DC. XLV.

Ligis: de Mezer

Rmk I. 768.

~~117~~

ELSŐ LEVE L.

Illustrissime Princeps.

NYO L C Z hólnapig valo betegségben lévén, gyakor és bév Irásommal nem akartam *importunus* lennem Kegyelmednek; kíváltképpen, mivel két, vagy három Levelemre nem-is jöve válaszom kegyelmedtől. 's ha Nemzetemet, 's szegény Hazánkot utólsó ruínától nem félténém, halgatnék most-is inkább, mint minden-felől valami gyóólósféges kérdésekbe bochátkoznám: de szereterem, és Hazánkhoz- valo igafságom, 's kötelességem-is, kedvem ellen-is szólta. Im látom azért, a' Végezések-ellen- valo Fegyvert a' Kegyelmed kezében. melyet én nem ítélek ugyan, de jóra nem magyarázhatom. Mert, ha a' maga óltalmát nézné, a' *Confæderatiók*-szerént közleni kellene mi- velünk-is Kegyelmednek: más kedveért pedig, ennyi szóp javát és allapattyát 's szerenchéjét, szerenchére, 's chak nem kockára vetni, Nemzetünk veszedelmével; nem látom tanáchos dolognak; kíváltképpen azokért, a' kik mindenestől Idegenek; és a' mi vé

rünkkel, 's veszedelmünkkel kívánniák a' magok gonofságát elő-vinni esztelen ígérekkel, magokkal-is jó tehetetlenek lévén. Ők azért magokat nézvén, mint érkezik Kegyelmed mind az ő, 's mind maga Kegyelmed ingyen chak általmára-is, nem hogy *offensivè* hadakozhassék, meg nem foghatom! mert igen jól tudom azt én, a' kichiny Magyar erő mit téfzen; ha bár, mint *Jägerndorff* és *Manzfeld* a' mi üdönkben, valahány Ezer embert bé-küldenének-is. De talám Kegyelmed-is *perpendálta* ezeket; és más, 's nem ez, czéllya a' Fegyvernek kezébe-vételének; kit én él-is hittem: hanem nézheti talám Magát, és állapattyának nevelését: de arra-is kichinne tartom a' Kegyelmed maga erejét. hanem-ha azokat vészi melléje, a' kik maga személyének-is ellenfégi Kegyelmednek, 's szomjúhózzák közönségesen-is Nemzetünk véré, és hátra maradt kis részetskéjét Hazánknak. De ez-is michoda Kerefsztyénfég, vagy michoda jutalom, chak a' mi üdönk-beli példák-is igen meg-mutattyák. 's nem hiszem, hogy a' természetnek széldfége ennyire meg-vadúlt volna Kegyelmedben, hogy Török praedája-alá kívánna vetni bennünket, úgy-mint maga Véret és Nemzetet.

Ezezen-kivől, a' mint *Kéri János* Uramnak-is láttatott valami *declaratiót* tenni, nezhetne talám az Ország javát, és Nemzetönknek Szabadságát Kegyelmed, mely talám magában gonofz nem volna: de fegyverrel azt sem viheti Kegyelmed végbe; sőt inkább *involvál* bennünket, magunk-közt sem eggyezherven-meg; 's elveszünk úgy-is. és így, mind a' felyül meg-írt dolgok, és módok, nem egyebet neznének, e' szegény Hazánk, és meg-kevesedett, 's talám kefe-

keferedett Nemzetünk veszedelménél. Semmi úton nem javalhatom azért a' Fegyvert. Mert látom azt is, hogy kemény Fegyvert készítenek ellene, kiváltképpen e' mostani nagy *Victora*-után; kinek *seriesset*, a' mint nekem ő Főlfége méltózatott meg-küldeni úgy küldtem-meg Kegyelmednek. a' honnét kunyű meg-erteni, mint kellyen kardoskodnunk, most kiváltképpen.

Ha mi *Difficultási* vannak azért Kegyelmednek, megtartván ama', közönséges *Proverbiomot* is; hogy, Falu-fejében nem alkalmas kardot vonni. Im én Tisztom is azt kívánván (noha gyűlölséggel lészen-meg,) le-borúlok ő Főlfége-előtt, 's könyörögni fogok, csak értsen akarattját Kegyelmednek; hogy az idegen Hadaknak bé-küldésért, kik már nagy részre el-is vannak rendelve, *Puchaim Ceneralisága*-alatt; 's csak tölem-is várnak; halasztja kegyelmessen ő Főlfége, míg Kegyelmedtől valaszom jár. holott a' Végezése ben-is vagyon egy *Articulus*; hogy, ha Valamelly félnek a' másik-ellen, mi *pratenfio*-ja volna, azt először *placidis mediis* igyekeznék *componálni*. Várom azért a' Kegyelmed jó válaszáért ez-aránt. 's ne-is késleltesse, mert *periculum in mora*. 's én kész vagyok, minden tekintet hátra vetvén, *tamquam Mediator inter Regem & Regnicolas*, *interponálnom* magamat; 's könyörögnem ő Főlfégének is hogy kegyelmessen hajjollyon inkább a' jó egygyeségre, hogy-sen ő Főlfége-is a' Fegyverhez nyúllyon, és a' két-féle Fegyver, utolsó *ruináját causállyá* az ő Főlfége Országának. Isten tartsa meg Kegyelmedet. *In Kis Marton die sexta Mensis Decembris, Anno Domini Millesimo sexcentesimo quadragesimo tertio.*

M A S O D I K L E V E L.

Illustriſſime Princeps.

T*Ar Caſpár Kegyelmedhez küldött Poſta*
 ſzolgám, noha valamenyire kéſedelmefsen, de békével meg-hozta a' Kegyelmed Levelemre- való válaſz-tételét: mellyet ſzeretettel és böchüllettel vettem, és olvaſtam-is. Melyre hogy moſt mingyárt válaſzt nem adhatok Kegyelmednek, kérem meg ne botránkozzék beſze; tudván Kegyelmed, hogy nékem ezeket ő Főlfégével-is közlenem kell; de nem kéſve, írnyia fogok iſmég Kegyelmednek. Azonban, mindenek chendeféſégben maradván, hogy onnét-is valami ok ne adafsek, kérem Kegyelmedet, légyen vigyázás-e' dologra; és vegye oly tanáchkozáſban-is ezen dolgokat, a' kibentartafék-meg az ő Főlfége méltóſága-is, mint ilyen *Monarchá*-nak; 's vehetűk mi-is Nemzetefűl jó igyekezerűnknek hafznos gyűmölchét el, eleibe vevén közönſéges Eggyeſégűnket, és meg, maradáfunkat, minden egy- bb *Pratenſiók*-nak, mellyeket a' jó Eggyeſég, ha meg- maradunk, mindigazitásban vehet. Egy- b- aránt, ha minden két pénz keretűnkért Százat költűnk: előbb el-fogyunk, hogy- ſem némelly chekely keretűnk-höz jutunk. melly talám nem tanáchos dolog-is; 's arra mind a' két réſzről-is kell vigyázniigen; melyre én ajánlom minden tehetűgemet, 's kéſz-is vagyok chelekedetb-é is azt veñem.

Az *Svécuſok* minémű *imperuſſal* rohantanak a' *Daniae* Kyrályra, tudom érti Kegyelmed. kinek már-is nagy reſze *Ditio*-ját foglalták-el. mellyet ők nem moſt-is főznek magokban.

gokban. A' Király, ő Főlségéhez, a' *Lengyel* Király hoz, és a' *Muszkák*-hoz folyamodott. Chászár Urunk, het *Regiment* Lovast és Gyalogot küldött már a' Király számára: a' *Muszkák* azon-kivül is ószve akartak veszni vele. A' *Lengyel* Király mit fog chelekedni, még nem tudatik: de a' *Daniai* Király fia, maga volt ő Főlségénél a' *Lengyel* Királynál; 's *ad partem* fogadott hadat né keveset mondanak egygyütt is másutt-is. 's nem vél ném hogy hívolkodo nézője lenne ő Főlsége-is a' dolognak. Tovább miben maradnak, nem tudom: de ezek, ki-ki maga dolgát forgattyák, a' mí példánkra-is. Tartsa meg Isten Kegyelmedet jó egefségben. *Raptim, in Kis Marton, die Vigesima prima Mensis Ianuarij, Anno Domini Millesimo sexcentesimo quadragesimo quarto.*

H A R M A D I K L E V E L.

Illustrissime Princeps.

E *Gri István* Uram, a' Kegyelmed jámbor szolgája, tegnap estve-felé, úgy-mint, 26. *hujus*, meg-adánéké a' Kegyelmed Fejér-várrúl, s. *praesentis* költ Levelét; 's érté panaszolkodását Kegyelmednek, az ő Főlsége Nemes Vár-megyékretett Kegyelmes *Intimatio*-ja-felől. Tudom, nem bányya Kegyelmed, ha azokban egy kis *Informatió*t adok Kegyelmednek.

A mi azért kegyelmessen Intó Leveleit illeti ő Főlségének; a' többi-között, a' mellyet de *Insurrectione* a' Nemes Vár-megyékre írt: arra a' Kegyelmed Hadbá-valo *Publicatoria*-ja, mellyet az egész maga *Provincia*já-nak írt, Magyar-országban-valo Had-fogadása; a' *Törökök*-höz szökarlan

katlan ajándékokkal-valo küldése; a' *Svecusók*-nak Kegyelmedhez gyakorta-valo követtség-küldések; Maga némelly idegőüzeneri, és iráfi, adtanak okot ő Főlségének; 's nē chudálhattya, sem gonosz néven nem veheti Kegyelmed, hogy a' maga Birodalmára, és Híveire vigyázni kíván ő Főlsége. De azért ez, olly-*Conditio*-val vagy on; ha Kegyelmed, vagy Országát, vagy Híveit ő Főlségének, annyival inkább Magát, 's méltóságát, meg-bántani kívánná: es így ez-aránt, méltán nem néhezthet Kegyelmed. mert még *Julius Chászár*-is, nem chak a' vétket, de a' véteknek gyanúságát-is távoztatni kívánta.

Az Szolgák állapotját a' miilleti; azok Két rendbeliek szoktak lenni kíváltképpen: Egyrésze; a' kik a' Józsgokat és jóvedemeket *adminisztrálni* szokták; 's azok nélkül nem-is lehet Kegyelmed, 's ő Főlsége sem tilalmazza: de hogy, egyébbszükség-kivül, és Főrenden-valo szolgait, most tilalmazza ő Főlsége a' Kegyelmed szolgálattjától; az-is abból származott hogy a' maga Híveinek, maga ő Főlsége-ellen, nem akarta hogy szolgálattjával ellyen Kegyelmed. Melyre azzal-is adott okot Kegyelmed; hogy, nem hogy Szolgáját szedvedné ő Főlségének Erdelyben: de itt azt ilik, hogy, ha ki innét bé-megyen-is, bár bizonyos dolga végett mennyen-is; vagy meg-fogatik; vagy *arrestum*-ba tétetik; vagy kergetik; 's ingyen chak beszélleni sem szabad a' Kegyelmed híveivel, es szolgáltaival: melly keménységet látván, nem chudálhattya ez-aránt lőtt *declaratión*-is Kegyelmed ő Főlségének. Ezeken-kivül, úgy vagy on, az mintigen *sincere detegáltam*-is Kegyelmednek, nem kichin Hadikéfi ületet-is tett ő Főlsége itt a' szomszed

Provinciak-ban. mellyek mind azt nézték, hogy ha Kegyelmed ő Főlsége-ellen valami ellenséges dolgot mutatott volna, és ezek a kézfűletek, s *Expeditiók*, az én Kegyelmednek tört Irásom-előtt-is löttének; de az-után a' dolgok abban maradtanak, a' mint én meg-írtam Kegyelmednek. Chak maradgyon chendefzen azért Kegyelmed, és tegyele Hadi kézfűletit; és ne mutasson Kegyelmed, se ne indíttson semmi-némű ellenséges dolgot az ő Főlsége Birodalmi-ellen: itt-is le fognak tévődni minden őltalmunkra felvert dolgok és kézfűletek; 's jó Eggyeséget és szomszedságot kívánunk viselni. Melyben, ha szűkféges lészén az én munkám-is, és *Intercessio*-im tovább-is ő Főlségénél, nagy kézfűggel közbeverem magamot: chak Kegyelmed-is, kérem igen, alkalmaztassa a' dolgot; vessé minden elmélkedését *ad Pacifica media*, és *consulállyon*, 's *deferállyon* ő Főlségeméltóságának; kit, meg-fertetnek vélnek itfón lenni Isten tartsa megkegyelmedet. *In Kis-Marton, die Vigesima septima Mensis Januarij, Anno Domini Millesimo sexcentesimo quadragesimo quarto.*

N E G Y E D I K L E V E L.

Illustrissime Princeps.

T Alám én ugyan *importúnus* vagyok gyakor Levelemmel Kegyelmednek; de nem gondolom, hogy nehézkedvel vegye Kegyelmed; mivel én jószüből chelekefzem.

Egri István-tól, a' Kegyelmed jámbor Szolgájától, a' mint meg-írtam Kegyelmednek, még eddig mindennek az-ferént vóltanak: hané Hódosi, a' Kegyelmed *Ledniczei* Capi-

B

tán-

8
sánnya elegyítette valahány-fámu emberét Kegyelmednek a' Morvá-ban Szezin táján rebellált Oláhok-közibe; kiket felvervén, Ledniczébe is szaladtak benne. Utánnok ment vólt Gróf Puchaimb Uram, 's estenek hol-mi *inconvenientiák*; mellyekre Hódosi adott okot. 's megírta hiszem maga-is a' dolgot Kegyelmednek Puchaimb Uram. de az a' két személy, a' kikről az emlekezet vagyon, tartotta *rebelliójok*-ban azokat az alkalmatlan tudatlan Oláhokat. De ebbé né kell megbotránkozni Kegyelmednek; mert a' Hadi indulatok magokkal szokták az illetén alkalmatlanságokat hordozni, ha csak kichin-is az; egyéb-aránt, vízfőzsa-mentek Morvá-ba ismét a' Hadak.

Ide még újobban keztek hirdetni, hogy Kegyelmed ugyan ellenséggül vótte ezt az szegény Hazát; melybe belé is verette Bakos Uram az úszógót; valaki öltya-meg. Isten láttya, méltatlan dolgoknak láttzanak ezek, hogy-im mind a' Pogányok-tól, 's minden egyéb Nemzetfégektől is békével vólnánk; hanem magunk kívannyuk fogyni magunkat; arra ingerelvén az idegeneket-is; sőt hívván-is őket a' természet-szerént-valo ellenséggel-eggyütt Országunkra. Kinek óltására-e, vagy jobban fellobbanására, úgy látom, ezen Kegyelmed chelekedeti többeket-is vonson-be. 'Sadgya Isten, chalassám vélekedésemben; de félek igen rajta, hogy az én jóvendőlésim bé ne tellyesedgyenek, a' mellyeket, egy-néhány esztendőről-fogvást, egy-szer-is mászor-is írtam Kegyelmednek.

A' -*Svécius* nem Kegyelmedet, sem minket néz, hanem maga alkalmatosságát keresi, a' mi vérünkkel és pusztulásunkal. Nem széd a' Török-is mások kősarjába eperjet: kik nyilván

nyilván mongyák, hogy ők békével vólnának; de Kegyelmed furtja és szorgalmaztatta nagy sok ajándékival őket, hogy ők is fegyvert fogjanak ellenünk; segét venné tudomichoda *Confederatusok* is Kegyelmed-mellett szorgalmaztatni azon dolgokat. Melly chudára méltó, hogy Kegyelmed, mi Verünk és Nemzetünk lévén, 's Keresztyén nevet viselvén, ily veszedelmes dolgoknak bochátkozott, mind a' maga, 's mind a' mi részünkre nézve!

Az *Gallusok* dolgát nem chudálhatom: mert, ha valaki jól belétekint a' Historiákba, *Károly* Chafzár-idétt, *Ferencz* a' *Francziai* Király, három ízben hozta ki *Sultán Szulmán* Chafzárt Magyar-országra; 's akkor szaggatták a' Magyar Nemzetnek fűgárját ki: és minden akkori veszedelműnknek, ők voltak okai. 'Sa' mint mondám, ők kezdvén veszedelműnket el; úgy látom, Kegyelmed-által a' *Törökök* szöveségével, ők fogják szegény édes Hazánknak, és Nemzetünknek kevés hátra-maradott részetskéjét is utólso veszedelembé hozni. Mellyet, mind könnyebb vólna szenvednünk, ha magok, vagy a' *Pogánfság*-által chelekednék azt: de, hogy ezekben a' magunk Nemzete *cooperálljon*, 's javallást és segedelmet adgyon, fölörte keserveinek láttzik.

Es, nohatalám Kegyelmed ez-aránt más-képpengondolkodik, hogy javai öne inkább a' mi Nemzetünknek ki belőle: de ezennel meg-tapasztaltja Kegyelmed, külömben lenni a' dolgot. Mert a' *Svecus*, már-is el-hatta itt a' szomfédséget, a' maga alkalmatóságaért, 's *Daniá*-ba ment. népet sem hagyott itt, 's el-kezdette ott is az hadakozást: és tudgya mikor, és mint kezdte; de mikor, és mint végezi, az neki sem kezében, sem hatalmában nincsen. A'

Franczúsnak-is népe semmi ki nem jühet: 's nagy üdö-is kell hozzá, míg olyan népet öszve-vernek, a' minéműt le-vertek benne. A' *Török*, kész szolgamagáért: mert oly fel-fualkodott kevély bestye az, hogy másnak nem szokott szolgálni. Maga pedig, a' meg-bódúlt, és maga-között-is meg-hasonlott kevés Magyar Nemzet, mit fog végbe vihetni, künnyű meg-látni; kivált-képpen ilyen Erő-ellen, a' melly el vagyon rendelve e' végre; 's most heverő, de győzedelmes Fegyver.

Forgattyáknémelly Kegyelmed emberi azt-is, a' mint Levelébé-is látó Kegyelmednek; hogy, ő Főlfége Chászár Urunk Fegyvert akarván Kegyelmedre viñi, kényszerítettett Kegyelmed-is ölcalomnak Fegyveréhez nyúlñi. ezt olvastam Levelébé-is Kegyelmednek, hogy, Híveinek *publicálta*. De, Bóldog Isten! hol vette Kegyelmed ezt-is? Innét igen bizonyos, hogy Kegyelmedre senki Fegyvert né kívánt viñi: mert, hogy Híveinek *Insurrectió*-ra-valo készületet parancsolt ő Főlfége, látván a' Kegyelmed Hadban-valo *Publicatoriáit*, és már kezében-lévő fegyverét-is: nem látom mint vehetett abból okot Kegyelmed: mert az jövendő-t nézett; és oly okkal-is vólt, ha Kegyelmed mi ellenfeges dolgot mutatna az ő Főlfége Birodalma-, és Hívei-ellen.

Az *Religio* és Szabadság dolgábá pedig, senki Kegyelmedet, sem alatta-valóit, né háborgatta: de Kegyelmedtől, fok meg-bántást vettek a' *Catholicus* Atyafiak Erdélyben; melyről innét chak egy szót sem tótrunk, nem-hogy többet. 'S mi igazgatása az-aránt-is itt Magyar-országban Kegyelmednek, mint egy *Privatus* Urnak, nem tudó. S én úgy hiszem, ninchen-is ez-aránt elegendő *informatió*-ja Kegyelmed-

elmednek: mert én Magyar-országban is, egy szóval, senkit nem tudok, sem az-aránt mind ennyi *disceptatio*-között: is nem hallottam, a' kik az *Statusok*-közül, vagy a' magok meg-bántását, vagy Szentegyházoknak el-vételét *prædaldáltak* volna, a' vagy alattok-valóknak-is háborgatását: hanem mi *Catholicusok*. *Fundusink*-ról, *Jus Patronatúságunk*-ról, és Pórijainkról volt a' panasz, melyhez sem közök, sem semmi igazgatófra-valo dolgok nem vólt; és semmi-képpen a' *Constitúciókkal*-is nem ellenkeztenek. De ha ez-aránt mi oly dologlót volna-is; ez-e az úrtya annak, hogy valahány Pórnak tekintetiért, egész Országot zavarjunk-fel, a' kinek nagyobb része nem-is tudgya mit hiszen?

Forog a' Szabadság-is némellyeknek elméjében: de szabadságot, sem a' *Religio* dolgában, sem egyébképpen nagyobbát sem hallottam, sem olvastam, mint itt Magyar-országban ő Főlségek-alatt vólt, és vagyon, ki a'nyi-is, hogy felő, ne legyen az-miatt veszedelme. De ebben-is, az *Executiók*-ban vagyon-e mi *difficultas*? Más az úrtya annak-is; nem ilyen veszedelmes Fegyver-fogás. és itt-is Kegyelmed, csak egy *Regnicola* m-közrünk, 's minnyájunknál jobban ezt sem fájdalhattya: hanem, velünk-eggyütt, ha mi *Difficultásink* vólnának, ő Főlségének, mint kegyelmes Urunknak, eleibe adhattyuk. és nem kell semmit-is kételkedni benne, hogy, ha mi könyörgésünk-által eleibe térjestrünk ő Főlségének, méltó igazítást azokban ne ve'nének.

Mellyek mind így lévén, itt közönfőgelesen mind úgy okoskodunk; hogy minden Indulatiban, maga czéllya Kegyelmed magának; az-az, Magát, és külső világi javát nézi mind ezekben; 's azért kívánnya fogyni ezt a' nyo-

morúlt Hazát. és Nemzetét: fundamentomúl vetvén, hogy, a' mit Kegyelmed maga állapattyaiban, vagy annak nevelésében-jónak vél, mind Isten akarattya az. De megbochászon Kegyelmed; vagyon emberben, Isten akartya-ellen-is akarat 's gyakran igen ellenkező: de el-szenvedi ideig ó-szent Fölsege. és így, Magáért, minnyájunkat kíván sanyargatni; melyben, lehetetlen hogy Isten áldását; és elő-menetelét vehesse Kegyelmed.

De légyé szabad tovább-is szóllanom Kegyelmednek, Talám belső szorongatási-is lehetnek Kegyelmednek; 's kíváná mostani indulati-által azoknak igaz tását-is, szép maradékira nézve-is. Chak hogy nem az annak-is az ó igaz rendi, és módgya; mert a' sebbe, olajt, és nem épét szoktunk tölteni. Jól meg-lásza azért Kegyelmed, kérem, mit mivel nem tévelyeg az, a' kiel-veztetett úttyát meg-talállya; még vagyon mód a' dologban; de ezennel nem léfzen. 's *Protestálók* én-is, mind Isten-, 's mind e' Világ-elött, hogy semmi nek oka nem léfzek; 's nem kívánom, se véret, se veszedelmét látni Nemzetének. és Kegyelmednek-is szolgálni, mint véteni, kívánok inkább. De, hogy-sem ily rút veszedelemnek bochásam Hazámat és Nemzetemet, mindent valamit fel tudok találni, hozzá nyúlok. 's valami ki-menetelét adgya Isten, de az Oltalomnak Fegyverét fel kell vennünk, ha kemény léfzen-is az; únalmas-is ez a' fok nyughatatlanság, melyben ennyi esztendőről-fogvást tart Kegyelmed bennünket.

Még-is kérem azért Kegyelmedet, ha mód vagyon benne, és hagyott annyi szabadságot wagának, hogy ó Fölsegevel, és maga Nemzetével végezhesen, és meg-eggyesül-

gyesülheksen; vegye más-képpeneleit a' dolognak, 's ne bochátkozzék ily rút veszedelmes állapotnak; és maradé-
kit, 'sminket-is egész Nemzetül, ne vessen (hogy így szól-
lyak,) ilyen Farkás-kaszára.

Sok, és nagy dolgok-is vannak titokban, a' Kegyel-
med dolgaiban: mellyek ha nap-fenyrekelnek, né tudom
azt én, michoda Magyar léfzen, a' kinek gyűlölségét nem
fogjalátni Kegyelmed. 's arra-is kell menni a' dolognak,
úgy látom. és tártok igentőle, hogy a' *Török*-is belé ne kap-
jon azokba. Jó azért gondolkodásban venni Kegyelmed-
nek ezeket-is; és tudni, hogy titkokat-is tudunk.

Többel most né terhelem Kegyelmed; noha volna
még miről írnom. haném, ha én-velem Kegyelmed szol-
gáltatni akar, most még ideje vagyon; 's szolgálók-is. Az-
után, kéré Kegyelmedet, meg-bocháfsón, vetenem kell,
mert nem látom semmi igaz és rendes ügyét és *Pratensio*-
ját Kegyelmednek. *Protestálván* még-is, hogy mindé vesze-
delmes állapotinknak Kegyelmed egyedül, léfzen az oka.
De talám meg eszmélli a' *Magyar* Nemzet-is magát, 's eg-
gyért minnyájan nem kívánnak el-veszni; melly ügy-is le-
fzen; ezennel meg-láttya Kegyelmed. Ezzel Istennek
ajánlom Kegyelmedet. *Raptim, in Kis Marton, Decima ter-
tia Februarij, Anno Domini, Millesimo sexcentesimo quadragesimo
quarto.*

E Ö T Ö D I K L E V E L.

Illustrissime Princeps.

NOha 'im ki-mutatta Fegyverét Kegyel-
med, 'stalam alkalmatlan már az Okoskodás, és
valami

valami Békeféges *Mediumok*-ról-*valo* elmélkedés: mind a z-
által szűkfégésnek ítélem ez Levelemnek-is iráfát. Nem
kivánván semmi egyebet Kegyelmedtől, hané elebbenyi
Levelemre válaszáat; mellyet, úgy tettzik, a' Fegyver-fo-
gásokban még a' Pogányok-is meg-tartanak. melyre, kéré-
is Kegyelmedet; hogy tudhassam okát indulátinak: mert
itt kemény Hadakat, 's felelt-is készítnék; és im indíttyák-
is őket. Ezeket, 's másokat-is, fel-ülterheti Kegyelmed,
Hazánk-és Nemzetünk-ellen; de milészén a' vége, nem
tudom ugyan: mindazáltal kűnyű meg-arányzani. 'S en-
nek a' felelme, oka hogv. Leveleimre-*valo* válaszómat-is
szorgalmaztatom Kegyelmedtől; látván, hogy ezennel
tovább mégyen határánál a' dolog. Melyről *protestáltam*
az-előtt-is, 's *protestálok* most-is; hogy én seminek oka nem
lészek: hanem, valami pusztlás, nyomorúság, és vesze-
delem talállya szegény Nemzetünket; és Hazánkat; mind
azoknak Kegyelmed léfzé az oka. Hitelt-is adgyó Kegyel-
med az én beszédimnek; hogy soha elő nem mégyen ily
formán dolgaibau; sőt mind magának, mind maradéki-
nak *ruinát* szerez és kárt; 's nagy akadékot-is mi-nékünk.
De hogy, a' mint más Levelemben-is írtam Kegyelmed-
nek, eggyért minnyájan el ne veszfzünk, gond-viselést kell
az-aránt-is fel-vennünk.

Tovább-is azért, még-is kérem, és szeretettel, 's jó
igafással intem-is Kegyelmedet; jól meg-lássa mint nyúl
oly dologhoz, a' melyben Királyok, és nagy Fejedelmek
succumbáltak, 's feles. Országok és *Provinciák*, *ad extremam*
ruinam jutottak; s okan, Törvényeknek, és Szabadságok-
el-vesztésével. De már sokszor sokat írván ezekről, ebben
hagyom.

hagyom. Légyen Isten Bíró benne, ha mí-réánk-nézve, csak leg-hísebb oka-is: vagyon 'ehéz az indulathoz Kegyelmednek.

Mikor ezeket írom, hozának a' *Dánia*-ban-valo hadakozásról hol-mi híreket. 24. *Januárij*, valami föld népe lévén egygyütt, fel-verték a' *Svecusok* őket. 29. *ejusdem*, még harczok vólt. kik mint jártak, ím igaz *Pariáját* az onnét-valo Irásnak meg-kültem Kegyelmednek. A' *Dániai* Király Fia, maga ment *Muszka*-országba; Leányát vészti annak a' Fejedelembnek; és onnét akar *Sveciá*-ba ki-űtni. Lészen azon *Dániai* Királynak másunnét-is segétsége. és így, új Hadat kezdvén ott-is a' *Svecusok*, híhető nem most végez-ik-el. Nem alkalmas azért semmit-is az ő dolgokon építeni Kegyelmednek: hanem, nekünk chendéség kellene, 's egyéb sem tartya ezt a' mí meg-kevesédezt Nemzerűnket meg. Jóllehet, ha ugyan úgy tettzik Kegyelmednek, ám fen vagyon itt-is a' Fegyver; 's ottan válaszfza az elaz igaz ügyet. Kegyelmedet kérem, meg-bocháfszon gyakor és bév Irásimnak. Tartsa-meg Isten Kegyelmedet jó egefségben. *Raptim, 19. Februarij, Vienna Austria, Anno Domini Millesimo sexcentesimo quadragesimo quarto.*

H A T O D I K L E V E L.

Illustrissime Princeps.

B Eteges ágyamból, és nyugodalmas helyemből, a' Kegyelmed fegyverrel-valo hozzánk jövele, engemet útnak-valo eredéfre kényszerített; kire meg-vallom, kedvetlen megyek: de Uram paranc-

C

cholat-

cholattya 's Hazámhoz- valo kötelefsége, erőt hágy ven-
nem. Im azért én meg-indúltam, 's meg-indúltak a' Ha-
dak-is minden-felől. Az üdö, úgy vagyon, alkalmatlan:
de alkalmatlambak, hogy nekünk Magyaroknak egymás-
ellen fegyverrel kell mennünk: Kegyelmed, *Németet, Törö-
köt*, 's nem tudom mint mihoda hadat hozott, és hozni kí-
ván meg-romlott Országinkra. Kiben sem okát, sem semmi
mentességét Kegyelmednek, a' mellyek ily rút veszedelmes
pusztuláfra okot adtak volna, nem látom, 's im minket-is
az Oltalomnak fegyveréhez kényszerített nyúlni Kegyel-
med. Melynek ki-menetele, úgy vagyon, Isten kezében
vagyon: de nyugodgyék-meg Kegyelmed, rajta, hogy
ha valaha ez szegény Nemzet veszedelemben vólt, most
vagyon. Holott, noha én nem gondolkodom úgy felőle:
de a' *Lengyelek-nél*-is közönséges hír ez, hogy a' mostani
meg-vert *Tatórok*-által Kegyelmed kívánt *distractiót* tenni
nékik. 'S úgy néki tűzefedtek, annyit tudok benne, hogy
talám, ha nem híják őket-is, boszszu-állásra igyekeznek.
híják pedig, úgy látom; 's vannak több egyéb káros *disposi-
ziók*-is; az mellyeket a' Kegyelmed jámbor szolgájától *Baxa
István*-tól, bévebben meg fogok írnom, 's meg-is üzenek
Kegyelmednek; kit nem én, hanem *Béch*-ből tartóztat-
tyák. el-fogom a' étt bochátanom, két, három nap-alatt;
akarván, ha ez-alatt nem hordanók ez fel-lobbant tűzre
a' száraz fát.

Irok az *Sveciai* állapotáról-is Kegyelmednek; kik ha azt
beszéllek, a' mit nekem Kegyelmed írt, chalni kívánniák
abban-is Kegyelmedet, mint egyéb dolgokban. Elég dol-
ga vagyon, bizony dolog, *Angliá*-nak és *Skotiá*-nak magok-
közert-

közzett-is; 's Kalmárok segétségével, nem-is *continuálhatni* nagy hadat. Az *Gallus* távúlban vagyon. 's ha az *Hollandusok*, és valami Tenger-mellyéki Városok segítik-is; nem tartom derék dolognak azt-is, mert magán-*valo distractió*-jok vagyon azoknak-is.

Ellenben vagyon pedig a' *Svecusok* ellénsége, a' *Romai* Cháfzár, a' *Muszka* Cháfzár, a' *Lengyel* Király, és *Dániai* Király-is; kiknek mint felelhetnek-meg, nem kichin kérdés: mert tudgyuk minden tehetőségét és erejét. annyira meg-is vérefutotték ezek egy-mást, hogy nem könnyen léfzen vége ezeknek az ő hadakozásoknak. Ide Kegyelmedre nézve igaz elég az, hogy ő *distractus*, és beszédének, 's kötéfenek eleget nem tett, sem tehet. S miért-kellegyéb-aránt-is ő-érette így marczonganunk magunkat; holott sem Kegyelmednek ők méltóságot nem keresnek, sem ennek a' nyomorult Nemzetnek Szabadságot, hanem a' míveszedelmünkkel-is a' magok javát czélozzák? Erről, mint-hogy sokszor sokat írtam már Kegyelmednek, mostani Írásomat ebben hagyom; 's a' mint íram, a' Kegyelmed jámbor Szolgája-által bévebben akarok írnom Kegyelmednek ezekről, 's egyéb dolgokról-is: Kérvén még-is Kegyelmedet, ha mód vagyon a' dologban, más-képpen gondolkodgyék; mert sokaknak, 's magának-is romlását szerezhet Kegyelmed mostani Indulattyával. Tartsa Isten Kegyelmedet jó egészségben. *Posonij, die 10. Martij. Anno Domini, 1644.*

H E T E D I K L E V E L.

Illustrissime Princeps.

L Atom magam-is, hogy gyakor és bév Írásimmal *importunus* vágyok Kegyelmednek; 's ta-
C 2 lám

lám kedvetlenféget-is szerzék vélle: de a' szüntelen-valo fájdalom, szüntelen-valo nyögéft szokott *causálni*. 's ez az oka, hogy ennyiszorongatások-között, a' melybe most szegény Hazánkat és Nemzetünket hozta a' Kegyelmed fegyvere, ennyit szoltat, sőt ugyan kiáltat velem. Noha talám Kegyelmednek más-képpen tettzik: de nyugodgyék-meg Kegyelmedrajta, hogy soha talám egyszer veszedelmesebb állapotban, ez a' szegény Haza és Nemzet nem vólt, mint most; melybe mindenestől a' Kegyelmed indúlattya, és ki-vont Fegyvere, 'snem tudom michoda Idegenekkel-valo szövetsége hozott bennünket; holott a' *Törökkel*-valo fenyegetődzése, mellyet Levelében *intimál* Kegyelmed a' Vár-megyéknek, hogy-ha jó kedven Kegyelmed-mellénem hajolna az Ország népe, hitek, *obligatio*-jok, *homagium*-jok-, és hívfégek-ellen, a' *Török* fegyverével is kényszeríteni fogja őket.

Más-felől, a' mint minap-is meg-írák Kegyelmednek, el-adott és kötött Kegyelmed bennünket *Erdély*-eggyütt, hírünk, és akaratunk-, 's javallásunk-ellen, oly Végezésekbe és *Contractusok*-ba menvén, hogy azok-nelkül ne végezhesünk Kegyelmes Urunk-al ak ár-mi kérdésünkben-is, hané-haők-is *accommodáltak* az ő rosz hamis, és Isten-ellen-valo *pratenzio*-jokban; azoknak is erejüket, iga-képpen nyakunkba kívánván Kegyelmed hozni.

Harmad-felől-is, ezen Kegyelmed Fegyverének alkalmatlanól-valo fel-vétele, imaz ő Főlfége Chászár Urunk Hadát és érejet-is bé-vönnya az Országba. ki-felől, noha Kegyelmed úgy gondolkodik talám, mint a' Kegyelmed biztatóinak *intercipiált* Leveléből-is láttuk; lehetetlennek

lennek vélvén feles-számu Hadainak békővetelét ő Főlségének: de tudgya és értse én-általam Kegyelmed, hogy ez meg-válogatott *Formalis Exercitus*, kic ezennel károfsan fog-experiálni Kegyelmed.

Negyedfzer; Magunk-kózt-is ezen Kegyelmed Fegyvere, és *Törökkel*-valo fenyegetődzése, 's Idegenekkel-valo szövetsége, nagy hasonlást és szakadást chinál; Egy-felől azt *publicálván* Leveleiben, hogy senkit *Religioja*-ban nem kívánna meg-bántani: 's más-felől, az egész fel-vett Fegyverét, nem tudom michoda testi lelki Szabadságnak kereséseért mongya lenni Kegyelmed; mind a' *Clerus*, 's mind a' *Secularis Catholicus* Urak-ellen kemény panaszit adván-ki; *taxálván* Kegyelmed az én Személyemet-is, és Hivátalomat-is, méltán meg-indúlhatunk rajta; 's ellene kell inkább az illyetén Kegyelmed Indúlatinak állanunk, mint annak javallást adnunk,

Eötődzför; Nem tudom ha vagyon-e Kegyelmednek hírével; de *Lengyel*-országban, a' Nagy Emberek-között-is nagy híre vagyon, hogy nem kisebb okot adott volna másoknál Kegyelmed a' *Tatárok*-nak, *Lęyel*-ország-ra-valo menetelekre-is: kiért, a' mint ez-előtt harmad, negyednappal-is meg-írtam Kegyelmednek, nagy nehez-tellést vótték-fel.'s félek igen, hogy onnét-is, Kegyelmednek, mind ennek a' szegény Országnak, nagy pusztúlása és romlása ne következze; 's Hazánk fiainak-is egy-nehány-nak, személyeknek fenyegetődzésével, és már-is nemel-lyeknek Jószágoknak el-foglalásával, okot adott reá Kegyelmed, hogy azok-is *Vindictát*, és óltalmat keressenek magoknak. Es így, mind a' Kegyelmed ki-vont Fegyvere

voña ezeket a' szegény Hazára, és meg-kevesedett Nemzetre. kik, ha minnyájan egyet értenének-is Kegyelmeddel, semmi-némű módgya, chak leg-kisbbs-is, nem volna a' *Resistentiá*-ban Kegyelmednek. 'Shát így meg-felfodva, mit reméni Kegyelmed? Véli-e, hogy mind kedveszerént vannak azok-is, a' kik ott Kegyelmed-mellet vannak? a' vagy életüket le-tézik, 's véreket klontyák-e Kegyelmedért? Bizony meg se gondollya.

A' *Török*, bár valaminépet adna-is, hogy hiszi azt el Kegyelmed, hogy Kegyelmedet nézné? magának keres bizony az-is.

A' Kegyelmed *Confederatusi*-is, magokat, nem Kegyelmedet nézik: s' im bé-vittek a' fárba, 's le-is tették Kegyelmedet; s egy cheppet se bízzék Kegyelmed a' hoz, hogy magokat Kegyelmedért el-hadgyák azok; mert Nagy Emberekkel tettek-fel; 's nem-hogy a' Kegyelmed óltalmára, de a' magokéra sem elegek. Es, ha semmi egyéb nem volna benne-is; már-is egy-nehány *Punct*-ban *violálták* ok a' Kegyelmeddel-valo Végezéseket; 's mit bízhatik a' többihez-is? Láttam én-magam a' *Sveciai* Király Hit-levelét-is, a' melyet *Betlen Gábor*-nak küldött vólt; és az én Emberim el-fogván Kóvetit, kezünkbe esett Hit-levele: ki az-is, Arauy hegyeket ígért *Betlen* Fejedelemnek; és hogy *Slesiá*-bajó 's ott fog vele meg-eggyezni. 's fel-olították vólt minden Országit ó Főfégének, sőt az *Imperiomot*-is, magok-között. De milóttbenne? *Prußiá*-ban alkalmatosság adatván néki, 's hozzá hajolván némelty Fenger-mellett-lévő Várasok és *Portusok*; a' maga alkalmatóságaért, és hasznáért, ide hatta ezeket veszni; a' mint hogy mind el-is vesznek

vesznek vala. Mertnékem üzente az *Betlen* Fejedelemből, hogy láttya hogy Mészárszékre hozta azt a Magyarfágot; 'szánnyam nem csak azokat meg, hanem őtet-is. 'Smint járának mind *Törökófstól*-is, 'smiben halada veszedelmek, nyilván-vagyon Kegyelmednél. De mind elég e'hez az, hogy egy maroknyi csak a' Kegyelmed ereje; az-is egyenletlen népből áll: 's im még-is minémű erős, hatalmas roppant Hadakat vár mindenünnét nyakába, melyet, ki ne lásson, nyilván-valo Istennek ostorának Kegyelmeden? Holott, kidgye Kegyelmed, hogy, noha nagy dolognak láttzanak Kegyelmednek, azok a' *Punctumok*-is, a' melyeket ki adott a' Nemes Vár-megyékre, és Várafokra, de jól meg-fontolván, igen kichiny; a' vagy semminek tartathatnak azok, őszve-vetvén avval a' veszedelemmel, a' melybe ezt a' szegény Hazár, és meg-kevesedett Nemzetet akarja hozni Kegyelmed.

A'hol azért a' Nap-nyugati Birodalmoknak példájokról emlekezik Kegyelmed; akarnák bizony azok-is, ha álmokban látták volna ezt a' Szabadság-keresést: 's ha *praevidéálni* tudták volna masok példájából azt, bizony nem erefzkedtek volna belé ilyen vakúl; mint mi, látván-is az ő példájokat, minden rend-, erő-, eggyeség-nélkül; példánk lévén-is, láttatunk, csak ne mongyam, vakúl belé bochátkozni. 'S ha ők-is így jártak, a' kiknek semmitermesztet-szerént-valo Ellenfég szomszédtságokban nem vólt, se pedig más nagy idegen Erő: mit vél Kegyelmed, mi találhattya Kegyelmedet feleivel-éggyütt, az ilyen Szabadság keresesben?

Igaz az-is, hogy a' Magyar Nemzet sok vért ontott
a' Sza-

a Szabadságért; de nem az ilyen *Religio* kereféért, hanem más *Catholica Religio*-nak óltalmáért, és Törvényes, 's rendes Szabadságért. De úgy látom, Kegyelmed chak ezer hat száz tizen-kilencz esztendő-től-fogva st számlállyá a meg-bántást: jelentvén Kegyelmed, hogy ezeknek óltalmára, nem kichin ősztöni-is vótak Kegyelmednek Magyar-országban. Delásu dolgok ezek-is, az egész megmaradásunkat-néző dolgok-között; 's nem nyereség, hanem veszély, ott Hazánkat, magunkat, Törvényünket, Szabadságunkat, *Religionkat* mindenestől koczkára vertünk, és utólso veszedelemre bochtátnunk, a hol nem tudom michoda *Pratensiva* Szabadságot keresünk. Melly, tanáchos dolog-é? ám meg-láttják.

Hogy valamelly *Praelatus* Ur, maga tudgya michoda tekintetért, azon tanáchközött, hogy az *Austriai* Háznak örökös Országává tegye Magyar-országot: az, sem ő Föl-féget, sem a *Clérust*, sem Minket nem illet; 's egy *Privatus* Ember *opinio*-ja, Fegyvert nem adhatot a Kegyelmed kezébe. 'S én azt sem hallottam, hogy valami Végekben-
 valo Tiszteket, a *Clerus*-közül chak egy-is fel-vert volna, a vagy viselne; maga im én itt ő Kegyelmek-között lakom,

Az Ország *Proventus*-nak *administratio*-jában, több *difficultást* látok, hogy sem akár-melly Magyar; és vagyonis gond arra, hogy ez más rendben vétessék. De a Kegyelmed Fegyvere, ennek igazítására nem szűkséges.

A *Jesuiták*-ellen-
 valo panaszát-Kegyelmednek a mi illeti, úgy tettzik méltán nekem panaszolko-
 dhattanak volna ellenek, a kiknek mi *injuriák*ok vót volna: de Szűnyog

Gáspár

Gáspár Uram-kivül, más senkinem vólt. 'S méltatlannak találtatott annak-is panaszja; az mellyet azon *Szendró*-ben lakozo Nemesség-is meg-vallott. Senkinek *oppressioja*-ra sem láttam öket lenni: mert hatalom és fegyver az ő kezekben nincsen, az mellyel másokat se *Religiójok*-ban, se egyéb-képpen *opprimálhat*-nának. 's Tudományok-ellen a' kinek mi kérdése vagyon, nyúllyon még tudománnyal hozzájok, 's ne karddal.

A' *Palatinuság*-nak *Authoritása*--ról, mászor-is írtam Kegyelmednek; most sem tudok mit mondanom egyebet: hogy, a' menyiben ez a' szegény Haza és Nemzet vagyon, ennyi vesztely-közt, el-tűrhettük az azokban-valo fogatkozásokokat, ha mik estek-is; kik inkább a' *Regnicolák*-ról, mint másunnét estek: 's bár Kegyelmed ezért se fogott volna Fegyvert.

Az Ezer hat-száz harmincz-nyólcz esztendő-béli Gyűlésben-valo dolgokról-is, igen jól emlekezem; ott-is egyyk része a' *Statuf*-nak, mind chak a' *Pápisza* Urak *Fundusán*-valo *Templomokon*, 's Jobbágyok *Religió*-ján veszekedtek, meg-fakasztván egy-másnak epéjeket, 's nem chudálhatom hogy gyűmölchtelen vólt együttlétek. De ezek-is mi dolgaink 's méltán senki Kegyelmedet ennek el-igazítására nem h hatta, sém kívánhatta. A' *Decretomot*-is, a' mellyet ő Főlfége adott, ha jól *considerálly*a Kegyelmed, nem fok chelekedetet látunk az-ellen lenni; noha némelly gyűlölféget-köreső Emberek fokat befűllenek, a' mint most *Nadásdi Ferencz* Uramról-is: az melyben semmi igaz ninc: kit *declaráltunk*, ez Levelünk meg-ado Kegyelmed Emberének-is,

A' Testi Szabadságnak sérelmét, és Tiszteknek osztogatásat-isa' miilleti, chudáalom ez-aránt-is, hogy Kegyelmed eleibe mentek a' panaszok. Adná Isten, vólnának mind a' két rendben elégedendő *Subjectumok*! de azoknak szolgálattyával kell élni ő Főlségének, a' kik meg-talállyák ő Főlségét, és *commendáltak*-is. Nem tudom ugyan ki lehet az a' kiezen panaszolkodik: mert mind *Grofságokat*, Vár-megyék fő *Ispánságait*, *Baronatusságokat*, és *Tanachságokat*, 's *Capitanságokat*-is, egy-aránt látom osztya ő Főlsége, Hívei-közibe. De chak kákán-valo chomó-keresés ez-is, és Nemzetünk-közibe-valo konkoly-h'ntés, hogy gyűlölyük egy-máft, és idegenedgyünk Kegyelmes Urunktól.

Irja Kegyelmed azt-is; hogy közönséges meg-bántásról és sérelméről, a' Tizen-három Vár-megye, mind ő Főlségét, 's mind Engemet egy-nehány ízben meg-talált; de dorgálással, feddélssel, és pírongatással bochátattanak chak vízfíza, az Igaságnak kívánásáért; és hogy Kegyelmednek mind lelki ismèreti, mind az Isteni tisztelethez-valo kötelelsége, 's mind Hazája, 's Nemzete szabadsága kívánta vólna Kegyelmedtől; sőt, mind az *Evangelicus Status*, 's a' *Romai Catholica* hiten-lévók-is, lelki ismèreti-alatt kényszerítették vólna Kegyelmedet, Szabadságoknak óltalmára-valo fel-kelésére.

Az mi azért a' Követéget illeti, emlekezünk némelly *Requisitiójok*-ra ő Kegyelmeknek; de a' dorgálásról és feddélről nem; hanem-ha valami Atyai intést vóttek, 's azt vóttek dorgálásúl. Ez pedig, hogy Kegyelmed lelki ismèreti-ellen, és Isteni tiszteleti kötelelsége-ellen lótt vólna, nem tudom honnétitéli Kegyelmed: mert semmi kötelelsége

sége

sége Kegyelmednek e'hez nem vólt. a' közönséges Szabadság pedig, nem Kegyelmedet magát chak, hanem minnyájunkat iller; az Kegyelmednek sem fájhat jobban, a' ki távúl nézi, mint mi-nékünk, a' kik érezzük: de idejér, 's jó rendit mindennek meg kell tartani; egyeb-aránt édes a' méz, de ártalmas annak-is a' foka.

Irja Kegyelmed azt-is, hogy tovább már nem nézhetre vólna hívólkodo szemmél Hazánk veszedelmét, és Nemzetünk *oppressió*-ját, De meg-bochásson Kegyelmed; bizony méltábban írhatta vólna azt, hogy tovább nem halaszthatta Nemzetünk veszedelmét és *oppressió*-ját: mert oly igaz az, mint Isten vagyon, hogy az jó-ki belője; 's úgy-is beszélt-ez-aránt Kegyelmed, mint-ha *Absolutus* Fejedelme vólna ennek az Ország-nak-is: kit Mi, sem annak nem ismértünk, sem ismérni nem akarunk.

Kéri Iános Uram-áltól tött Kegyelmed üzenet-it-is *diligenter* meg-is olvástam, 's *perpendáltam*-is. Bánom, hogy egy Magyar Fejedelemségnek nevé-alatt, ilyen Irások, és üzenetek mennek egy *Romai* Chátfárhoz. Melyben *expresse* írja, Kegyelmed meg-bochasson, hogy az ő Főlsége ellenfégyivel a' *Svecusok*-kal, semmit nem végezett vólna még akkor. maga egy-néhány esztendeig-valo *Tractátia*-után, még *in Septembri* *concludált* Kegyelmed, minek-előtte Kegyelmedhez ment vólna *Kéri* Uram.

Hol mi *Privatus* Embereknek befédét-is, chuda mint sajnállya Kegyelmed; a' ki-nélkül soha semmi Fejedelemség nem vólt, 's nem-is léfzen.

Homonnai Uram chelekedet-it a' mi nézi, a' vagy kivált képpen Irásit, nem nagy borránkozás-ra-valo dolog.

vólt az-is; hogy belé nem kapott a *Török*-be, véllek-valo Fr. gyűnknek fel-bontásával; noha szolgálhatott volna ő Kegyelme. de hiszem az ő Főlsége Kegyelmes *resolutio*-ja más vólt Kegyelmedhez; 's az-szerént, szegény *Cardinál*-által tört *Intimatio*-ja-is. Es így, azért sem tudom, miért kellett most ő Főlsége-ellen Kegyelmednek Fegyvert fog-ni; holott szolgálni kellenék inkább érte. Mert, ha az a' *Declaratio* nem érkezett volna Kegyelmedhez, hogy egy-néhány-ezer *Német* megyen a' Kegyelmed segétségére: soha bizony Kegyelmedről el nem állott volna az a' *Török*, sem az *Erdélyi* had meg nem maradt volna Kegyelmed-mellett. Kőszönetet azért, mint panaszt, érdemlene ez-is.

Izent Kegyelmed valamikis Könyverskének ki-bo-chatásáról-is. Chudáltá a'nak-is nagy szorgalmazását, Menyi Hitünk-Emberfégünk-, bőchülletünk-terhőlő Köny-veket adnak-ki a' Kegyelmetek részéről, a' mellyekben minnyájunkat minket *Catholicus*-okat gyaláznak: de ugyan nem kardoskodhatunk azért érte. Im én itt köztők va-gyok ezeknek az Embereknek: de jó igazsággal mondom, ma sem tudom a'nak a' motskós kis Könyverskének hicho-da *Authora*; 's nem tudom kit tudott hát ő Főlsége-is bün-tetni, ha büntetni kellett volna-is valakit érte. Nem ok azért ez-is a' Fegyver-fogásra; hanem, a' mint szokták mondani, csak ez; hogy, *Qui vult recedere ab amico, querit occasionem*.

Tészen emlekezetet Kegyelmed arról-is, azon *Kéri János* Uram-által tört üzenetiben; hogy, hol mi ijesztéssel, és fenyegetődzéssel, Fejedelmi állapotából-is igyekeztek némely ő Főlsége Hívei Kegyelmedet ki-befzelleni. Ezt nyilván

nyilván magamra veszem. 'S úgy-is vagyok; hogy, feltétlenül Kegyelmed-miat ez szegény Hazát és Nézetet utolsó-veszedelemtől, kinek akkor-is igen meg-valának jelei: bizonyos, hogy inkább kívántam volna a' Kegyelmed Fejedelemségének *Cessio*-ját látnom, mint Hazánk és Nemzetünk utolsó romlását. De, a mivel akkor el-haladott; im most, úgy látom hogy, a' Kegyelmed részéről, inkább kívánna minket el-vesztetni, hogy-nem maga *Authoritassá*-ban chorbát látni. és, meg-bocháson Kegyelmed; ha a' Kegyelmed akarattya-után indulnánk, meg-is lenne.

Ezeket nem másnak, hanem Kegyelmednek magának akartam először meg-jelentenem: noha Kegyelmed nap-fényre bochátván Irását, köztünk-valo szakadást és gyűlölséget chinálván azokkal, méltán igé-bévé ki-bocháthatnám én-is a' *Replicát*, 's meg-mutathatnám gyarolását a' Kegyelmed Fegyver-fogásra-valo *Ratiói*-nak. De városok Kegyelmedtől, városok az údtól, 's városok ő Főlségétől is. 's ha tovább kell mennünk efféle írogatásokban és *declaratiók*-ban, magunk mentsegeért a Fegyver-mellett, meg kell azt-is chelekednünk. Kérem még-is Kegyelmedet, ezeket-is vegye jó *consideratió*-ban. 's ne-is vegye gonosz néven, mert én jó szántomból chelekszem. Adgya Isten hogy legyek hamis *Propheta* ez-aránt, de, ha Kegyelmed még-is *pertinaciter inhareál* ennek a' ki-adott vélekedésének, és igyekezetinek, ezennel veszedelmes gyümölchétt fogja látni. Tártsa-meg Isten Kegyelmedet, *Datum Posonij, die 14. Martij, Anno Domini Millesimo sexcentesimo quadragesimo quarto.*

P. S. Mint-hogy Kegyelmed' a' maga Vár-megykre publikált Irásit velem közlőtte nagy *confidenter*; im en-is az ő Főlsége ki-adott *Manifestumát* közlóm Kegyelmeddel. Valamik ebben vannak, mind azokat szemmel láttam én-is: mellyek; úgy tettzik nem a' Kegyelmed Okai, noha Kegyelmed ártalmat és *infamiat* kívánt reánk vetni; ő Főlsége pedig, a' maga mentfégét és óltalmát nezi ebben..
[A' *Manifestum*,] a' Tizedik Levél-után vagyon nyomtatva..

NYOLCZADIK LEVEL.

Illustrissime Princeps.

A Z Kegyelmed *Cassá*-ról tizen-heredik *hujus* irt Levelét, *Postá*-szólgám itt *Semtén* tegnáp-előtt adá meg: ki; mivel hősfszu *Declaratio*-ból vagyon, mind a' dolognak mi-voltáranézve, 'mind magam mentfégeért; talám nekem-is bévébb Irásal: kellenék felelnem. De nem terhelem Kegyelmedet véle; látván, hogy a' több Irásimban-is únalmat szerzetté Kegyelmednek véle; látván, hogy a' több Irásimban-is únalmat szerzettem Kegyelmednek: rövideden mindázattal, ne légyen ellene Kegyelmednek, ha tovább-is szóllok..

Először-is azért fedderem Kegyelmedtől, hogy sokat szóllok, és jüvendőlök Hazánk-és Nemzetünknek veszedelmes állapottyáról, de annak Orvoslásához né nyólnék.. Orvosságot azért, meg-ismért betegfégnek szoktak nyújtani. S ha *efficiálhatom* vala Kegyelmednél azt ennyi hősfszu Irásimmal, és *Periculumok* meg-mutatásával, hogy

hogy meg-ismérje, hogy betegségbe estünk, bévébben szállottam volna annak Orvoslájáról-is. de nehéz ott Orvosságot adni, a' hol a' Betegségnek meg-ismerése ninché. Mindazáltal, ha az én Leveleimet, sok és nagy gongyaink között meg-olvasni és *perpendálni* érkezett Kegyelmed, ennek a' nyavalyának elegendő *praeservativomot* mutattanak; úgy-mint, hogy Hazánk békefégét ne háborította volna meg Kegyelmed; 's arra kérném most-is Kegyelmedet: mert, akár-mint gondolkodgyunk-is felőle, semmiest a' mi Nemzetünket, és édes Házánkat meg nem tartya, hané a' Békefég, és jó egyyefség, az Chásfár Urunknak hozzánk-
való Atyai szereteti és óltalma. De mind ezt a' három rend-béli dolgot meg-veté Kegyelmed: mert Chendefségünket fel-háboríta; Magunk-közt nagy szakadást és gyűlölséget csinála; 's Minden ok-nélkül ő Főlfégét-is Chásfár Urunkat méltó neheztefférendítá.

Most sem tudok azért én mit egyebet mondanom; hanem, hadgyon békét mi-nékünk, kérem, 's maradgyon határában: ne sanyargassa tovább ezt a' Nemzetet, a' ki annélkül-is elég el-kefereedett és meg-özlott; 's tegye-le ki-vont Fegyverét-is. 's ez léfzen Egyik Orvossága mostani nyavalyánknak.

Másik; Szűnnyék-meg Kegyelmed a' Magunk-közt való Fegyver-fogátnak egy-más-ellen-
való ingerlésétől; hadgyon békét a' másénak; 's hol mi egy-más-gyűlöltető igyekezetit, Irásit, és chelekedetit, fordítsa a' köztünk-
való Egyyefségre Kegyelmed. 's ez léfzen a' Másik Orvossága ezen dolognak.

Az Harmadik; Meg-bántódott, 's igen méltan-is,
Kegyel-

Kegyelmedről, méltóságának és igaságának nem kichin férlemével, ő Fölsege: kedvét kell azért ott-is keresni, 's meg-alázással pedig. Mert, ha semmit ő Fölsege-ellen né vétett volna-is Kegyelmed, meg-érdemlette az ő Fölsege méltósága, és Nemzetünkhöz nagy kegyelmessége, 's Kegyelmeddel-való jó-téte-is, hogy utánna járjon Kegyelmed ő Fölsegének, és kedvét keresse. Mellyeket megchelekedvén Kegyelmed, a' több ezekhez-való *Requisitumokkal*-eggyütt, Orvoslast adhatunk mostani Hazánk és Nemzetünk veszedelmes nyavalyájának.

Ezeket én az-előtt-is meg. mondtam; 's bár akkor éltünk volna véle, nem esett volna sebünkbe a' fene; mellyet már, felő hogy étetővel ne kellesték ki-vennünk. Mindazáltal 'Kegyelmes Urunkal vagyon dolgunk; 's az felyyúl meg-írt dolgokat követvén Kegyelmed, fel-háborodott állapotunknak chendességét reménlhettyük. Egyéb-aránt, a' mint mászor-is írtam Kegyelmednek, ha még több epét tölt Kegyelmed olaj-helyett e' mostani Hazánk sebébe, és tovább-való *Offensákkal*-is gerjeszti tűzét; a' mint im hallom most-is, hogy *Bakos* Uram eléb-elébb nyomtat, és a' *Bányák*-felé igyekezik: nem latom semmi módgyát, m iképpen nyúlhasunk chendes Orvoslásához mostani felhaborodott állapotunknak. egyéb-aránt, meg-nyugodgyék Kegyelmedrajta, hogy, feñ lévén köteleltségem-is, annyi szereterem és igaságom vagyon nékem Hazámhoz és Nemzetemhez, 's annak Eggyeségéhez és Törvényéhez; hogy, ha azzal helyreállathatnám, véremer, 's életemer-is ki-adnám érte. melly, nem-is szó chak, hanem kész vagyok chelekedetimmal-is azt meg-mutatnom.

A' Kar-

A' Kardal-való chomó-öldáfról nem írok ; mert azt láttuk , 's érezzük-is. Nem is minden *Pratensio* Panasz szokott helyes lenni ; 's fogyatkozások esnek gyakran az *Informatiókban*-is : a' mint most-is , a' *Dunán-túl*-való példát emlegeti Kegyelmed. kit értek , de nem úgy vagyon az-is. melyről *Bakfai*-tól ; a' Kegyelmed jámbor szolgájától írtam-is , 's üzentem-is Kegyelmednek : 's azo-knál a' *Premissák*-nál , több dolgot kívánt volna a' Kardal-való chomó-öldás. noha a' Kegyelmed *ad partem* lőtt *Confederatioi* , nem ezeket mutattyák az *Okokat* , a' mellyeket Kegyelmed elő-fzámlál , hanem a' *Religio*-helyett , *Regiót* czeloznak. Melyből ha fel nem szabadítja Magát , *Erdélyt* , és Feleit Kegyelmed , kiknek Békeségre-*való* szabadságokat le-kötette az Idegeneknél Kegyelmed , nem látom mint nyúlhattunk mi a' mi Békeségünkhöz.

Nem disputálok tovább a' *Catholicus* Urak Jószágában-*való* *Templomokat*-is , a' vagy *Jus Patronatus*ágokat ; mert elég *Templominkat* bírjak most-is a' mi Pórajaink : mellyet , *propter bonum pacis* , örömeft szenvedünk-is. De ha csak egy vakarítást mutat-is valaki , akár-minémű *Concessiók*-ban , hogy hasonlóva tétetrenek a' Pórok a' *Statnfok* hoz a' *Templomok* dolgában ; kész vagyok engednem neki : hanem , *in Libero Exercitio Religionis* , úgy vagyon , szabadság-adott a' Pórok-nak-is : de kine lássa , hogy a' *Templomok*-nélkül-is meg-lehet az *Exercitium Religionis* , és *Administratio Sacramentorum* ? a' melly , kívált képpen Kegyelmeteknél , igen-köz dolog-is : mert fok helyen , a' hol *Templom* vagyon-is , 's bé-dólt ajtaja , heazattya ; vagy Szín-alatt , vagy Biro házána!l vagyon , az ő modgyok-szerént , Isteni szolgálattok ; és így ,

E

nem

nem *neceſſitálly*a *Liberum Exercitium Religionis* az Templomok
úſusát.

Az más dolog, a' hol *cum ſpecificatione uſus Templorum*,
Conceſſio adatot a' *Statusok*-nak; 's ebben különböznék-is
a' *Statusok* a' Póroktól, Es így, mi a' Pórokat *inter Status* né-
tartván lenni; a' *Statusok*-mellett Kégyelmed Fegyvert nem
foghatott *Religiojok*-ra nézve-is; mert azok meg nem bán-
tódtak. 's ha ki meg-bántódott, a' mint máſzor-is írtam,
tegye-le Panaszát, és *Satisfactiója* léfzen. Es így, feñ marad
az, hogy a' *Catholicusok* Pórbai-mellett, 's nem *Religiojok*-
mellett azoknak-is, vóta Kardgyát kiellenünk Kégyelmed;
hanem hogy a' mi *Fundusinkon*-való Templominkat, *cum praeju-
dicio Juris Patronatus noſtri*, Pórbainknak adgya Kégyelmed.
L. hogy a' mi *Fundusinkon*-való Templominkat, *cum praeju-
dicio Juris Patronatus noſtri*, Pórbainknak adgya Kégyelmed.
Itéllye-meg Iſten, ha elég, és igaz Ok-e ez, ilyen rút Fe-
gyver-fogásra?

A' mi Nemzetünknek régi Szabadságát a' mi illeti,
hogy *Conditio*k-kal valáfztván Királyt magoknak, arra-né-
ve szabad *reſiſtálni*, ha Szabadságokban meg nem tartat-
nak, nagy Kérdés, mint kell vennünk-és értenünk; annyi-
val inkább, vele élnünk? Meg-is leſz bizony, ha valami
Privatus ember, vagy Pór *offenſioját*, tartván a' Királytól,
ottan Országostól *opponállyuk* magunkat ő Főlfégének, vagy
rebellállyunk, 's Török-kel, és hol-mi Ellenſégével-*való Szó-
vetſége*kkal mennyünk ellené. Nem kívánt ſoha ilyen
Szabadságot a' Magyar Nemzet; ninchen-is az a' mi Tör-
vényünkben: 's ebben-*való munkálkodáſomat*, ſem né-
kem, ſem másoknak nem kívánhattya Kégyelmed. 's Iſté
óltal-

óltalmazza minden Fejedelmek Híveit ilyen elmélkedéstől: mert így, soha a' Király-, 's az Ország-között a' fegyver le nem szállana.

Mást-is látok én, mind az Isten Törvényében, 's mind a' mi Törvényünkben. Mert az Isten Tervényében az vagon; hogy, *Qui Potestati resistit, DE I ordinationi resistit.* Országunk Törvényében pedig, számtalan helyen az vagon; hogy, Ha kik *Privatusok*, vagy valamelly része-is az Ország bélieknek, ellene-támadna Fejedelmének, 's Fegyvert vinne kivált képpen arcúlra: *incurrat Notam perpetuae infidelitatis.* Nem-is valahány Emberért-, 's annyival inkább, valami Póroknak tekintetiért-valo az a' *Resistentia*; a' mint talám ott némellyek gondolkodnak kegyelmezeknél félőle. Dekéső most azokat erre tanítani, kik igen el kezdék szokni az ilyen renderlen *Resistentiákat*; mellyekért mint-hogy *Amnistiák* lettek, sokakat annak reménysége hordoz most-is.

A' mi az *Evangelicus Status*-nak nevezetét illeti, nem mondhatok most-is egyebet annál, a' mit az-előtt írtam. Kegyelmednek, hogy, soha nem hallottam, sem *in Quaestione* nem emlekezem hogy vólt volna a' *Status Evangelicus*-nak nevezeti: holott nem nevezi az *Articulus*-is *Status*-nak a' más félt, a' hol a *Palatinusságról*-is vagon a' Kérdés; hanem, hogy *totidem Evangelica Confessionis personas* nevezzen ő Főlsége. Ninh azért itt-is a' *Status* néve; 's annyival inkább, Pórajaink nem értettek oda. noha az: utólszori Gyűlésbé állatták némellyek, és őket-is a' *Statusok*-közibe akarták számlálni: de akkor-is azt mondtam; hogy, nem hallottam; 's ninch-is semmi Végezésünkben. Akár-mi

vallyon-is azért a' Pór, de azzal ugyan nem léfzen *Státusá*.

Az *Evangelica Professió*-ról, úgy vagy on, vagy on emlekezet; 's nem-is tagadgyuk, hogy ne éltek volna azzal a' nevezettel. most sem törődünk rajta, sem nem mongyuk hogy Iráfunkban nem volna.

Hogy pedig azokat a' Panaszokat, nem akarta nagy része az Országának a' *Statusok* nevezeti-alatt bé-adni, a'nak is az volt Oka; hogy, nem a' *Statusok*, sem azok-közzül némellyek, adták azt bé úgy, mint magok *Gravaminájokat*; mert olyan semminem taláztatott: hanem, a' mi Pórajaink híre-nélkül, és akaratt yok-ellen, úgy-mint ő *Pratensiójokat*, Melly, mivel illetlen-is volt, nem akartuk a' *Statusok* nevezeti-alatt bé-adni. 'S nem kérvén a' Porok-is reá, sem nem panaszkodván; magok-előtt-is alkalmatlan törekedőknek itéltehtünk volna. 'S Sannyival inkább, bár Kegyelmed ezeknek a' dolgoknak igazítására ki ne jött volna Országunkra, 's ne támadott volna ő Főlsége-ellen-is. mert aza'ki-vont Fegyver, nem *Medium* a' dolgoknak igazítására; hanem inkább keményben-, és mélyebben- valo *involutio*-ja. kit, ha nem kezdete, ottan mutafson-mega'vége.

Irja Kegyelmed azt-is; hogy; ha nekem ugyan nem tetzenekezek a' *Mediomok*, *Religiónk* és Hazánk Szabadsági *defectusi*-nak meg-orvoslására; mutatnék más jobb, 's alkalmasb *Mediomot*: örömeftérte Kegyelmed. Mellyet, mingyárt ezen Irasomnak elein im most-is meg-chelekedtem. Egyebétitt sem mondhatok; czéloztam azokra. 'S meg-maradván a' Ház, és annak *fundamentoma*, sepregethetünk abban, és igazgathatunk-is: de, ha az el-dől, ha szontalan minden munkánk és orvoslásunk, 's hol-mi *Me-*

diomok

diomok-nak keresse. Azt kell azért először meg-tartani: kihez az felyül meg-írt *fundamentumok* kívántatnak. Egyéb-aránt, mit tudgyak egyebet mondanom? mert azok-nélkül, chak el-kezdeni is e' üeszedelmes Indulatnak le-szállítáfat, chak nem lehetetlennek látom: 's annyival inkább, chendésebb véghez-vitelét. 'S meg-láttya Kegyelmed, chalatni-fogmásvá-valo bizodalmában-is.

A' *Török* Kegyelmedhez-valo jó akarattyáról, írja Kegyelmed hogy *Tar Mihály*-tól érthetem. Ertettem; de bárne érthettem volna: mert azt üzente a' *Büdai Vezér*; hogy Kegyelmed a Hatalmas Chászárra Birodalmát terjeszti és a' Hét Vár-megyét alája-hajtya. Erre az igére-nézve, Kegyelmednek nem lehet gonosz akarója. Effelével akárki is kellethetné magát, 's kedvesse-is lehetne a' *Török*-nél: de, michoda Keresztyenfég a' uagy Haza-fiúság legyen ez, itéllye-még akár-ki.

Írásit és *Tráctáit* Kegyelmednek, nem külömben értettük, 's vöttük, a' mint vannak. ki oly nyilván-valo dollog-is már, mint a' Nap-fény: mert, sem *Erdély*-nek sem a' Magyar-orfági *Adharenfi*-nek né tötte hírévé azt Kegyelmed, hogy lé-kötötte Magát, 's őket-is; és, hogy ő-nálok-nélkül semmit ő Főlségével a' *Romai* Chászárral nem akar végezni akár-mi kérdésben, és Fegyver-fogásban-is, hané ha azokkal a' Kegyelmed *Confederatusi*-val-is végez ő Főlsége. Mellyet, bizony méltán érezhetünk; mert az nem-is vólt hatalmábá Kegyelmednek, hogy Felei híre-es javallása nélkül chelekedgye azt: 's veszedelmes kótés-is ez a' mi Nemzetünkért (a' mint az elébbenyi Levelemben bővebben írtam,) miutt a' *Török* torkában lévén. a' ki őtőd nap-pal-is ez-előtt, négy Falut rablaítt *Nitra*-táján el, feles Gyer-

mekeket és Aszfszony' embereket vívén-el, fok-számu barommal. Azok pedig a' Kegyelmed *Confederatusi*, a' Tenger vizében úszkálnak azonban.

Hogy sajnáltam Kálló-ból-valo Kegyelmed *Datumját*, és Irását; bizony méltán sajnáltam, 's sajnálom most-is: kiről mit írjon az utólsó Levelében Kegyelmed, im értem: de mostani Levelében Kegyelmednek annál nagyobb látok; és Királyi *Titulus*-sal kezdette magát illetni, azt írván, hogy, *Datum in Libera Regiá, Civitate nostra Cassoviensi*. Melly, úgy vagyon hogy *Regia Civitas*; 's úgy vagyon az-is, hogy Kegyelmed tűzzel, vassal, fegyverrel-valo fenyegetésével, im maga-alá hajtotta őket: de ugyan nem bírja azért azt: úgy Kegyelmed, mint Magyar-oroszágnak, a' vagy az helynek Fejedelme. Ujjobban meg-pósdúl azért ez-aránt-is a' vér az Emberekben, 's nehezíteni fogja a' dolgot.

En mindazáltal, Uramhoz-, Hazámhoz-, és Nemzetemhez-valo köteletségemből, a' mit ez fel-háborodott állapotnak lezállítására, és le-chendefitére-valót fel-talállok, jó igasággal meg-chelekekezem; chak szűnnék-meg Kegyelmed-is a' tűzbe-valo Olaj-öntéstől: mert egyébaránt, kővekké kellene lennünk, ha ezt nem érzénők, a' Kegyelmed fok rendbéli *hostilitásit*, mellyet e' szegény Hazára, és Nemzetre, 's minnyájunkra hozott. 'S ám Nékem-is minden Jószágomat, 's még Gyermekeim Jószágát-is el-foglalá Kegyelmed, 's Várainnak falait-is álgýúkkal-valo meg-rontással fenyegeti Kegyelmed: 's még-is azt kívánnya Kegyelmed tőlem, hogy ebben a' Kegyelmed igyekezetiben én-is *cooperállyak* Kegyelmeddel; azt kívánván tőlem Kegyelmed, hogy ne azt, a' mit károfsan látok és tapasztalok, hidgyem, hanem a' mit Kegyelmed

Kegyelmed mond. Kérem azért Kegyelmedet, ne fanyar-
galson szintén ennyire, mind tisztemben, böchületemben
már ennyire *diffamál-ván*, 's oda-alá-valo Jőszágomat-is²
el-foglalván a' Szabadfág keresés-mellett, ne *infestálja* Ha-
zámat-is. Mert azt szokták mondani, hogy a' Hangyának-
is vagyon haragia. 'S tudományt tészek, mind Isten-, 's
mind Kegyelmed-előtt, hogy, ha azt chelekefzi *Regécz-*
vel, a' mint fenyegetődzik; minden *extremumot* meg kell
nékem-is chelekednem. 's meg-is chelekefzem, ez nagy
és rút *contemptusért*. Egyéb-aránt, a' köz Jónak szolgálván,
kívánok vala szolgálnom Kegyelmednek-is. Tártsa-meg
Isten Kegyelmedet. *Datum Sentavia, 30. Mensis Martij,*
Anno Domini Millesimo sexcentesimo quadragesimo quarto.

K I L E N C Z E D I K L E V E L.

Illustrissime Princeps.

C Hudálva olvastam a' Kegyelmed ő Fől-
ségének *Posta*-szolgájától küldött Levelét, mely-
ben, mind Magát, 's mind Híveit, láttatik vádolni
Kegyelmed ő Főlségének. 'S Először, *in communi* szöluán
Offensái-ról Kegyelmed, végre *specificatiókra* megyé. 'S hoz-
za-elő *Prapostvári* Uramat, *Székely Moysést*, *Betlen István* U-
ramat; hogy ezeket, mind az ő Főlsége *Ditiójá*-ból inger-
lették volna Kegyelmed-ellen. Melly, chak kákán-valo cho-
mó-keresés volt akkor-is; 's most-is chak az : mert, hiszem
élnek ő Kegyelmek, 's mongyák-meg Lelkekre, Istenekre,
ha chak leg-kisebb izgatások-is vólt-é innét, Es ha, a' mint
írja

írja Kegyelmed, Levelei vannak erről; miért nem *produ-
cálta* Panasz-mellett? A' vagy hozza nap-fényre mo st-is'
Kegyelmed; 's szégyenüllyön-meg a' hamis ügy. De chak
vádlni, és semmit sem bizonyítani, nem Fejedelmek-kö-
zi be-valo dolog. Es bár én hallak-meg, ha chak leg-kif-
febb Ok-is ezeknek indulattyára inét adatott; a' mint hogy
Leveleit-is Kegyelmednek, vagy dolgait, vádlás-képpen
innét a' *Török*-nek küldötték volna: chak mer ő *Suspicio* vólt,
's azzal innét senki nem-is kívánt kedveskedni, a' mint-
hogy semmi nem-is vólt abban-is.

Írja Kegyelmed azt-is; hogy az ő Főlsége Tanáchában,
régén Törvényt töttek volna Kegyelmedre, és Gyermeikire:
's érdemesnek itélvén Kegyelmedet Feje Jószága vesztéfére,
más alkalmas: üdöre hallasztatott annak *Executio*-ja. De
ollyan iga z ez-is, mint a' többi. Melly, mivel ő Főlsége-
nek-is fértegeti Méltóságát; a' *Delátor*-nak kívánhat-tyuk *An-
torát*. kit, kérem; nevezzen meg-is Kegyelmed: mert egyéb-
ará nt, magától talált dolognak fogják tartani, Kegyelmed
Fejedelmi állapotjának meg-jegyzésével ezt-is. noha,
Kegyelmed-is, úgy látom, nem tartya nagy és méltó Okai-
nak ezeket; mostani Indulattyának. Hanem, téfzi ezeket
az Okokat fel Kegyelmed, kiről nekem-is ír:

Először; Hogy az *Clerus*-sal egygyütt; *extirpálni* kíván-
ta volna az Országból a' Kegyelmeitek *Religio*-ját ő Főlsé-
ge. Másodszor; Hogy a' *Religio*-ról valo *Articulus*okat, és a'
Tizen-hét *Conditio*t-is, mindenestől *tollálni* kívánta volna ő
Főlsége. Harmadszor; Hogy Országunkat-is; Örökös Or-
szágává kívánta volna tenni ő Főlsége. Mellyek ha így
vólnának, méltán meg-indúlhatott volna Kegyelmed
rajta;

rajta; 's érezhetnők mi-is; nekem-is kellene ebben többet tudnom másnál. De, Istent hívom bizonyfágúl, semmi finch ebben-is; és, sem eggyikben, sem másikban, sem harmadikban, soha sem Tanáchban, sem Tanác-1-kivül nem hallottam, hogy ezekről chak *Discursusok*-is lőttenek volna. Hanem, egy kezdett vólt a' *Clerus*-közzül úgy okoskodni, hogy, Jobb vólna a' mi Nemzetünknek, ha, *Hereditariumja*-vá tenné magát ó Főlfégének Országung. De, hamar elnyelerők avval-is; és feddeft vótt, nem chak én-tőlem, de a' *Clerusnak*-is nagy részétől.

Semmit azért ezekben ne hidgyen Kegyelmed: mert a' *Religio* dolgában-is, ha mi egy-máft fegyverrel akarnók *persequálni*; ki ne lássa, hogy ottan mind a' két-fél, *Religió*stól és *Regió*stól a' Pogányok kezébe esnének, utólso *ruinánk*-val és veszedelmünkkel. A' *Conditiók*-nak mi-volta pedig, minnyájunkat eggy-aránt illet: fzerettyük mi-is a' Szabadfágot; 's azért kétfek-is vólnánk meg-fzólalni. De chak költött, és gyűlölféget nemző beszédek ezek-is.

Irja azt-is ó Főlfégének Kegyelmed; hogy *per Placida remedia* semmi reménsék nem lehet abban, hogy a' *Religio* dolga köztünk igazításban vétethetnék; Példákat-is, valami *Decretom* ki-adásában, hozvan ez aránt Kegyelmed elő. Ugy-is vagyon; hogy, soha az ebben-valo Kérdéfek, mind világ végéig sem igazodnak-el, sem *Placidis remedijs*, sem Fegyverrel. Mellyet, hiszem meg-próbált a' mi Nemzetünk-is; 's mind *Törököt*, *Tatárt*, *Németet*, behozott a' végre Országunkba: de mit vívének végbe? arra már emlékezik Kegyelmed-is *Religiót* azért, a' mint mi

F

nem

nem adhatunk Kegyelmeteknek, úgy nem adhat Kegyelmetek-is nekünk. Isten ajándékja-is a' Hit. 'S ám val-lyá Kegyelmetek a' mit akar, 's hadgyon békét nekünk-is *in Avitâ uostrâ Fide*. meg-is eggyeztünk annak módgyán-is már; és ne kívánnyon többet annál Kegyelmetek; 's nem léfzen szűkféges a' kard-fogás. 'S azon-kivül-valo Kérdéseket, mellyekről más Levelemben béven írtam Kegyelmednek, könnyen el- végezhetünk.

Az egyébb apró Panaszok-ellen, tiz annyi Panaszunk vagyon nekünk *Catholicusok*-nak: de, *propter bonum pacis*, el-szedvedgyük. Egész *Lajstrom* vagyon chak én-nálam-is róla, mint bántak Halottainkal; 's a' *Patronusok* Testé-nek-is, hogy sírokba akarták vinni, mint *resistáltanak* fegyverrel ellenek. De, a' mint mondám, ily rút és veszedelmes Fegyver-fogásra, egy-felől sem elég Okok effélék: 's más Törvényes, és rendes Igazítások-is lehetnek ezekben; mellyekhez méltábban nyúlhat Kegyelmed-is, mint a' Fegyverhez.

Ezek-en-kivül-valo *Punctyai*-ról, mellyeket *insinuál* Kegyelmed ő Főlfégének, írtam más Levelemben Kegyelmednek rólok; 's nem akarom *reiterálnom*. elég az, hogy semmi azokban ninchen, úgy a' mint Kegyelmed *informáltatott*, vagy *apprehendálta* a' dolgokat. Es méltatlannak láttzik ez a' Kegyelmed Fegyver-fogása, mind azoknak, valakik tudói ennek a' Kérdésnek; 's ki-is fog már menni és nyilat-kozni a' dolog. 's bizony ezekkel-is nem enyhíti a' sebet Kegyelmed.

Meg-is más módot vegyen azért fel Kegyelmed. 's kérem Kegyelmedet, ne bízzék se a' Török-höz, se a' *Sve-cusok*-

csók-koz. Huszonnyólczadik napján *praesentis Mensis*, vólt a' Dániai Király követének *Audientiá*-ja ő Főlségénél, egy-néhány meg-eggyező Fejedelmek és Várasok *Consensus*-ból; derekas Végezéseket kívánnak tenni, *cum Exterminatione Svecorum*. Melly meg-is léfzen; 's mennek-is már affelé a' Hadak. A' mely kevés Népek pedig nekik *Slesia*-ba, *Glogovia*-felé nem régen érkezett, melly mind-is két, három ezer Ember, ellene mentenek annak-is. nem építhet azon-is Kegyelmed.

Mind ezeket, Isten láttya, jó szívből írom Kegyelmednek, 's jó igasággal-is. Ne *precipitálly*a azért továbbis dolgait; 's ha nem Magaért, ottan szép Maradékiért, és Nemzeteért. 'S nyísson útát a' dologra Kegyelmed, hogy szolgálhassung mi-is, ez szegény Hazánk ne romoljon ily rútul el. Kegyelmednek-is kell erre a' *Pacifica remedi*umok-ra okot adni, Kegyelmed kezdvén a' Fegyvert-is ellenünk ki-vonni; és meg-gondolván méltóságos állapattyát-is ő Főlségének. Nem kétlem, írni-fog ő Főlsége-is Kegyelmednek: de talám nem ily *explicatio*-val mint én, ki-nyitván meg-maradásunkért mindenestől szíve-met. Tartsa-meg Isten Kegyelmedet jó egészségben. *Semtén, Ultima Martij, Anno Domini Millesimo sexcentesimo quadragesimo quarto.*

T I Z E D I K L E V E L.

Illustrissime Princeps.

A Z Kegyelmed Jám bor szolgája Trauzner
János Uram, vissza menvén Kegyelmedhez, ez
F 2 egy-

egy-nehány szóval, tartozásomnak vélem, hogy írjak még-is Kegyelmednek. Válasza minémű lött Kegyelmednek ő Főlfégétől, meg fogja érteni; mellyet, ne másnak, hanem a' fok rend-beli *Offensák*-nak tulajdon tison, kérem Kegyelmedet.

En már fokot nem szólhatok, mert ki-mondtam a' mit mondanom kellett: hanem a' chelekedethez kell nyúlunk; mellyekben semmit hinni nem akart eddig Kegyelmed.

Tovább mit chelekeszik Kegyelmed, az a' Kegyelmed akarattyában áll. de fok ez a' terh, a' mellyet Kegyelmed magára, és erre a' szegény Nemzetre vonya; melyben veszély a' reménfég-is.

En mindazáltal, tudván kötelefségemet ez szegény Hazához és Nemzetemhez, meg-tartására mindent meg-chelekekszem, a' mit meg-chelekedhetem; kérem, mivellye azont Kegyelmed-is.

Confidenter szólottam ez Levelem meg-ado Kegyelmed Hívével-is; kérvén, hogy azokat közöllye Kegyelmeddel: mellyeket, Kegyelmedet-is kérem, vegyen-bé, 's meg se vessen. Isten Kegyelmedet tartsa-meg. *Raptim, Sentavia, die 7. Aprilis. 1644.*

Cháfzár és Király Vrunk.

Ő FŐLSEGE MANIFESTUM-ja.
Magyar országhoz, az Erdélyi Fejedelemnek
Rákoczi

Rákoczi Györgynek, Hazája-, Nemzete-, és Királya-el-
len-velo vezzedelmes Practikáiról.

MI Harmadik FERDINAND,
Istennek kegyelméből Választatott *Romai*
Cháfzár, és *Nemet, Magyar, Cheh, Dalmatia,*
Horvát, és Tót-, &c. Országok Koronás
Királya; *Ausziá-nak* Fő Herczege, *Burgun-*
diá-nak, Styriá-nak, Carinthiá-nak, Carniolá-nak, Herczege;
Mórvá-nak *Marchió-ja*; *Tyról-nak,* és *Goritzia-nak* örökös
Gróf-ja, &c. A' mi Híveinknek közönfegessen és fejen-
ként, *Prelatusok-nak, Zászlós és Nagyságos Urak-nak,* Ne-
meseknek, és minden egyéb Rendeknek és *Statusok-nak*
Magyar- országban-, 's hozzá-tartozó részeiben, Köszö-
netünket, és Kegyelemünket.

Mely nagy szorgalmatosán munkálkodott legyen. abban, Birodalmunknak kezdetitől fogva, a' mi Atyai gond-viseelésünk és vigyázásunk, kogy ez a' mi meg-fanyarodott Magyar-országunk, úgy-mint a' Keresztény-fég-előtt-való Bástya,több egyéb Tartományoknak mind ennyi háborúságiban és zúr-zavárjában-is, chendefésben és békefésben meg-tartatnék; úgy vellyük, hogy Országunk-béli minden Híveink-előtt tudva és nyilván legyen. E' végre-is, nem fok idővel az-előtt, a' *Török*-kel *Tractá*-ba indúltunk-vala, és semmit el nem mulattunk azoknak szorgalmatos véghez-vitelében, melyeket a Békefés meg-erősítésére, és Országunk böldeg meg-maradására hasznosnak ítélünk lenni.

Holott azon-közben az Erdélyi Fejedelem Rákóczi György, nem tudgyuk michoda okoktól és tekintetektől viseltetvén, kereszttől állot a' dologban. Es noha a' mi részünkről semmi ok néki arra nem adatott, sem boszfúfággal, vagy valami törvénytelenféggel tőlünk meg nem bántódott: mindazáltal a' mi Ellenfégingekkel, ugyanint a' *Suecufok*-kal, és *Franciák*-kal, fölötte veszedelmes' és ártalmas szövetséget vetvén, azon igyekezett, hogy Magyar-országot, melly mostanában, Istennek kegyelmes jó-vóltából, chendefségben vala, nagy zúrzavarba, és felelmes haboruságokba (mellyekben a' Keresztyénfégnek egyéb részei e' mai napig-is tortig úsznak) hozná és keverné: el-annyira, hogy mingyárt a' *Confederatio*-nak kezdetin, a' maga két Fiát erős hittel arra kötelezni nem-általlotta, hogy tellyes életekben az őfzve-éskütt *Confederatusok* elő-menetelét, minden tehetségekkel segétenék. Melly ő Lévelők, és egy-más-között tött Végezések és' kötések, Istennek kegyes rendelése-által, *in specie* kezünkbe akadtak, és most-is *in Originalibus* nálunk vannak.

Mellyekből, elsőben világoson ki-nyilatkozott, minémű ferénysféggel, és nagy chelekedetinek igéretivel, és fok gazdag ajándékival-is, szorgalmazta légyen a' *Portán*, a' *Törökök Consensúsát* a' Fejedelem; és mind Követi-által, mind a' mi Ellenféging- és Pártosink-által unfzollotta-legyen, hogy annak engedelmeből, ő, előfzör Magyar-országot; az-után a' több Birodalminkat, és Híveinket-is, fegyverrel és haddal szabadgyában nyomorgathassa, és a' közönséges Békeféget és chendefséget fel-zúrhasa s' zavarhasa. Oly erős szövetséggel kötelezvén magát; hogy

hogy, sem álhatatos Békeséget, sem bizonyos ideig-valót, se ő, se az ő *Successori*, és az *Erdélyi Statusok*; sőt még a Magyar-ország-béliek-is kik tudnia-illik őhozzája pártoltak volna, a' Mi Főlségünkkel ne szerezhessenek, a' *Confederatusok* híre-és akarattya-nélkül.

Továbbá, azon Irásokból az-is nyilván ki-tettzik, miképpen a' Fejedelem a' mi ellenséginket a' *Suecufokat*, és azoknak ronto's pusztító hadait, nem csak Országunkba bé akarta kozni; hanem annak-főlőtte bizonyos helyeket-is ígért nekik; nevezet-szerént, a' mi Szabad és Királyi Várasinkat, *Nagy-Szombatot*, és *Posont* a' szent *Coroná-nak* tartó-helyét: ekképpen tapasztalható veszedelemben, akarván ejteni Országung drága és meg-bőchülhetetlen kínchét; mellyet eleitől-fogva, ennyi fok vér-ontással a' Magyar nemzet meg-őrzött és meg-óltalmazott; hogy ne-talám külső és idegen Nemzetfég kezébe esnék, és megszűze-földre, tengeren-rúl való Tartományokba viternék.

Es, hogy ennyi fok háboruságokba, és veszélyekbe, annál mélyebben, mind magát, mind Országunkat bekeverné; arra ígérte és kötötte magát a' Fejedelem; kogy, valamikor a' mi Ellenségink-ellen had inditratik, mind annyíszor tartozzék ő-is fegyvert fogni, és az meddig a' szükség kívánnya azoknak segétséggel lenni. Azt-is bévebb szóval hozzá adván; hogy ő semmit inkább nem kíván, mint hogy Főlségünk-és Országunk-béli Híveink-ellen mentől hamarább Haddal jüheszen, és ez Országban a' mi Ellenséginkkel erejét egybe-hozhassa. A' mint ezek, és több effélék, mind a' *Confederatio-nak* czikkelyiben, mellyeknek

mellyeknek *Conföderatióját* és meg-erősítését, a' *Francziai* és *Svecziai Coroná-nál* minden úton és módon szorgalmazta a' Fejedelem; mind pedig a' meg-nevezett Fejedelemnek, *Bisterfeldius-nak*, és a' mi Ellenséginknek Leveleiben, bévebben meg vannak magyarázva.

Ezekből, világosan ki-rettzenek ezen Fejedelemnek ártalmas tanáchi, és gonosz szándéki, mellyekkel Házunkban a' támadásokat gyulasztotta, és a' közönséges Békéféget, 's Híveink-között-valo chendefséget fel-zavarta: és Hazájához-valo kötelelségéről el-felelkezvén, az *Erdélieket* a' Magyarokkal üstökbe bochtotta; hogy egy-más hajába kapván, tűzzel-vaissal magokat emésztenék. és, mint-ha az el-múlt idő-béli sok romlások-között, még elégendő-képpen meg nem hanyarítottatott-vólna a' Magyar nemzet, azt egy-más-ellen-valo kardoskodásra kőszőrukte; hogy magok fáját Nemzeti-gének, sőt test-szerént-valo Attyafiainak vérével, kezöket és fegyveröket ferteztetnék.

Mit mongyunk azon *Erdélyi* Fejedelemnek Mí-hozzánk, és a' mi Fölséges *Austriai* Házunkhoz-valo temérdek halá-adatlanfágáról? kitől, menyi sok jókat vettenek-légyen az ő Elei, az egész Országnek tudtára vagyon. kiket igen chekély és közönséges állapotból, nem csak Zászlós Urafágra, és méltóságos Tisztekre emelt; hanem annak-fölötte, mind ennek az Attyát, a' néhai *Rákóczi Sigmondot*, gazdak Urafágokkal, Jófágokkal, és sok Jóvedelmekkel az *Austriai* Fejedelmek fel-tisztelték; mind magát minap a' Fejedelmet, ama' szép, és síros *Munkáchi* Urafággal, 's egyebekkel-is, nagy kegyelmessen meg-ajándékozták.

Mindazáltal,

Mindazáltal, ennyi kegyelmességünkről nagy háladatlanul el-felekezvén, minden Isteni és Emberi Törvények-ellen, meg-szegvén Hitit, Hívségét, pechétes² *Diplomáit*, és személye-szerént tött Esküvését, mellyel a' mi Főlfégünknek, és a' Magyar *Coroná*-nak egy-nehány ízben, szentül, és meg-másolhatatlanul kötötte volt magát; oly *Confederatio*-ba bochátkozott, melly, mind a' Mi Királyi Méltóságunknak nem kichin sérelmére vagon.; mind pedig a' Magyar Nemzet 's Ország nyomorúságára, és Szabadságának meg-rontására; sőt még *Erdélynek*-is talám utólsó veszedelmére néz.

A' mi illeti a' mi Királyi Méltóságunkat, azt meg-sértette: mert a' Fejedelem arra ajánlotta magát, hogy, nem csak erre a' mi Magyar Országunkra, hanem egyéb Tartományinkra-, és örökös Országinkra-is, tűzzel 's fegyverrel jű, és el-foglallya. A' Magyar Nemzet-ellen-is vétett: mivel ezek a' Hadak és belső viszályok, egyebet nem szerezhetnek édes Hazánkban, dúlásnál, kóborlásnál, pusztításnál, rontásnál. Ugyan-azon Magyar-országunknak Törvényt és Szabadságit-is meg-bántotta: mert az Ország népét, hírek- 's akarattyok-nélkül, a' maga Pártolkodásiba, és ártalmas *Confederatioi*-ba és szövetségibe bé írta és foglalta, és azoknak nevével *praetika*lt, hogy úgy, gonosz szándékát annál színesebben el-palástolhassa, és bűdös borát tekinteresb czégér-alatt árúlhassa. Végtére, ezen dolog *Erdély* Tartományának-is bőrében jár.. Mert, ha ugyan személsen meg-tekintyűk, ez az ő egész *Confederatio*-ja a' mi Ellenséginkel, és a' Magyar *Corona* ellen-ségivel, arra néz, hogy *Erdélyt* magáévá tegye, úgy

G

hogy

hogy maradékának-is öröke legyen. mivel a' *Francziai és Svecziai Coronát* kiváltképpen arra kötelezte, hogy az ő *Successorit*, örökösit, és minden Maradékot, a' Fejedelemségben, Fegyverrel-is tartozzanak meg-óltalmazni; melly *Conditio*, igyenefsen ellenkezik avval a' *Libera electio*-val, melly még eddig mindenkor feñ volt *Erdély*-ben.

De mind ezekkel sem elégedett-meg a' Fejedelem, hanem minden elméjét és tehetségét arra fordította, sőt gazdag ajándékokkal, és nagy somma pénzel azon mesterkedett; hogy, a' melly Békeséget a' *Török-Chászárral*, fok költséggel, fáradsággal, és vérontással szerzettünk, és eddig majd nem kevesebb munkával meg-is óltalmaztunk, fel-bontsa; és annak fel-bontására a' *Törököt*, mind egyképpen, mind más-képpen reá bírja, a' maga saját Nemzetének, Vérének, Hazájának, meg-bőchülhetetlen kárával, és talám (kitől a' jó Isten óltalmazzon) utólso romlásával-is.

Ezek így lévén; következik, hogy mind ennyi veszedelmeknek, kár-vallásoknak, kóborlásoknak, romlásoknak, pufztításoknak, Keresztyén vér-ontásoknak, mellyek efféle támadásokból és indulatokból szükségesség-képpen szoktak áradni, semmi nem egyéb az oka és eredete, hanem a' Fejedelemnek magános 's rendetlen vágyodása, és az örökös Fejedelemségre-valo éretlen kívánsága.

Azért, az mi a' mi Fölségünket illeti, mind Isten-mind az egész Világ-előtt tudva vagyon, hogy Mi erre a' háborúságra semmi okot nem adtunk a' Fejedelemnek; hanem Királyi *Jusunk*-nak, mellyet Istentől vöttünk, és azon Istentől gond-viselésünk alá bízattot Népeknek, 's Híveinknek

veinknek óltalmáért, erőszakkal kényszer trettünk Fegyverhez nyúlni. Azt-is továbbá mindeneknek tudtára adván, és a' mi Hűv *Statufinkat* *affecurál*-ván; hogy mi ebben az egész Hadi készületben 's fegyver-fogásban, és a' *Nemet* segítség alá küldésben, nem egyébre szándékozunk: hanem hogy, minden zenebonát az Országban le-chillapítván, azon Hívek, *Statufók*, és minden Rendek, az ő Igaságokban, Törvényekben, Szabadságokban, és *Privilegiomok*-ban, férelem- és bántodás-nélkül meg-tartassanak.

Annak-okáért, Magyar-országban, a' mi hívfégünkbenlévő minden Rendeket, *Pralatufokat*, Zászlós és Nagyfágos Urakat, Nemeseiket, Vár-megyéket, Városokat, Vég-bélieket, Hajdúkat, és Katonákat kegyelmessen intünk, hogy abban a' hívfégben, mellyel Néktünk, és a' Szent *Corond*-nak, Isten-fzerént tartoznak, álhatatofsan meg-maradgyanak; és semmi ok-vagy szín-alatt, a' Fejedelem részére ne állyanak, se hittel magokat hozzá ne kötelezzék: hanem inkább, bátran és szívesen fegyverhez nyúlván, mindenütt ellene állyanak; a' kóborlásokat tilalmazzák; és valami az igaz hívféghez kívántatik és szükséges, azt minden vigyázással, serényféggel, és minden férelem-nélkül véghez vigyék.

Ha kik pedig ekkoráig, vagy férelemtől hordoztatván meg-tántorodtak volna, vagy erőszaktúl kényszerítetvén, a' Fejedelem részére állottak volna: azoknak még most *Gratiánkat*, és Kegyelmességünket nyújtjuk; adván értésekre, hogy ebbéli chelekedeteket nem tulajdonítjuk Hít-szegésnek, se *Nótá*-nak: csak hogy magokat meg-efszméllyék, és el-álván az el-pártoltak részéről, a' Mi

szolgálatunkra, és Hívségünkre leg-ottan vizsgál-térjenek, és a' mi Tekintetes és Nagyságos Gróf Galántai Eszterházi Miklós Magyar-országunk Nador Ispánnya-előtt, a' vagy más *Generalisink*-előtt, magokat *präsentállyák*, 's bé mutatásák.

Holott pedig valakik találkoznának, kik sem Istennek Törvényével, sem Koronás Királyoknak adott hitekkel nem gondolnának; hanem temérdek vakmerőségtől víseltetvén agyaskodnának, és a' Fejedelem pártjáról elállani nem akarnának; sem ilyen Atyai intésünk-után a' mi Hívségünkre nem térnének: tudgyák 's értsek ezek, hogy, mint hiti-szegett Pártosok, Fejökkel 's Jóságokkal jártzanak; és a' Mi kemény haragunkon-kivül, Fegyverünknek-is erejét, és pártolkodásokkal érdemlett méltó büntetések-et is, rövid nap fejökre várják.

Annak-főlötte, az *Erdélyi* Tartománynak Rendir és *Statust*, kiknek a' mi Főlségünkkel, és a' szent *Coroná*-val fok-féle erős kötési és szövetségi vannak, kegyelmessen-íntyük; hogy, Hit-Levelőkről, és köteleltségökről megemlekezvén, minden kóborlástúl meg-szűnnyenek; és se az Országot ne pufztítták, se Híveinket ellenkezésekkel ne károsítták: hanem inkább, az egy-más-között-*való* Békeséget szentül meg-tartták; és se Magokat, se Országokat, minden ok-nélkül kockára ne vessék; a' vagy, valakinek magános indulattyát és hasznát követvén, a' hadakozásoknak veszedelmes és bizonytalan habjaiba, melyektől a' Keresztynség még most-is tétova hanyattatik, édes Hazájokat 's Nemzetöket ne bochátsák-kik (a' mint tudva vagyunk nálunk,) mivel kételenségből, és a' Fejedelem-

delemtől- valo félelmekből inkább , hogy- sem mint magok kényén ereszkedtek ebbe a' galyibás zendülésbe: ha mingyárt honnyokba vizsgál- ták; és a' fegyvert le- tén, magok határában chendességel maradnak; ez mostani chelekedeteket, inkább a' Fejedelemtől származott erőszaknak és kényszerítésnek, hogy- semmint magok gonosz szándékának tulajdoníttyuk. Költ *Béchi* Várasunkban, Böjt- elő hónap huszon- harmadik napján. Urunk Születése- után Ezer hat- száz negyven- negyedik esztendőben. *Romai* Chászárságunknak, nyolczadik; *Magyar-*, és egyéb Országink birodalmának , tizen- kilenczedik; *Cseh-* országi Királyságunknak pedig, tizen- hetedik esztendejében.

Ferdinandus.

**Locus Sigilli
Regij.**

**Stephanus Bosnyák, Electus Episc.
Vesprimien: Cancellarius.**

*Georgius Orofzi,
Secretarius.*

TI ZEN-EGGYEDIK LEVEL.

Illustrissime Princeps.

OSgyánból 14. *Mensis Apr.* irt Kegyelmed Levelével tegnap este érkezett-meg *Posta*-szolgám. En az én Leveleimben, az mellyeket Kegyelmednek írtam, nem pántolódást, sem idő-veszttegető *Ratiocinalkodásokat* forgattam; hanem igaz értelemmel a' dolognak valófágát, és a' Kegyelmedtől le-tótt Okoknak (a' mellyekre-nézve ily rút veszedelmes és gyalázatos állapotra hozá Kegyelmed szegény Hazánkat 's Nemzetünket,) hiteletlenségét mutattam-meg; és hogy, a' mit mond, és ír Kegyelmed, s másokra fog, azt hozta volna világosságra. Holott, nem elég-chak mondani, vagy *disfamar*ni valakit: hanem azt meg-is kellene mutatni. 's éz az, a' mit én Kegyelmednek tört Irásimban kerestem, de mind eddig-is, im nem *obrineálháltam*: hanem, nem tudom michoda időre, most-is hallasztya Kegyelmed azoknak ki-mutatását ielentvén mindazáltal, hogy ide felénk jó, 's közelebb jó hozzam-is, és Okait chelekedetinek jobban *declarállja*. Mellyet, ennyibe menvén ma a' dolog, örömeft értettem. 'S nem-is akarjuk meszsze fárasztani Kegyelmedet; hanem im mi-is meg-indúltunk Isten hírével; 's Kegyelmed-eleibe megyünk. noha bizony, Pogányokra-mennék örömesben, mint magam, Nemzetére: de így akarja, úgy látom, Kegyelmed; az ő Fölsege Cháfszar Urunk *Resolútióját* vévén-is.

Protestálunk azért még-is, mind Isten- 's mind e' Világ-

lág-előtt, hogy minden Vér-ontásnak, romlásnak, 's pusz-
tulásnak, valami szegény Hazánkra és Nemzetünkre,
következik, egyedül Kegyelmed lész az oka. Sőt már-
is, a' minémű hatalmas inségbe, bódulásba, romlásba, és
pusztulásba, 's tűzbe hozá Kegyelmed ezt a' szegény Ha-
zát, Nemzetet, és eggyűgyű ártatlan kőiséget, nem tu-
dom mint ad Isten-előtt is számot rólla: a' ki-után féltő
hogy utólsó veszedelme - is ne következék ezen sze-
gény Hazának, és Nemzetnek. Addig-is kardoskodig
Kegyelmed a' Szabadságért, és *Evangeliumi* hitert a'
mint mongya; hogy im ezennel rabbá rífzi Nemzetét;
's az *Evangelium* helyett, *Alkoránt* hoz-bé: minthogy az
Alkoránistak óltalma-és Fegy verealatt-is mongya Kegyel-
med hogy hadakozik. 'S még-is Jónak, 's szépnek akar-
ja mondatni Kegyelmed velünk chelekedetit! 's most-is
nem *Egret*, hanem *Fileket* farkallya Kegyelmed, a' mely-
ben Keresztyének és Magyarok vannak; *Tatárnál*-is rú-
tab Pusztlásokot, és égetéseket tévén a' Kegyelmed Ha-
dai körülötte.

Utólylát a' Kegyelmed Levelének nem értem, a'
hol *Tar Gáspár*-által tört Irásáról emlekezik, hanem-ha-
jobban *declarálly*a Kegyelmed. 'S chak légyen Istenes és
jó rendes dolog az, idegennek minket sem fog találni Ke-
gyelmed. chak valamint késő ne légyen: ha az-előtt fe-
gyver kezdi ázt el-választani. Isten Kegyelmeddel.

*Nitria, die 20. Aprilis, Anno Millesimo sexcen-
tesimo quadragesimo quarto.*

MEMO.

MEMORIALE

Pro Ablegato Principis Transylvaniae, Egregio Stephano Szentpali.

Hudalom az eő kegyelme *Processusit*, 's' nem-is tudgiuk ki nevével befél eő Kegyelme, és szorgalmazza az *Evangelicus Status*-nak, 's 17. *Conditio*-nak *Satisfactio*-ját; kit mi soha kérdés-ben nem vettünk, 's nem-is veszünk; hanem a' mik abban az 17. *Conditio*-ban vánnak, jo értelemmel, kivannyuk megh-tartását; kit az eő idejében, 's modgia szerent, készek vagiunk meg-is mutatni. Az mi az szegeny, Hazának pusztulását illeti, hogy eő Kegyelme nem kívánta volna, 's oka sem volna, azt mi más-képpen értyük, 's tudgyuk; mert ha-igy volna, a' mint mondgya eő Kegyelme, se maga ily nagy Szabadságot adván alatta valoinak megh nem indult volna békeffeges Országából, a' hun senki nem bántotta, sem az *Törököt* nem szorgalmazta volna holnapokkal az előt ellenünk. A *Suecussokkal*-is nem *Confederalt* volna, *oppressionkra*, hogy azok-is népet küldgyenék be Országunkban, 's annak romlására és pusztítására. A hol írja eő Kegyelme, hogy a' mit nekem irt, heiában-valot nem irt, 's annak ki-nyilatkoztatá-sát-is magára Nézue nem hálaztaná, de ez állapotbann-is, én reám nézue, nem akarná Tőb nehefséget és-jéleket Szérezni a' nagy Emberrektől; kerem eő Kegyelmet, ne vellyen olly eggyűgyőnek, mert soha senkinek én annyit nem montam, 's annie-
val

val inkább eő Kegyelmének nem irtam sem izentem, a' kinél teőbbet ugyan írva bé nem attam volna eő Felfé-
nek, a' mi hazánkot és Nemzetünket-nező dolgokban;
kit nem neheztelessel, hanem Kegyelmeffenvőtt eő Fel-
fége tőlem. Ugyan kérem azért eő Kegyelmét, hogy sem-
mit ez-aránt-is el ne mulasson a' dologban.

Menetelemről, 's jővetelemről hogy irtam, az eő
Kegyelme fenyegető levele adot okot, hogy kőzeleb
jűn hozzam, 's im eleget-is tettem beszédemnek, 's azont
mivelem, az utann-is; 's nem-is idegen hadakkal, hanem
az enKegyelmes Uram-hadaival megyek, 's nem-is Hazánk
avagy Nemzetünk romlására, hanem ugyan eő Felfé-
méltóságának, 's az szegeny Hazának megh tartására, és
oltalmára; mely hadaknak hire sem volt még akkor, a'
mikor eő Kegyelme a' Törő-hőz folyamodot, és azok-
nak fegedelmét szorgalmazta, az mi veszedelműnkél;
nem lehet azért helye itt-is azaránt-valo mentőségnek.

Jria azt-is eő Kegyelme, hogy ha az 17. *Conditio*-nak
megh-tartásáról, és Szabadságunknak helyére állatása-fe-
lől, nagyob remenléget attam volna, mértékletesben él-
hetet volna chelekedetivel; kit bizony meltan-is kellett
vólna chelekedni, sem az télnek kemenyfége, sem az eő-
dőknek szántalan hadhoz-valo alkalmatlanfága, sem az
havaknak le-efete, és vizeknek-áradása, sem az Szegen-
ségkőzt-valo szántalá szűkség, és azoknak szőrnýű pusz-
tulások, és romlások, sem az eő Felfége Kegyelmes At-
tyai intési és *Tractak*-nak *oblatioi*, sem penigh azon sok
rend-beli *instantiaim* megh-nem tudák tartogatni eő Ke-
gyelmét; hanem mint egy szeme bé-hunyua ugy jőue

egynehány-felől reánk, tűzzel, vassal, Törökkel, 's mégis szívbnek látszik eő Kegyelme maga chelekedete a' másé-nal.

Jria aztis eő Kegyelme, hogy hol és mellyk vár vagy város a' kit lövéssel, *infestált*? Effele dologban azért egy példais elég; 's nem de *Cassa* várofsa aláis, nem, vonyatot-é ádgýukat? nem fenyegette tűzzel, vassal, fegyverrel eőket, utolsó *ruinaiok*-igh? 's az a' félelemis, nem a' io akarat, vezette eő Kegyelme alá eőket, 's azont mivelte vólna másokkal-is, ha papirofsra, és ezen ijezgetésekre megh nem atták vólna magokat. A *Fileki* dolgot a' mi illeti, chuda ok-adás, hogy izent eő Kegyelme *Weseleni* Uram-nak, hogy *Reversalist* adgyon magáról, hogy az eő Felsege és Országunk ellenfegét nem háborgattya; hogy azt nem chelekette, 's urának adot hitit, megh nem akarta szegni, vallyon ok-e ezarrá, hogy megh kellett a' várost égetni érette? Hiszem, *virtus etiam in hoste laudanda*. fenyegetvén eő Kegyelme, hogy ha mi effele ez utann-is esnék, nem eő Kegyelme hanem *Weseleni* Uram lenne az oka; de oltalom eri és talallya azombá *Weseleni* Uramot-is.

Az én *Protestatio*-mot a' mi nézi, avagy sziuemnek lagyitafat, Nemzetemhez és annak szeretihez, az *protestatio* magam mentf. get nezi; *affectionem* penigh és szeretetem, a' mennyi ennékem ahoz vagyon, adná Isten eő kegyelmében látnam azt! nem volnánk bizony ebben a' veszedelmes állapotban, sem valami *extremum*-hoz nem kelleny nyulnunk; nem-is tudok en magam senkitmást, magamon kiűl, a' ki ehez az egész Nemzethez, és hazához hittel

hittel volna köteles; 's az mint üdvösségemet, úgy kívánom nekik-is megh-tartásokat, de az eő Kegyelme fegyvere megh nyomván eőket, magának *vendicálta* eő Kegyelme, mind az eő Felsege meltofágos hivatallját, 's' az szerent az en tiszteteris, minden kötelelség nélkül.

Az hadak *Insolentiái*, nem tudom mellyik haladgymegh a' másikat; de tiz anny tűzet mutathatunk, arról a' részről, mint itt történt: úgy látom az egyéb kegyetlenségbennis, nem *cedál*-nak az magunk Nemzete ellen az idegeneknek.

Tar Gáspár által tet irásáról igen jól emlékezem eő Kegyelmének, 's arról-is mi valoszt attunk reá; 's most sem mondhatunk mást, hanem hogy mi az eő uttyán és modgyán kívánói és őrái-is kívánunk lenni; az mi törvényünk-nek *Constitutioink*-nak; és szabadságunk-nak; 's' azont vettem, és veszem az eő Felsege Kegyelmes *declaratíójabol*-is, hogy hivat azokban nem kívannya fel háborítani.

Ezekre az *declaratíók*-ra, az eő Kegyelme levele adot okot; el jár az üdő: kérem mégis eő Kegyelmet az Fejedelmet, mind feleivel együtt, alkalmaztassa az eő Felsege Kegyelmes *declaratíója*-hoz magát, 's úgy fogunk derekas utat nitnya, az jó egyetlenségre.

P. S. Nagyon emlegeti inkább minden levelben, az Fejedeleme eő Kegyelme, Magyar-Országgh reghi szabadságának helyére állatását: jó Czégér-is; de nem volt még szüksége arra Magyar-Országghnak; s más *effectusát*-is látom az szabadsággh keresefnek, az eő Kegyelme *Trinchin* vármegyének irt leveléből; melynek a' mását hoz-

zam hozván, im oda küldöttem, hogy *reflexiot* tegyen. maga a' Fejdelem reá, szabadság-e az, a' hol egy ollian-rosz, bolond ala-valo ember, mint *Balafsy Simon*, eggy böchulletes vármagye eleiben? és azt *per fortia* fejek, jószagok vesztése alatt parancholván, ha tőle nem halgatnak, és szavát nem fogádgyák. Vgy tetczik, chak ugy kel-lene, maga jobbagyí közibennis Íspant vetni: de azokat sem *regálhatná* feiek, vesztése alatt, ha-nem akarnák be-venni. megh latom, ki fogadgya szavát *Simon* biro Uram-nak; enis *Trinchin* Varmegyén Nemes Ember vagyok, de az en lovamot bizony nem haitya, ha Ember lehetek, *Simon*.

TIZEN-KETTEŐDIK LEVEL.

*Illustrissime Princeps, Domine Amice
observandissime.*

S Zentpáli Istvan Uram által küldöt levelét Kegyel-mednek tegnapiapon Vettem-el, szót váltanom, vagy szaporitanom nem akarok, mert nem-is chez az údóhoz és állapathoz-valo már, a' kiben vagyunk; s látom azt-is, hogy kevés helye vagyon Kegyelmed előtt az igaz okoskodáknak és *rationak*. Jria Kegyelmed, hogy az eő Felsőge *resolutiojat* alázatossan vette; valamit hivataljának sérelme, s akadekia nélkül chelekedhetik, ahoz nem volt eddig-is idegen. mivellye azért azt Kegyelmed, a' mit eő Felsőge kegyelmessen *declarált* Kegyelmednek, s magára nézve elég *securitása* léfzen Kegyelmednek; s melcán alázatossann-is veheti eő Felsőgetől. A' hol az *Evan-gelicus*

gelicus Statust, 's 17. *Conditio* három izbenn-is *reiterallya* Kegyelmed Levelében, mind a' mely levelet irt Kegyelmednek ő Felsőge, 's mind az Nemes Varmegyéknek elegedendő-képpen, és nagy kegyelmessen *declaralia*, hogy mind azokat, a' mellyeket ő Felsőge *Conditio*kban *acceptalt* kegyelmessen, megh tartya; 's ellenek soha nem-is igyekezet chelekedni; feőt az ki-adot *Manifestumban* ugyan *asssecuralis* ő Felsőge minden rendeket az Országban az oknak megh-tartásáról; kin megis nyughatunk. Így azért, rövid szóval, Kegyelmed *resolvallia* mindgyárt, ha akarja-e feleivel egygyütt, az ő Felsőge kegyelmessen tett *Resolutio*jához alkalmaztatni magát, avagy nem? mert ninc a *Cunctationak* toab-valo helye. Tettünk *ad Partem*-is az Kegyelmed leveleire valami *declaratiokot*, ugyan Szent Pali Uram által; nem árt ertenj azt-is Kegyelmednek. Jsten Tarcha-megh Kegyelmedet. *In Castris Cesareis ad Levam positis, 1. Martij, Anno Domini 1644.*

TIZEN-HAR-MADIK LEVEL.

Illustrissime Princeps.

A Z Kegyelmed iámbor szolgáláia *Iarmi Ferencz* Urá,
megh atta az Kegyelmed levelét, és szoval-
való izenetét-is megh mondotta. Az mi azért az *asse-*
curatior illeti, a' mellyet en attam, *bonâ fide* attam; de ha
mi *difficultas* az Kegyelmed ítlete-szerent, benne vagyó,
chak érchem egészen, kívánok az Kegyelmed Emberti-
való *securitást* tennem. Azt penigh örömeft értem,
H 3 hogy

hogy Trauzner Iános Uram által-valo *Intimatiomnak*-is eleget kíván Kegyelmed tenni; és hogy semmi-Istenes és közönséges jora-nező *mediomokot* megh-vetni nem akar; melynek ugy-is kellene lenni, ha el nem akarunk veszni. Azt kívánom azért en, hogy Kegyelmed jó tanulással, az Magyar Országai Attyafiak között, 's között, viszont az *Erdéliek* között, valami értelmes fő Embereket bochátana sietve előmbé, valahol elől találjanak, kik között akarnám ha *Lonyai Sigmond* Vram-is ott lenne: eő Kegyelme által, talám kezdetet tehernék az jó egygyesé- ben, 's meg-is oltathatik ez a' nagy fel lobbant tűz hazánkban. Gyakor és beű irasimmal, 's izenetimmal, már en né kevés *intimatiokot*-is tettem Kegyelmednek, az mint most-is az én iambor fő Ember szolgaim által; 's el hittem hogy kegyelmednekis tekinteti léfzen, mind maga, és maradéki *Conservatiojara*, mind az ő Felsőge meltofágára és *reputatiojara*, és ez az mi szegény megh-romlot hazánk, 's Nemzetünk megh-maradására-is; oly tanulással fogia Embert hozzam bochátani, az-ki hoszu üdőt és hallogatást távoztatni fogh, mivel csak az két három-napi it-valo mulatásombann-is, fokban megh-ütköztek. Tarcha megh Isten Kegyelmedet. 12. Maj, Filekről, Anno 1644.

TIZEN-NEGYEDIK LEVEL.

*Illustriissime Princeps, Domine Amice
observandissime.*

AZ Kegyelmed 14. *huius*, ugymint tegnap *Vamosról* irt levelét, ma négy ora-tájban adák megh dél után.

után. Az áll az Kegyelmed jó akarattjában, ha küldi-is, 's nem-is bõchûletes Emberit hozzam; és az-is, ha halasztja-is: de az minemõ üdõben szegény hazánk állapattja vagyon, nem hasznos az hallogatás neki, sõt káros és veszedelmes.

Az Lengyel Király eõ Felfége követi, mivel mennek Kegyelmedhez, tudom; nem mostani követsegh. azt se velleie Kegyelmed, hogy õ Felfége-is a Lengyel Király, több jót kiuanna az Kegyelmed indulattjának, hogy sem mint eõ Felfegének Chas/ar Vrunknak; mindazonáltal legyen az Kegyelmed jó akarattja ebbenn-is.

Az *asscuratiot*, avagy *securitast* az Kegyelmed hozzám küldendõ emberiet megh attam, mely mellett eõ Kegyelmekek bátorfagossan járhatnak, mert mi mindennek *bonâ fide* chelekefzünk; 's csak erchük mikor, 's' hová kellesek õ Kegyelmekeknek eleiben küldenünk, mind Német, 's mind Magyar késérteõt küldünk: hogy *cum securitate* jöhessenek hozzánk; és úgy kívánván Kegyelmed, 's értuén neveket hozzánk küldendõ Emberinek, uti levelet-is adunk. Tarcha megh Isten Kegyelmedet. *Ex Castris Casareis ad Vsapanith positis, 15, Maij, Anno 1644.*

TIZEN-EÖTÖDIK LEVEL.

Illustrissime Princeps.

Lonyai Sigmond és Kemeny Iános Vramék, megh monták az Kegyelmed izenetit, kikkel nagy *confidenter* és nagy *sincere-is* beszéllettem; el hittem *referalni* fogyák

fogiák eő Kegyelmek. Kegyelmedet kérem megh bo-
chafson, de mi szolgák lévén a' dologban, parancholat
hordoz bennünket; 's meltatlant semmit nem kivanunk;
a' mellet mind magának, 's feleinek *securitast offeralunk*
róab nem mehetünk, 's az eő Felsőge meltósága sem en-
gedi. Isten Kegyelmeddel. *In Szendrő die 20. Maij, Anno*
Millesimo sexcentesimo quadragesimo quarto.

TIZENHATODIK LEVEL.

Illustrissime Princeps.

AZ Kegyelmed *Vaydaczka* mellet levő táborából írt
levelét ez el-múlt éiel tizen-eggy ora taibá vettem,
mellyet chudalkozva olvastam, hogy im rakva-
tűzzel szegény hazánk, 's ezennel többis jün reá; 's Ke-
gyelmed mégis üdöket kívánt, 's mint egy-gyűlelt akar
tartani, 's maga *causa-ját*, Ország *Causája*-nak akaria mon-
datni vélekis, akarván sanyargatni továbbis eőket. Ninh
azert ennekem arra hatalmom, hogy javallásomat ad-
hafsam affele Kegyelmed kivanfáginak; ninh-is semmi-
nemű töb kőzi Kegyelmednek, mint akár-mely egy
Privatus Embernek az Ország dolgaihoz. sem *Magistra-*
tusa annak, sem semmi kötelelsége hozzájok, hanem tűz-
zel, vassal, fegyverrel, jofzagoknak el vételével, és éle-
tektől megh foztásával- való fenyegetésekkel, haitotta az-
okatis, Kegyelmed mága alá, a' kiker aláira haitot, nagy
bátran és ellenségh-képpen égetuén, pusztitván, és sa-
nyargatván, ezt a' szegény hazát: nem eő erettek az *Regni-*
colákért,

colákért, avagy azoknak szabadságokért, és *Religiojokért*, hanem mága dichósege kereseiséért, a' kit mága chelekedetis, nylván megh mutattyák, 's *deklarálta* eő Felfégeis ugyan azokat elegendő-keppen a' ki-adot *Manifestumban*, 's en-is ki-teriesztettem Kegyelmednek. De szent-iras beszéde, hogy *Peccator cum in profundum venerit, contemnit*. melly bátorfágra honnét vett okot Kegyelmed, jól tudgyuk aztis, mert bizot erő-szak--alat fel-haitott népének, nem ereiekhöz, hanem számokhoz, életek és jószágok-vesztése alatt, vévén eőket fel; bizot a' *Török-höz*, bizot a' *Succus-hoz*: 's bizot ahozis, hogy Romai Chászár-nak eő Felfégének, az mi kegyelmes Vrunk, nakne lehessen Kegyelmed ellen, hivei, és Orzága oltalmára-valo fegyvere; 's biztatta azalis magát, hogy *Lengyel* hadai-is nem fognak lehetni eő Felfégének; kikben mindenekben, im tapasztalható-keppen megh-chalatkozot Kegyelmed, és a' szegény nyomorúlt Országot és nemzetet akarja bé keverni mága alkalmatlan chelekedetiben, utólso veszedelemmel. Czelom azért eő Felfége után nekem-isa' volt, hogy megh-mutatnám Kegyelmednek az eő Felfége, az mi Kegyelmess Vrunk Coronás Királyunk oltalom-fegyverét. De nem vára megh Kegyelmed, 's azt gondolom vala, hogy ezeket már értuén, Kegyelmed talám megh eszméli magát, és az eő Felfége Kegyelmed-hez ez fegyver alatt-is, nyuitot kegyelmességehez alkalmaztattya magát; de látom hogy most-is nem juthat mága ismertime Kegyelmed. Tudni kel azért Kegyelmednek, hogy mátul-fogvást nyolczad nap alatt-valakj uri és fő renden lévő Magyar-Orzágnak lakosi, kik eő Felfégének homa-

gium-mal, és foka *corporale juramentom-malis* kötelesek, vágy hozzánk nem jűnnek, 's nem *prasentallyak* magokat, vágy kegyelmedtűl, házokhoz nem oízolnak, *pro perduellibus & rebellibus* declárállyúk eőket; és az után jóízágonak ell-adásához kezdűnk, kire *authoritas-unk* vagyon, 's mint eő Felsőge, a' Corona, és Országgh ellenségét tartjuk eőket: oda se mennyenek az Kegyelmedtűl hirdetet Gyűlésre, mert éél az Isten, hogy porrá tétetem házokat, és fegyver alá vetem magokat-is; holott ninch már helye, annak a' mentőségnek, a' ki éddigh volt, hogy az eő Felsőge őltalmának fegyvere, ben-nem volna az Országban, és kételességből kellett *adhærealni* Kegyelmedhöz. Az szabadsághnak és *Religionak* őltalmát-is senki Kegyelmedre nem bizta, 's-ugy hííűk eszében sem jutot az akkor Kegyelmednek, a' mikor a' *Svecus-okkal*, és nem tudom mind kikkel *confæderalt*; mēly megh tēczik az Kegyelmetek-kőzt-*valo Conclufiokból*-is; és azon Kegyelmed *Confæderatusi-nak* chēlekedetibőlis, a' kikkel *habet conjunctam causam*: mert hízem im lattjuk hogy az *Daniai Kiraly-is Evangelicus-nak* hívatya magát, mind-azon-*altal* az Kegyelmedhőz-*valo* szövetfégek-hez bizakodvan, az *Svecus-ok*, 's vélvén hogy az által *distrahalni* foghatták, az eő Felsőge erejét, reaja' mentek hasonlo tűzzel, vassal, fegyverrel, ellenségh-keppen, mint Kegyelmed mi-reank; meg-is *Religio-nak* őltalmát mondgya Kegyelmed hogy kerēí?

Az mi édes hazánk szabadságha dolgát-is a' mi illeti, ahoz ennekem vagyon tőb közóm mint Kegyelmednek, mert arra meg-is eskűttem, *publica persona* vagyok benne, Kegyelmed penigh *privatus*. Isten az eő szent nevejért,
oltal-

oltalmazais, ezta' mi szégeny hazánkat, attúl a' szabad-
 fágatúl és Törvenytúl, az minemút az Kegyelmed *directio-*
ja alatt Erdelyben látunk, és az minemót chak illy hirtel-
 lenn-is, itt az Országban immar-is el kezdet vólt Kegyel-
 med; kiről egynehány leveleit lattam Kegyelmednek. 's
 ám *Trinchin* Vármegyének-is, mit irt vólt Kegyelmed, má-
 fát oda kültém vólt viszsa Kegyelmednek; a' mennyi fok
 Vri és fő-rendeknek a' kik ot laknak, eggy el-ueszett, bo-
 lond chekély Embert vetvén nyakokban, hogy attúl hal-
 gasllanak; valaki az eő parancholattyának nem énged, feje-
 joszága vesztésével fenyegetúen Kegyelmed. Ez-e a' sza-
 badság, mellyet a' mi édes eleink vérek ki-ontásával kere-
 stenek? nem szabadság, hanem rabság. ebből az iga-ból
 akarom ki venni szégeny Nemzetemet, és azt *vindical-*
nom-is.

Hadgyon beket azért Kegyelmed mi nekünk, vegye
 határában magát, 's *tractallya* mága dolgait, ha mit akar.,
 mert ezeñel mind háta megett, 's mind mellyeslegh, tűzet,
 kárt, tova-b-valo kemény fegyvertis, fogh látni. Az Or-
 szághbelieknek penigh, a' kiket Kegyelmed erővel, 's az
 mint fellyúl iránk, tűzzel, 'vassal-valo fenjegetőzések-
 kel, maga alá-haitot, elég *securitás-ok* az eő Felsőge *Mani-*
festuma; a' kit az egész világra *publicált*, 's ha ki ahoz akarja
 magát alkalmaztatni, nem lehet 's nem-is fogh-lenni sem-
 minemű bántása; kiről en-is elégedendő *securitást* adok.
 'S há ki penig külömben chelekednék közzüllök, kit nem
 remellyük, valami esik raitok, *protestállok*, semminek oka
 nem akarok lenni, de bizony vesztedelem talállya őket.

Az szerént intem az Erdélyi *Statusokat-is*, eő Felsőge

parancholattyaival-is, hogy mennyenek eő Kegyelmek-is^o honnyokban; mert éel az Jsten ha külömben chelekeszik eő Kegyelmek, vagyon abbann-is modom, hogy honnyokbann-is eléb bé küld hetek, hogy sé talám magok-is^o vízfza mehernének, 's itt-is né ugy mint eddigh, Attyai-keppen chelekettünk vélek, ennyi ellenféges *declaratio*-jok után-is; ha nem a' ki kézben akad megh öletik.

Ezek mind igy lévén, mégis kerem Kegyelmedet, 's' intemis, hadgyon békét, mind az üdözésnek, mind az két had miat Orizágunk tova-b-valo pusztitásának; 's ne-is *la-étallya* vagy biztassa, se magát, se azt az eszéveszet Magyar-Orizágot, haszontalan, és arnyekhoz kápdosó segétfegyekkel; mert színtén ugy tudgyuk az *Török* dolgát mint Kegyelmed, 's talám jobbá: az szírint a' *Svecus-ok* allapattyát-is jobban tudgyuk Kegyelmednél, mert azoknak chak biztatafokat tudgya Kegyelmed, mi penigh mind erejeket, mind egyéb mi-vóltokat, igen és bizonyoson tudgyuk, 's' ertyúk. Egy szóval szállyon magában Kegyelmed, hadgyó békét minékünk, elegendgyék-megh a magáéval; mert ha nem elég meg a' had, ezennel többet fogh latni Kegyelmed, az ki talám ahozis fogh szollani, a' ki magáé volná Kegyelmedé.

Ezeket penigh fenyegetéseknek ne vóllye Kegyelmed, vagy valami haszontalan szoknak, mert valamit irtam, 's izentem az előttis, azok mind megh lettenek, 's bizony megh lesznek ezek-is; 's ha mi el marattis az előbbenieken, megh leszen azis: 's eddig-is ha mijs olly irgalmatlanok lettünk volna a' Kereztényféghez, az melly készséggel meszár-székre hozta Kegyelmed a' maga Nemzetit,

zetit, több héjok let volna eddig-is: 's az után, az mi leszén,
legyen az-is, az Kegyelmed Isten előtt- való számadásának
őregbűléfere. Isten tarcha megh Kegyelmedet: *Datum in*
Castris Casareis ad Szerencz positis, die 25. Maij, Anno Millesimo
Sexcentesimo Quadragesimo Quarto.

TIZEN-HE TEDIK LEVEL.

Illustrissime Princeps.

AZ Kegyelmed 28. Maij irt levelét-is el vettem, kiben
fokat ír, de semmit ne bizonyít. Vgy látom, haszon-
talan-is ot orvosságot nyuitani, az-hol az beteg-
séget nem esmérík. Mind-azonáltal még-is valahány-
fzot kényszerite az Kegyelmed írása, hogy iriak vijonnan-
Kegyelmednek.

Először-is azért iria Kegyelmed, hogy hiti, 's tisztel-
sége ellen, vagy foka, vagy kevesen legyenek azok az Ke-
gyelmed *adherensz*, de nem hadhattya őket; csak hogy nem
tudom miben kinánnya Kegyelmed oltalmazni őket;
mert ha *redeálnak adpristinam fidelitatem*, a' kívül Coronás-
Királyoknak tartoznak, elegedendő, 's illendő *securitasok*
vagyon, hogy se személyekben, se marhájokban, se pe-
nigh Törvényekben és szabadságokban megh-nem-ban-
todnak. a' más dolog, ha az-melly el-hailásfra fegyverrel
kényszeritette Kegyelmed őket, abban *contumaciter* megh-
akarnának maradni, és annak akarna oltalmat adni, maga-
élete és javai szerenchéltetéfével-is: kit tanáchos dologe
követni Kegyelmednek, azt Kegyelmed lássa, amaz köz
mondas-szerent: *Qui amat periculum, solet perire in eo.*

Iria Kegyelmed, hogy nem tisztemhez illendő az tűzzel, vassal-valo fenyegetődzés; kit jól ir Kegyelmed, 'sugy vagyón; 's követném azt: a' jok, 'eshivek ellen, al-
kalmatlan volna; de valamint tisztemet nézi az *Protectio*
az hiuekhez, ugy tisztemet nézi, és köteleleltségemet az-is,
hogy büntessém az gonoszokat, a' kik minden igaz ok-nel-
kül, el-hagyván Coronás Királyokat, 's az ellen fegyvert
foguán, mas Fejedelemhez ragazkottak, 's vizzha nem akar-
nak térni.

Az Iga-alol-valo fel-szabadulást a' minezi, abban fá-
radok most, hogy az Kegyelmed igájából szabadicham-
fel őket, a' kik az Kegyelmed fegyverétől *opprimdtatta-*
nak; és az *Török* jármat kívánta nyakokban vetni, *absolutus*
Fejedelmekké-is akart lenni; a' *Török* Cházfárnak, mint Ke-
gyelmes Urának, kemény fegyveréuel fenyegetvén.
őket, az egész Országban *publicalt* leveleiben Kegyelmed,
ha mellé nem allanának 's kívánságának nem engednének
Kegyelmednek; az végházokat penigh *Török* kézben-
való ereztetével: a' kiről mindleveleit *producálhattuk* Ke-
gyelmednek.

Az *Manifestum* dolgát penigh a' mi illeti, chudalkozom
raita, hogy azt Kegyelmed nem akaria erteni. Nagyob-
bat semmit nem chelekedhetet eő Felsőge, mint annak kí-
adását, 's nagyob *securitast*-is azoknak, a' kik vagy félelmek-
ben, vágy egyébkeppen, Kegyelmedhöz hailottak volt, ,
nem adhatot; holot fok-keppen megh hallatta éz az hol mi
adpartē adott *asscuratjo*-kat, mellyet eő Felsőge az egész ke-
resztyn világra meltoztator kiteriesztetni, hiellen, maga
nagy meltofágának meghjedzésével sérelmet nem adhat,
's nemis.

's nemis akar adni. benne ebben az *Amnistia*, benne vagy on az Törvényeknek, és szabadságunknak 's *Constitutioniknak* *securitássa*, 's egyeb-aránt-is mi mindnyajon, valahány Embertért szabadságunkat, nem kevan nyuk el-vesztetni. Vagy on chak ez a' *Conditio* benne, hogy *redeállyanak ad pristina* *nam fidelitatem*, és *presentallyák* en előtttem magokat, vagy maga egyenesen, vagy egygyüttis *Communitas* nevével: ki-ről en-is *Testimoniumot* adok. 's nem lehet semmi akadé-jok ő Kegyelmeknek. Es azért nem szűkséges, Kegyel-mednek se magát életivel edgyűt, se javait, 's a nyval inkább maradokit *precipitalni*, és őket-is *ruinában*, 's veszedelem-ben vinnyi; kiknek en-is kéz vagyok *Assistentiát* adnyi, al-kalmaztatúan magokat.

Az előbbeni *Tractáknak modalitássa* nem illenék, a' mo-ftani allapochoz, az-is artot annak a' szegény hazának, és' Nemzetnek még; 's az aránt meg fogatot az en kezem-is: mind azonaltal, nem kevanok a' Kegyelmed panaszol-kodása-szerint, úgy bannó Kegyelmeddel, a' mint iria hogy *tractálnék*, mint *Subditusommal*, vagy igam-ala-vettettel, vagy meggyőzöttet, mellynek itilletit másokra-is had-gyuk. 's nem-is lát, semmi ollyát az en kévanfágimban. Kegyelmed, hanem mindenkor chak azonkértem Kegyel-medet, 's most-is azom kérem, hogy ha már fel haborított-a, szegény hazánk és Nemzetünk chendefséget, ne fanyar-gassa toáb őket, mert ezeket az idegen hadakat-is, a' kik elég-mostohául bannak, a' Kegyelmetek példaiábúl-is' Országunkal, Kegyelmed vonnya nyakunkban. 's am ér-tem az Kegyelmed leveléből, hogy mind az Törököt, 's' mind az *Szécsukot*-is, kéz volna hazánk és Nemzetünk utólsó

utólfo veszedelmére be hozni, ha eők-is ugy akarnák a dolgot mint Kegyelmed; és a' mit tollők kíván, chelekedhetnék-is. Im az szomszéd kereztyén Fejedelem-fegyverének Országunkbá- való be-jövetelét sem akarja hinnyi Kegyelmed, de eddigh-is meghlett volna, há tartóztatások ugyan tollünk nem lét volna: de nem látom, mivel lenne nagyobb *indignitas* az-is az Török hadaknak reánk való szorgalmazásánál. De ebben hagyom azt-is; ám mutassákimenetele megh az dologhnak.

Panaszolkodik Kegyelmed azonn-is, hogy chak megh-halgatásra- való időt sem akartunk adnyi, sem Kegyelmednek, sem *adharensinek* panaszok és *injuriák* megh-halgatására, és hogy fegyver-alat akarunk *imperialni* az szegény hazának. Michoda idő azért en nem tudom az-is, az kit Kegyelmed kíván? mert az *Regnicolák*-közzül valahányan, a' kik Kegyelmed mellett vannak, Ország-h-nevével nem tudom mikeppen panaszolkodhatnak; ki minden-igaz és jó rend ellen-is lenne, akar-minemű hoszu időt adnank-is nekik, noha elégh idő volt volna hozza, há annyitól-fogvást el kezdte Kegyelmed a' *Tractat*, hozzá-nyultak volna. Ha kinek penigh *in privato* mi-bantása vagyon, vagyon Birája, vagyon *Magistratusa*'s vagyon Coronás Királya, s ha nem egyszor-is, mászor ugyan igazításban véte-tik, há mihez igazsága lépzen; s ez nem-is fegyverrel- való *impositio*, hanem *jus Naturale & Civile*, és igen *rationabile*, s azont kevannya, a' mi rendünk és hazánk törvényeis.

Maga dolgaibann-is semmit én *imponálni* nem akar-ram Kegyelmednek, hanem chak azt szorgalmaztam, hogy ne *affigallya* tovább Kegyelmed ezt a' szegény hazát és.

és Nemzeter, elegendgyék megh az maga *sorsával*, 's ha mi más *pratensoi* vannak maga dolgában, vagy megh-bantási, azokat jelenche megh; de megh eddigh-is mi abban semmit sem érthettünk, a' mint most-is megh-vallom, hogy én nem tudom, mit kíván Kegyelmed: *remunerátot*, a' Kegyelmed chelekedetiért, nem adhatunk.

Az *Regnicolák*-nak *in communi*, és *in privato*-is elegendő *securitások* vagyon, 's az szerént az Erdélyi *Státusok*-nak-is megh-vagyon *securitások*: tovább megh-is mi ert, verdődik Kegyelmed, nem ertem.

Iria Kegyelmed azt-is, hogy ha nagyobb 's bátorfágosb *securitast* adnék, mint az előbbeni, kész-vólna ismét főember követit hozzánk küldeni; noha *Fekete László* Urának, a' mint ő mondgya, mást mondor Kegyelmed, hogy nem vólna semmi *Tractája* velem. A' mi azért az *securitast* illeti, nem volt az előbbenibenn-is semmi fogyatkozás, sőt igen *strictè* megh-tartatott; 's-talám férelmével-is' az ő Felfege *Armadájának*: a' kiról ha *informalni* akarták Kegyelmedet, *Lonyai Sigmond* és *Kemény Iános* Uramék *informalhatták*. Most-is azért valakit akar Kegyelmed, chak egy *Trombitast*-is *cum securitate* hozzánk küldeni, 's chak érchem neveket, *Patakhig* el-jöven ő Kegyelmek kész vagyok megh-küldeni az *salvus conductust* ő Kegyelmeknek; és elegendő kéfértöt-is eleikben. 'S megh-is ertvén az Kegyelmed *mediomit*; mellyeket ez mostani hazánk-rú-zének megh-oltására kíván közöllyi velem; mellynek eddigh-is kellene lenni, migh jobban megh nem nehezedenek az dolgok: mert nem hiszi Kegyelmed, de éél az Isten, több Német hádák-is jönnek-be; 's be-jönnek az Lengye-

K.

lek-is.

lek-is, 's utólso veszedelem találhattya ezt az szegény hazát, és Nemzetet Kegyelmed miatt. Most-is keserves' dologh nézni ez szegény hazának hatalmas romlását, és' pusztulását, melyet bizony méltán mindnyajan egyedül csak Kegyelmednek tulajdoníthatunk.

Akarám Kegyelmednek megh-jelenteni azt-is, hogy jövendőbenn-is' magok-menthetetlenek legyenek a' *Cassák*. Intó leveletemet kültém oda-be jambor szolgámtól egy Trombitással, 's uti levéllel-is, 's az Kegyelmed goromba *Rött-Orbannya*, *contra jura gentium* megh-tartoztatta őket, 's ugyan *arrestomban* vetette. Mi ugy nem gorombalkodunk, de ha szolgaimat el nem bochattya sok ember megh bódul érte. 'S ő-is, a' kinek Kegyelmednek irt levelét el fogták emberim, 's tiszteletlenül ir őt-is felőlem; 's nagy temerdek három rendbéli hazugságot irt volna Kegyelmednek. De ebben hagyom ezt-is, akarám csak, hogy érche Kegyelmed.

Ezen kéfértő szolgám-által, kérem Kegyelmedet, küldgye neveket, a' kiket hozzám akar küldeni, 's megh-küldöm *tempestive* az *salvus conductus*t, mert az mint fellyeb-is irám, ezennel nehezebbedni fognak az dologok. Isten-tarcha megh Kegyelmedet. In *Tornyo*s *Nemeti* 2. *Juny*, *Anno 1644*.

TIZEN-NYOLCZADIK LEVEL.

Illustriſſime Princeps.

Noha kívántam volna, há erthettem volna neveket a' Kegyelmed hozzám küldendő követinek, hogy

hogy *inferálhattam* volna az ő Kegyelmek nevét az *salvus conductus*-ban; Mind-azon-altal im *in genere* irtam *salvus conductus*t, ki mellet, ha kit hivei közzül Kegyelmed ide akar küldeni bátorfágossan el-küldheti, chak tartassék megh az ő Felsége meltosága: mint időfsegemet ugy kívánom az jó bekeffet.

Maitini Mihályt, ugy atta tuttomra *Reött Orbán Uram*, hogy azért tartoztatta-megh, hogy Kegyelmedtől várt, azt fogván reá, hogy *Casára* menet valami Nemes-embert is akart volna esküttetni, vagy esküttetet; ki mind kettő, chak egy mentsegh: mert ha mit az várasnak be-vitt, elvötte tőle, megh érte-vólna vele, hogy azt Kegyelmedhez küldgye, 's magát ugyan el-bocháthatta volna; de az Kegyelmed jó *dispositioja* raita.

Az Kegyelmed levél-hozó szolgáját *Fejer Gaspárt*, noha minden hadi *Regula*-ellen lőtt volna, mind azon-altal kész voltam volna *Casára* be-bochatani; de az levél-hozás-mellet, ő az jambor konkolyt hintett itt, és *Kemény Iános Uram*tól *ad partem*- való követseget hozot Gróff *Pukhaimb Uram*hoz, a val vadolván, és mint egy *scissiot* igyekezőn tenni köztünk: hogy én nem nézem, sem az ő Felsége szűkfeges-javát és szolgálatyát, sem hazánk békefseget; hanem hol-mi-*passiok*-tól viseltetvén, valami rendetlen meltoságot kívánnék a' Német fegyver-alat, nem *considerálván* az oda-fel-való állapotokat-is. Kire nézve talám kezünket-is reá tehattuk-vólna, erre az level-hozó jamborra; de az Kegyelmed tekintetiért im vizfsza bochátotuk. 'S el-hiheti *Kemény Iános Uram* hogy semmi nincsen abban, ugy, a' mint ő Kegyelme itéli. Bár effele *detracti-*

okkal engemet ne fárasztana; kirölezen Kegyelmed szolgáljától szoval bővebben izentem *Kemény Iános* Uramnak. 'S külömben-is ninchen a' dologh, mert nekem bizony fenki meltofáganem kell, 's fok az-is, a' kit Isten nekem adott, en erettem: hanem mindennemű munkám 's faratfágom nékem, az ő Felfége szolgálattját, 's meltofágának oltalmát, 'sa' mi szegény hazánknak és eszeveszet nemzetüknek békeffégét nézi; chak, a' kik tanachlották Kegyelmednek a' fegyver-fogást, mint *Kemény Iános* Uram-is, ne akadályoskodgyék benne. Kit ha ma végezhetnénk-el, má véghez-vinnénk. Isten tarcha megh Kegyelmedet.
Datum in Castris Caesareis ad Civitatem Cassoviensem positus, die
10. Iunii, Anno 1644.

TIZEN-KILENCZEDIK LEVEL.

Illustrissime Princeps.

AZ Kegyelmed 14. *praesentis Augusti* Caesáról irt-levelét itt Semppei házamnal 22. *ejusdem* vettem el. Az Kegyelmed *intimatioja* és kívánsága szerént, örömezt vizsgálta-bocháttá-vólna mindgyárt szolgálját Kegyelmednek, de mivel közlenem keller ő Felfégével az Kegyelmed nekem irt-levelét, 's onnet-is keller várnom, nem irván magának ő Felfégének Kegyelmed, nem *expedialhatam* addigh, migh válaszom nem jött ő Felfégétől. Ki im megh-erkeztén, irhatom Kegyelmednek, hogy noha fok rendbéli *consideratioi* voltak az ő Felfégének, mind maga, meltofágának megh-bantására nezve, 's mind Országának és hiveinek-is nagy kár-vallásokra tekintvén, meltobban

ban fegyvert nyuithatot-vólna mint békefféget : mind azon által szokot Kegyelmeiségéből, mint nekünk Kegyelmes Urunk, és Coronás Királyunk, *annuált* Kegyelmeisen, hogy az *Sádroson* el-kezdet *Tractátust* (mellynek haladéjának mi eddigh sem voltunk okaj) újjobban be-allassuk és *continuállyuk*, parancholván Kegyelmeisen ennekem, hogy erről tudósícham Kegyelmedet, az-szerént az helyről és *terminus*-ról-is. Tetzet azért ő Felsőégének, hogy az hely lenne *Nagy-Szombat*, a' hol most tisztá égh vagy, és bőfégh-is : az nappenigh lenne *Exaltatio S. Crucis*, az az, *pro 14. Septembris* : El küldvén annak-oka-ért az megh nevezet helyre és napra *Commissarius*-it Kegyelmed, jelen fognak az ő Felsőége *Commissarius*-ijs lenni akkorra. Megh-halgattatnak meltó-könyörgésekben az *Regnicolák*-is. Hogy mind az Kegyelmed *Commissariusi*, 's mind az Vármegyéké bátorfágosan el-jőhesse nek, Kegyelmetek kívánfága-szerént *expedialtatta* az *salvus-conductust*-is ő Felsőége. Jsten tarcha megh Kegyelmedet jó egészféghben.

Semptavia die 31. Augusti, Anno 1644.

HVSZADIK LEVEL.

Illustrißime Princeps.

AZ Kegyelmed 8. *presentis* Tokajból irt levelét, útom-ban, hogy ő Felsőégétől *Semptére* jönnék Dunán-túl-való jofzágomból, és innen *Nagy-Szombatban* az *Commissiora* igyekezém 14. atta megh *Fejér Gaspár*, melyet fűzkéségesképen *communicdlom* kellet ő Felsőégével : az volt oka ez kevés haladéknak, hogy mingyárt választ nem ir-

tam Kegyelmednek. Mivel azért tovabról kelletik az Kegyelmed *Commissarius*nak ide fáradni, *contentus* ő Felsőge Kegyelmeffen véle, ha, *pro 25. presentis*, avagy az utánn-is² *usq, ad 30.* érkeznek-is ő Kegyelmek, és kész lészén ő Felsőge előbbeni Kegyelmes *declatatio*ja szerént, az békeffégnek *commissio*-ját *continualtatni*, arra rendelt *Commissarius* által; nem *obstálván* hogy *pro termino* az ő Felsőge részéről-való *Commissarius*ok jelen vóltak, és most-is jelen vadnak Nagy-Szombathan: 's meltó hogy Kegyelmed-is ne kellestesse az maga részéről, se' az *Regnicolák*-éről *Commissarius*-it, menel-hamaréb, azon megh-nevezet helyre küldeni.

Az mi az hadak állapattyát illeri, ő Felsőge kíván az előbbeni Kegyelmes *Resolutio*-jában megh-maradni. 'S ugy tetczik, hogyha mind az Kegyelmed, 's mind az *instans* *Regnicolák*nak *cum securitate* való-*satisfactio*ok megh-fogh-lehetni, az en *Lonyai* Uramnak tött-*opinio*m szerent-is, nem latom okát, miért nem kellefsék Kegyelmednek az ő Felsőge Kegyelmes kívánságához alkalmaztatni magát: ha nem há tovább-is ezé veszedelmes fegyvernek Országunkban-való ben-lételét kívánnya Kegyelmed szegény hazánknek és nemzetünknek útólso romlására. Holot ilyen nehéz hadat, a' ki már az Tisza-táján vagyon, vízfzáhozni ő Felsőgének, és az Országból ki vinni; az Kegyelmed hadai penigh, hogy az Országban ben maradjanak, és a' kitől mit el-vett, azok-is kezénél maradjanak Kegyelmednek, maid senkininch a' ki alkalmatlannak ne itel-lye.

Még-h-is kérem azért Kegyelmedet, szánnya meghé szegény hazát, és Országúknak mind az két had miat ilyen.

lyen kéméltetlen pusztulását, és nemzetünknek vér-on-
 rását-is; alkalmaztassá az ő Felsőge Kegyelmes *requisitiója*-
 szerént az dolgokat. Mert haladékja ennek chak kevés-is,
 megh-bóchúlhetetlen kárt hozhat az mi szegény hazánk-
 nak, és nemzetünknek. Megh-foghja Kegyelmed ta-
 pasztalni, hogy nehéztetni fognak az Kegyelmed maga-
 dolgaijs; holott hiszem ezután-is, akar-mi végezések
 legyenek-is, ugyan chak *affecuratiókon* lesznek építvé: mel-
 lyet az megh-mondott mód-szerént, *cum eadem securitate*,
 miért ne-kellesték az nagyob romlás előtt inkább *acceptalni*,
 mint az után; nem látom az okát. De azt-is talám job-
 ban kívannyák, mások érteni, 's *molestus* én sem akarok Ke-
 gyelmednek tovább lenni ebben. Tarcha megh Jsten.
 Kegyelmedet jó egészséggben. *Semptavia 17. Septembris, An-*
no 1644.

HVSZON-EGGYEDIK LEVEL.

Illustrissime Princeps.

AZ Kegyelmed *23. presentis* Tokaiból irt levelét teg-
 nap-előtt későn-estve, ugy mint 27. vettem, melly-
 et nagy chüdálkózással olvastam, mind arra-nézve,
 hogy azt mutattya Kegyelmed, mint na nem értené az ő
 Felsőge *Tractarúl*-való Kegyelmes *Resolutióját*, mind az vi-
 jobban-való *Conditiokra* nézve, mellyeket kíván levelében
 Kegyelmed.

Emlekezhetik annak okaért arra Kegyelmed, hogy
 az első kívánsága chak az vala Kegyelmednek, és az *Cassán*
 őszve-

őszve-gyűlt Vraimnak-is Fejér-pataki Márton által, hogy valami újjobban-való *Commissiot* engedgyen, és Kegyelmeffen *instituallyon* ő Felsőge, és *continualtassa* az Saároson elkezdet *Tractát*. Mellyben, noha nem kichin *consideratioi* voltanak ő Felsőgenek, mind-azon-által, nem chak Kegyelmeffen *annuált* ańak, hanem arrá helyt és *terminust*-is, hagyot, *Commissarius*-it-is mindgyárt el-választotta, és a *terminusra* be-is állatta. Ezen kívül szánakodván illy veszedelmes puszúlásan hazánkna, *mediomot*-is mutatot, Kegyelmeffen arra-is, a' mint az a' mi szegény puszúlásnak-indúlt hazánk *exoneraltatnék medio tempore*, mind az ket-részről-való hadaktól-is: mellyet en-is Lonyai Sigmond Uramnak irt levelemben, igen nyilván *declaráltam*.

Ezek-után, chak hamar megh más levelét, és *Postafizolgáját* bochátta Kegyelmed, abban-is két-dolgot *difficultalván* Kegyelmed: egyiket az *terminusnak* rövid voltát, másikát az hadaknak fen-létét; olly *conditiót* tévén,, hogyha ő Felsőge hadait ki-vinné az Országból, Kegyelmed-is maga hadait által szállitaná a' Tiszán. Az elsőre Kegyelmeffen *annuált*, mingyárt ő Felsőge: és noha már Nagy-Szombatban alá-jött-*Commissariusi* jelen voltak ő Felsőgenek *pro termino*, mindazon-által kész volt az Kegyelmed kívánsága-szerént halasztani azon *Tractának terminusát* ő Felsőge, kit én általam megh-is iratot Kegyelmednek ő Felsőge. Az második kívánsága penigh, mivel nem-lattatot az ő Felsőge meltóságával eggyezni, arra ő Felsőge, nem *accedáhatot*, hogy nehéz hadait maga Országából ki-viteffe, Kegyelmed penigh maga hadait az ő Felsőge Országába tarcha és mind Vármegyéket, várafokat, és várakot-

is

is keze és hatalma alatt tarcha: hanem úgy tetőzven Kegyelmednek, a' *Tractát* fegyver-alatt-is offeralta ő Felfé-
Kegyelmednek.

Továbba, minek-utánna ezek-is megh-lőttének volna, im meghint vijob postája és levele érkezet Kegyelmednek, vijobban ki gondolt *difficultásokkal* és *conditiokkal*: kiből méltán azt ítélnénék, hogy Kegyelmed chak az haladékor keresi, és az jó békefféghhez semminemű kedve ne legyen; tudván azt-is minemű ígéretekkel szorgalmazta legyen Kegyelmed az *Török* és az *Svéciaj* segítségért: ki bizonyára, mindeneftől utólso *ruináját* nézi az-is? mindenik, ennek a' mi szegény hazánknek és nemzetünknek. Chudálkozom igen raita, michoda elmélkedéssél avagy lelki-esmérettel szorgalmazta édes-hazájára ezeket Kegyelmed? mert nem de chak az egy-nehany *Töröknek*-is, az ki Kegyelmed mellett volt ez el-mult időkben, hanem erzi-is Kegyelmed, nem tudgya michoda gyümölcsé volt? Az *Svécut* penigh, akar mint szorgalmazta-is? Kegyelmed, én tudom hogy nem jóhet: de hajón-is, valyon mi biztatást adhatna Kegyelmed aval-is, vagy magának, vagy ennek az annélkül-is eléggé-megh-romlót hazának, és megh-keferedet nemzetnek? Nem de a' ki most ellené vagy az ő Felféghada, annak az *Svéciaj* hadnak, nem azont mivelné, az kit *Wolftájn* mivelte, mikor *Mansfeld* hadastól be-szállot volna Magyar-Országban előtte? és így mindeneftől utólso romlására lenne ez-is a szegény hazának. Ezeké a' biztatások, a' mellyekkel magát, feleit, és az Ország-népet biztattya Kegyelmed? nem biztatás, hané utólso romlását nézi bizonyára inkább; s még-

is dichékédünk az Magyarfággal 's keresztyéniségünkkel?

Az mi abbéli irását nézi Kegyelmednek: hogyha az ő Felsőge Kegyelmeztetczésének, mellyet az szegény romlot hazánk könnyebfégeért *intimált* volt ő Felsőge Kegyelmednek, és én-is ő Felsőge után *Lónyai* Uramnak, engedne; hogy az annyit tenne, mintha minden *securitás*-nélkül fegyverét ki adná kezéből, és hogy az *Tracta*-végének-is kelletene csak azt megh-mutatni, a' mellyet most kívánunk Kegyelmedtől: chudalom ez-aránt-való elmélkedését-is' Kegyelmednek. Mert eggy az, hogy ő Felsőge azt *conditióul* nem atta Kegyelmednek, minthá a' nélkül nem akar na *tractálni* Kegyelmeddel; más az, szabadságában-is hatta, ha az ő Felsőgétől tött *medium*hoz akaré Kegyelmed nyulni, avagy az *Tracta*-alatt-is *continuálni* akarjác az hadakozást Kegyelmed? Harmadik az, hogy *securitás* nekül sem volt az ő Felsőge *mediuminak propositioja*, a' mint Kegyelmed véli: mert *ipso facto*, hogy-há a' *Tracta* előtt nem magaét, hanem másét megh-erősiténé, 's megh-szanván maga nemzetét, hadait ki vinné az Országból, és le-szalítani, az szerént viszont ő Felsőge-is maga hadait *revocálná* az okra nézve, és mindenestől ki küldené az Országból; úgy tetczik ez magábann-is elég *securitás* volna. De ennyivel inkább, hogy-ha ezeket mind az két-részről *assicuratiokkal*-is megh-erősitthettük volna; az kinél ez után-is egyebet innét nem-fogh Kegyelmed kívánhatni. Az dologhnak penigh halladékkal-is megh-kell lenni, ha Kegyelmed akarója akar az békeffégnek lenni, és megh-szalítani azt az Országban-való kémelletlen tüzet, hasonlós *securitás* igertetvén az *Regnicolák* részéről-is: az mint im-

az mo-

az mostani vijobban ő Felsőge küldőt *manifestumi*-is tart-
tyák.

Az Kegyelmed *Conditioit* penigh az mi illeti, mellye-
ket vijobban kíván az hadak allapattyáról, hozzá-szolhat-
nék ahoz-is, 's megh-mutathatnám, hogy a' mit ő Felsőgé-
től kíván Kegyelmed, semmi *paritással* az Kegyelmed *obla-
tiójának* a val ninnen; de fel-kültem azokat-is ő Felsőgéhez:
az ő Felsőge Kegyelmessege raita, mit chelekefszik abban-
is. Azomban az ő Felsőge *Commissariusi*, talám valami fé-
relmével-is az ő Felsőge meltóságának, fok tanáchkozások
után migh ő Felsőgétől várnak, el mulván az Kegyelmed-
től kívánt *terminus*-is, valahány napra tovább-is megh-ma-
rattak, hogy ez aránt-is az ő Felsőge részéről egészen lehes-
sen az mentség, há mi-más ellenkező dolgok ez után kö-
vetkeznének.

Ne késleltessé azért Kegyelmed fel-küldeni *destinált*
követit, mert ezek az üdözések, és kívánságokban-való
változások 's nem tudom hol-mi újjonnan-talált *conditiok-
nak* kívánsági nem könnyebítik, hanem nehezítik az előt-
rünk-való dolgot.

Nem fogh *obstálni* az-is, hogy el múlt az Kegyel-
medtől kívánt *Tractának terminusa: bonâ fide affecurálom*,
Kegyelmedet, hogy bátorfágossan fel-jöhet ő Kegyelmek
az ő Felsőge Kegyelmes *affecuratiója* mellet; mert nem az
terminust (mint hogy ezek nem valami törvényes dolgok-
is) nézzük az *affecuratiokban*, hanem az dologhnak mi-vol-
tát: chak ne kétség ő Kegyelmek, hogy únalomban ne-
kellefsék vinnünk ez nagy-hozzu *dilatiot*. Tyrnavia 29.
Septembris, Anno 1644.

HVSZON-KETTŐDIK LEVEL.

Illustrissime Princeps.

AZ Kegyelmed Tokaiból 4. *presentis* irt levelét, tegnap, úgymint 9. *hujus* vöttem, a' mikor szinten *consultatióban* volnánk, hogy ennyi haladék és várakozások után mit kellenék tovább chelekednünk. Noha azért *pernitiosum* éz a' nagy-haladék az Országoknak, és *prajudiciosum* ő Felfégének, és az ő Felfége nagy-Uri *Commissárius*inak-is, hogy a' 14. *Septembris*, mind eddighitt várakozunk Kegyelmetekre; mégh-most-is, a' mint maga levelében *intimálly*a Kegyelmed, haladékot lattatik az dologban tenni, holott *secundá* érkezet az én utólso *declaration*, Kegyelmedhez: 'sha szintén az elébbeni levelemben mi-homállyt látott-is Kegyelmed (ki nem völt) régen készen kellett vólna lenni ő Kegyelmeknek *Commissárius* Uraim-éknák mégh az előt, 's nem kellett vólna chak nem egy hetet megint ujjobban, venni az el-küldesre. 'S mégh-is minket vét Kegyelmed vétkefeknek az *Tractanak* halladéjának? kit itéllyen mégh mind Isten, 's mind a' világh.

Azért ha Kegyelmed olyan akarója a' békefsegnek, a' mint irja, ne szóval avagy írással mutassá azt mégh, hanem chelekedettel. Es kérem Kegyelmedet, ne-úntassá velünk-is el a' várakozást, 's ilyen bóchülletes Uri-em-berekkel-is vegye külömb *respectusban* az ő Felfége méltóságát-is. az leszen Kegyelmednek magának-is javára, és ennék az szegény utólso romlásnak indúlt hazának 's nemzetnek-is.

Iria

Jria Kegyelmed azt-is, hogy a' minemű *postulátumok* az leveleiben ennekem *insinualt*-volt, azt az ő Felsőge irásából vőtte-vólna, melly irását én ő Felsőge nek nem tudom. Mert ha az, a' hola magáét kívánta ő Felsőge Kegyelmedtől, hogy megh-ereszsze? okot az Kegyelmed *postulatum-ira* nem adhatot: holott nem a' Tiszán innen-való hadajnak által-virelét, avagy hadajnak le-szállítását kívánta annyéra ő Felsőge, mint Jstentől és é-vilaghi törvénytől-is^o rendesen vet-birodalmának viszsza-adását, s azt-is *cum tali securitate*, hogy éz-után-is chak azt kíván hatná idő haladékkal-is Kegyelmed, 'stalam abban ugy sem fordulhat a' dologh.

Maga-Országának pusztulását bizony-dologh nehezen szendvedi ő Felsőge, s szanakodik-is raita; ezért-is^o kívánta mennél-hamareb-való megh-szállítását éz veszedelmes haborúnak, s nem-is akarója ő Felsőge sem pusztulásának hazánknek, sem vérek ki-ontásának; hanem Kegyelmed mind ezeknek ok-adója, kit nem szűkséghez szegletekben keresni, mert mind az világh láttya. S alkalmatossabban chelekeszi azért azt-is Kegyelmed, ha az mostani hazánk pusztulásával-is nem vádollya ő Felsőgét; mert noha talám kemény éz az ő Felsőge fegyvere-is a' mi szegény hazánkön, de elégh há-ugyan az őltalomnak fegyvere; s chintalanfágokat nem mentem, de ennél a' kit Kegyelmed ir, fokkeppen nagyobbakat chelekettek a' Kegyelmed hadabéliek: rút marczangláfokat tévén mind Barátokon, s mind Papokon s ugyan megh-is ólvén őket; azon kívül oltarokat s Isten-tiszteletgére chinált-képeket, még a' *Sacramentumokat*-is tapodván s rontván; feje-

ket szedven az képeknek, 's kopian hordozván Jsten bo-
szúságára; az hallottaknak penigh fel-hányása igen köz-
dologh volot, ha szinten olly-méltóságos embereket ko-
porfójokból ki nem vettek-is. Elöbben-is azért az Ke-
gyelmed emberi 's vitézi példáját követték ezek, az ége-
téssel egygyűt, noha nem jól, 's méltó *animadversiot*-is ér-
demlenek érette.

Az idegeneknek segítségék be-hívását pedigh a' mi
illeti Kegyelmednek, iria hogy az megh-lehetne, és a' ter-
mészettörvénye-is megh-engedi azt, és hogy a val keresz-
tyéni módon egyeb-aránt-is szabad volna élni. Ugy va-
gyon azért, hogy ha bántotta volna Kegyelmedet valaki,
és házára ment-vólna, mint hogy azoknak *protectio*jok alát
véli magát lenni, *confugiálhatot* vólna-is hozzájok: de
más keresztyén fele-barattyának ártalmára, 's annyival in-
káb hazajára 's nemzetire fel-venni 's ki-hozni őket, nem-
chak nem szabad, 's dichéretes, de bűnnel tele; holott
úgy-hiszem hogy arról az darab-földről a' mint az előtt-
is irtam vála Kegyelmednek, két-vagy-három ezer ke-
resztyén-lelket vitt el az *Török*; azon kívül-is chak nem-
köz-dologh vólt, 's köz dologh most-is a' Kegyelmed ha-
dai közt, az *Töröknek* pénzért vagy lóért el-adni a' keresz-
tyént. Ha ez keresztyénül-való élése a' *Török* segítségével,
ítéllye meg az Jsten.

Az *Svécsők* segedelmét a' mi nézi, hogy hitek megh
szegése-nékül nem hagyhatták Kegyelmedet: az már
megh lótt. Mert a' mikor az Kegyelmed segítségére kel-
let-vólna jönni *Confederatio*jok szerént, akkor ők az *Daniai*
Király ellen mentek, 's azt tartják, hogy *ratio Status* megh-

is en-

is engette azt nekik, 's ugyan abból azont mivelik az után-
is: noha ott-is mind az tengerben, 's mind az magok vé-
rében alkalmasént főrttek ők-is. Jtt számokat én nem-
is vizsgálom, sok-é kevés-é? de elegh haazok az Kegyel-
med segitsegére jönnének, utánnok vonnák az hozzájuk
számmal hasonló hadakat-is: 's az, az kit én érzek! hogy-
ha azok be-kezenének segitsegére az Kegyelmed kíván-
sága szerint jönni, 's azok-is a' kik most bén-vannak az
Országban, hon kezdenének maradni, 's így könnyen far-
kasok és rókák barlangjába tehetné Kegyelmed az Orzá-
got: a' mostani lakos-it penigh a' földnek rész-szerént
rábbá, rész-szerént penigh fegyverrel emésztené megh.
'S az azért a' kérdés, hogy-ha azt jobbé mivelni Kegyel-
mednek? avagy a' kit ő Felsőge kíván Kegyelmedtől, bi-
zonyós és jó *securitasával* Kegyelmednek, 's az *Regnicolák*-
nak-is.

Nem akarok *molestus* lennem Kegyelmednek az a-
rant-is, hogy mint maradhaszának azok Kegyelmed-mel-
let, avagy háta-meget az hadak, az kiknek be-jövetélt
szorgalmazza? sem azt nem erőssitem michoda haszon-
nal jöttek vólt az ő Felsőge hadaj-is utánnok az *Mansfeld*
hadajnak? De én az kijelen voltam, 's hozzám jót az kő-
vetsegh, 's él most-is azon követ, 's noha a' *Mansfeld* hada
kívül-is a' *Budaj Vezér Murtazán Bassa* vólt tizen-két-ezer.
emberrel melletté: mind azon-által *Berlen* Fejedelem azt
izentenékem, (kiről mászor-is irtam Kegyelmednek) ho-
gy láttya, mivel mint egy mézfár-székre hozta-vólna az
Magyar nemzetet oda, azért há nem ötet, szánnyam-megh
azt az szép Magyarságot, és találljak módot benne, hogy
ne-lé-

ne-légyen útólsó veszedelmek: 's az mentette-megh a' többikőzöt őket, hogy akkor-is nem voltunk kívánói az keresztyén-vér-ontásnak; 's az volt oka annak-is, hogy nem nagy haszonnallett azoknak az hadaknak be-jövedelek a' mint Kegyelmed írja.

De ezek el-múlt dolgok, 's bő-írással nem kívántam volna terhelnem Kegyelmedet, hanem az Kegyelmed leveléből vévén alkalmatosságot reá, ugy-kellet éz egy-néhány szót írnom, *pro sua informatione* Kegyelmednek; hanem az jelen-való dolognak mi-voltát az mi ille-ti, Kegyelmedet kérem, fietteffe az *Commissáriusoknak* fel-jövetelét, há ugyan akarója Kegyelmed, a' mint jelent, az jó bekeffégnek. Ottan mingyárt a' kezdetin a' *Tractátus-*nak nyullyunk a' hoz, miképpé mēthetnénk-megh az fze-gény hazát éz nagy-hadaktúl? Mert mi az magunkét-ké-vánnnyuk chak megh-adatni; Kegyelmed penigh a' másét kívánnya megh-tartani, okát azt adván, hogy egyéb-a-ránt fegyverét lattatnék ki-adni kezéből, és a' bekeffég dolgában-is nem lehetne elégedendő *securitása*, há az Vár-megyéket, várakat, és várasokat kieresztene kezéből: de hiszem mingyárt akkor-is a' mikor az ő Felfege *resolutioja* volt, élegendő *securitást cum asssecuratione offeraltunk* Kegyelmednek *in tali casu*, de nem terczet az-is Kegyelmednek. Jtt immár most mingyárt kezdgyük-elazon a' *Tractánkat*, mint *exonerálhassuk* hazánkat éz mostani kemény hadaktól.

Megh-is azért kérem Kegyelmedet szeretettel, vegye mind ezeket jó *consideratióban*, 's mutassa-megh mind igaz Magyarfágát, 's mind az békefféghez-való készfégét és kedvét, chelekedettel penigh. Mégh valahány-nap vá-rakozom.

rakozom en-is; az után nekem-is vij-hadakkal a' hadak köziben kell mennem, bannám, há it nem-érnének az Kegyelmed követi, kik az ő Felfége *salvus-conductusa* mellett, a' mint az előtt-is megh-irtam Kegyelmednek, igen bátor-fágossan el-jöhetnek. Semmichak legh-kisb *punctyát*-is annak nem-kévánnjuk megh-férteni, *bonâ fide tractálván*, mind ezeket. Sőt *pro majori securitate* magányospatenst-is attunk ő Kegyelmekért, és kéfértőket-is küldöttünk ő Kegyelmeknek eleiben. Adgya Jsten hogy mennél-hamaréb érkezvén jo egességben ő Kegyelmek, végezzünk minden jót. Tarcha megh Jsten Kegyelmedet jo egességben. *Tyrnavia 10. Octobris, Anno 1644.*

HVSZON-HARMADIK LEVEL.

Illustrissime Princeps.

V*ltima Octobris* irt Kegyelmed levelét-is el vettem, s gyanakodni keztem, hogy talám fok *distractioi* közöt nem érkezik maga mind azokat megh olvasni, az mellyeket nekem ír? 'S talám az én Kegyelmednek irt levelemer-is? mint-hogy nem eggyez a' valasz a' kérdéssel. Mind azon által mostani levelemben-is feles vádlásim lévén Kegyelmedtől, magam mentsegére, s nem valami *disputatio*-ra nézvén, szükségese nek itélem maga *informatio*-jára nézve-is. Kegyelmednek, valahány-szóval toabb-is *declarálnom* az dolgot.

Az mi azért az hadak ki vitelét illeti, mint igen nagy terhünkől, ugy kévántunk volna azoktól megh menekednünk: de nagy kemény chelekedetit latvan Kegyelmednek

M.

fön,

fön, igen nagy és maid most el-igazichatatlan, 's lehetelen kívánsággal; 's ezek mellet tudván szorgalmazását nagy igiretekkel és adományókkal-is a' Töröknek, 's az-szerént igyekezvén bé hoznia az *Svécsokot*-is, egyébre nem vélhettyük, az *induciáknak insinuatíóját*, avagy az hadaknak ki vitelnek kívánságát, hanem hogy mi *díszarmalván* magunkot, Kegyelmed erőssiche ellenünk magát, az kétféges' és Kegyelmed akarattyaóól függő *Tractá*-alat: 's az után két-hétigh-való *induciák* mellet, az kit *offerált* Kegyelmed, fegyverhez nyulhasson, mellyet várt-is; 's maga kezében-is volt: 's mi ki-küldvén az Országból-is fegyverünket, 's vallyon mihez nyultunk-vólna akkor? kihez ép példát sem tudok hasonlót *Betlen* fejedelem időtt-is; hogy az békeségnek *Conclusioi* előt, az hadak ki-vitettenek vólna; maga benne forgottam én azok bann-is. Ne mának azért, hanem ezeknek tulaidonicha Kegyelmed az hadaknak ki-nem vitelt. De hiszem metczünk az hoszu *Tractával*? avagy arra nézve, az gyanós *induciákkal*? egy nap ézt mind el vegezhettyük chak akarja Kegyelmed, ugy mint, adassék megk kinek kinek az övé; mennyenek feledékenységen, az mik egy-más ellen estenek. 'S ezekről, és az Országh *Articulusi*-is, hogy az ő idejében, és helyén *effectuálit*ak, legyen *securitásunk* ő Felségétől; 's arról-is, hogy *medio tempore*, senki *ad exarcebatíonem animorum*, tovább-váló okot ne adgyon: ottan vége lesz a' *Tractának*, 's ki-vihettyük az hadakat, 's megh-szállithattyuk hazánk rúzt; az több az-előt lótt *pacificatiók*-is, maradgyanak feön, az kik az közönséges megh-maradást, és magunk közöt-való jo egyességet nézik, és így végé léfzen minden egyéb kérdésűknek-is.

Most

Most penigh eze! nélegyebet, *à parte etiam Regnicola-*
rum, az mint az ő Felf. ge részéről-is, nem chelekedhetünk,
 sem vagezhetünk; az mint hogy azt elégh bőven megh-
 mutattuk az Kegyelmetek részéről-való *Commissarius U-*
raimnak-is. Ha azért akarója Kegyelmed, hazája, 's'
 nemzete megh-emesztő tűzének el-oltásának, vegye szi-
 véhez ezeket; le tévén hol-mi más hoszu üdöre-való kér-
 déseket, 's egy-más közöt gyűlölfégeket-nevelő, 's az ő Fel-
 sége meltofágot-is sértegető kívánságokat; 's olchuk-
 megh sebes lángal-egő szegény hazánk tűzet, kinek im az
 gerendái-is, nyakunkban szakadoznak már: 's az utánn-is
 az hazban-való főprógetésnek ideje lesz en. De há az ház
 el égh, és romol, mint tisztogattyuk azt az után? avagy
 miről végezünk? Még-is kérem annak okaért Kegyel-
 medet, az mit mond, vegye chelekedetben azt, ottan megh-
 száll hazánk tűze. Hazánkhoz, 's nemzetünk köz-való
affectionnall, ninch senkiaz kívül kövét nem vetek, kinek
 pufztulásának, 's romlásának, nem-valami szó-beszéd,
 vagy másra-fogott monda-monda, az oka; hanem az ki
 nem tudom michoda idegenekkel-való *Confederatioi* mel-
 let, nagyobb meltofágot keresvén magának, tűzzel, vassal,
 fegyverrel, 's természet-szerént-való ellensegünkkel, jött ez
 szegény hazára, és maga nemzetére, 's azokkal hadakozik
 most-is ellenek, kemény fogfágra és örökke-való rablágra
 kémelletlenül hordatuan őket. Ezek azért az kik Farka-
 fok ballangiává teszik Országunkot, 's lakosit annak, örö-
 kős rabokká; kit én ugy-is tartok mint az pol lot, nem,
 hogy azoknak *cooperálnom* kívánnék. *Injuriát* teszen,
 azért e-velennekem Kegyelmed, hogy felőlem, az ki il-

lyen *obligatióban* vagyok, 's ennyi szép javaim Jsten jóvoltából az Országban, 's ez-kivül semmi sincs; 's ezek mellett szép ki-terjet *familiam*, 's magamnak-is elő három fiam, 's három leányom: kiket el hihetne Kegyelmed, ha hozzam-való gyűlölfége engedné, hogy sem rabokká tenni nem-kévánnám, sem farkasok barlangjának, avagy rokák lyukáinak lakosivá tenném őket. De az ilyen be-fzédnek, csak gyűlöltetés az ezellya. Tudom az eszeslő, az embereknek chelekedetinket fontollya.

Az idegeneknek segitfégenek szorgalmazásáról sem szollok többet, de nagy külömbfégh vagyon abban, mikor maga oltalmára valamelly keresztyén fejedelem, keresztyén segitféget véssen maga-mellé: 's más, más keresztyén felebaráttára, 's maga nemzetire menvén, 's maga *pratensoi-ban*, természet-szerént-való elléséget venni maga-mellé, 's olyat penigh, az ki már nemzetünknek nagyobb részét fegyverrel el fogyatta, 's nem külömben, mint az vízi korfágos, úgy szomiuhozza hatra maradot, chóp verünket-is, 's csak nem minden birodalminkot-is el foglalván. Ki bizony mind ezekhez hasonló támadásokból leött; 's evel vész úgy látom az maradékja-is-el; mivel nagy jónak és szépnek látczik Kegyelmeteknek-is, 's példait-is mondgya benne lenni; mellyet kerülni bizony, mint követni kellenék Kegyelmeteknek, ha né egyébért-is, azoknak az ő rosz-kimenetelekért; noha szabad *pradára* ugyan nem atták azok-is nemzeteket.

Az *Svédcsfok* hogy negyven mel-földnyire volnának Cheh Orzágtól, lehet hogy úgy érti Kegyelmed, de mi más keppen tudgyuk; kiket az minemű galiba találá most
megh

megh uijobban, szinten határookban, nem tudom ha oda, nem közelebbe inkább, vagy Cheh Országhoz, az kiről itt chak nem-is gondolkodnak: 's ha *Speciat* el nem akarják vesztetni, oda-is kel ezeknek mennyiek, mert hadok ott semmi ninchimmár, mindenestől le-vervén az *Daniai* Király, az kit vigyázoul ot'hattanak vólt.

Az Német hadaknak és ő Felfége *Armadájának*, lakó-helyeimhez-való közelítéset-is a' mi illeti, okát ha tudná Kegyelmed, sem felélemnek, sem az hadakozásnak rendi-ellen-való fogyatkozásnak, nem mondhatná; kit ugy hiszem, chelekedetbenn-is megh fogh latni Kegyelmed, 's magához közelebb, mint az én lakó-helyeimhez. Ki neké az sem öröömöm: mert noha mint *Törökre*, ugy-is kell megh fordulniok ezeknek az mi hadainknak; de nemze-tünk, 's az keresztyénfégh, több az vélek őszve elegyedett Magyar. De nem terhelé toább-való irasommal Kegyel-medet: magám mentségére kelle ezeket-is irnom, kervé meg-is Kegyelmedet ne neheziche toább is az békeség h dolgát, mert bizony nehezedeni foghnak maga dolgai-is² Kegyelmednek véle. 'S tudgyuk ugyan az *Religió*nak és² szabadságnak, az ő *pratenfioját*-is; az egyik köz velünk, az másikban mind ennyi ezer ember közül-is, az ki Kegyel-meddel vagyon, mutasson chak egyet bár, a' ki *Religiójá-ban* megh bántodot vólna, és tömlöczel, 's birtaggal haj-tották vólna, az *Catholica Religio*ra; de én chak ott az Kegyel-metek szomszédfágábann-is az *Muráni* Jofzágbann, falukot, mutathatok, az kiknek lakofival, megh rakták az *Muráni* tömlöczöket, hogy az reghi szent Királyoktól reájok ma-ratt hiteket el nem akarták hadni. 'S mutathatnánk több

ezekhez hasonló példákat-is, de mit tegyünk, ennyi tűz, 's Ország pusztulása, 's Török rablás közt? 'S vallyon az Kegyelmeteken, vagy nemelly vétkes embereknek chelekedeken pepecHELLYÜNK-é inkább, vagy kémelletlen-tűzét, ólchuk hazánknak? de nem ez, nem ez, az ki minket ront és fogyat Országostol, 's nemzetestől, hanem más volt az, az kit igen eggyügyű, az kinem láttya.

Meg bocháslon bőv és talam darabos irasomnak-is? Kegyelmed: nezem magam mentseget, 's az dolognak ki mutatását, és az Kegyelmed *informatióját*-is benne, ugy gondolkodván, hogy ha jól meghérte Kegyelmed az dolgokat, könnyebíteni, 's oltani, mint gerjeszteni fogia veszedelmes tűzét szegény hazánknak. Tarcha meghjsten Kegyelmedet. *Semptavia die 11. Novembrii, Anna 1644.*

HVSZON-NEGYESDIK LEVEL.

Illustrissime Princeps.

MI itt váltigh fáradoznánk az békesfégh dolgában, mint-hogy semmi egyéb ezt az mi szegény hazánkat és nemzetünket annál nem-is tartya meghmért há chak magunk-közt egyenetlenkedünk és órlódunk-is, el veszünk, mennyivel inkább há külfő és idegen-segitseget hozunk egy-felől-is 's más felől-is bé? mégh annival-is inkább, há természet-szerént-való ellenségünknek fegedelméhez folyamodunk, mellyek-ben chak az mi emlekezetünk-re-is volt ugyá az előtt-is példánk; de im szemmel láttuk, és kézzel tapasztalluk most-is ezen veszélyünköt.

Mind.

Mind azon által az mint az Kegyelmetek részéről onnét az *Commissarius* Uramék ide jöttek, ha az *Commissio*-nak erejét, modgyát és rendit *considerá*lljuk, nem láttatnak ō Kegyelmek ugy erre az *Commissio*ra jöttek nek, mint az kik valami bizonyos és jó rendes békesítget végezheslének: holott az *Saáros* ő elkezdett *Tractára*, ugy mint a mi beadott *propositioinkra*, 's' a' fzerént az Kegyelmed kívánágira-való *replicára*-is, az minemő *replicat*, és választ tésznek, 's' chak nem mindenik haladékból, és homalyból áll, és arra Kegyelmedtől magától sinchen *absolutè*-való szokot *plenipotentia*jok ō Kegyelmeknek, hanem magányos *instructio*ja mutato és *limitálo*, mellyet mi nem tudunk: és így meltó gondolkodásra-való okunk vagyon az ez aránt-való *Tractára*-is. noha mi ugyan *procedaltunk* azért, és *replicaltunk*-is, az Kegyelmed nevével be-adott mind *replicára*-való *replicájára*, mind penigh *propositioinkra* tört feleletiré-is, kiben ugy lattuk, Kegyelmedtől várnak ō Kegyelmek, és tovaab az dologhban nem-is mehetnek: 's' ha minden kérdéseket, azért éz fzerént Kegyelmedhez küldőnek ō Kegyelmek 's' onnét várnak, nem tudom mikor lesz en vége az *Tractatus*-nak; melly halladván, ugy történhetik, hogy vagy haszó-talan lesz en az a' *Tractatus*, és jobban nehezedik dolgunk, vagy kitől Jsten oltalmazzon, nem-is lesz miről *tractálnunk* és végeznünk.

Az némelly *Regnicolák* nevével *postulatom*i be-adot iráfát-is penigh az mi illeti, azok az kik *in constitutione* vannak minnyájan minket Országostúl illetnek, noha sok vagyon olyan-is ott be-irva, a' kinek semmi *fundamentoma* ninchen ott az *constitutio*okban, és az Orzágh *Articulusiban*; sok vagyon
olly

olly dologh-is, az ki mindenestől uij kívánságh, sok vizfont-
ollyan-is, az kiknek idegé magyarázatot ad ő Kegyelme, és
ollyan-is, az ki köztünk- való gyűlölséget, és viszszá-vo-
nyáft nevel inkább mint egyyefiséget; és ollyaknak személy-
ét-is vőtte magára ő Kegyelme, az kiktől semminemő *plenipotentia*jok nincsen, 's ingyen csak *credentionalisok*-is; 's méltó *consideratioban* vészszük, vagy vehettük volna eddigh-is, mint bochátkoztunk-vólna-be, ingyen csak kezdetibeñ-is a' *Tractát*nak ő Kegyelmeikkel-is.

Mind-azon-által, hogy annyival inkább ki terjedve, legyen az ő Felféje Kegyelmeffége, és nyilván ki-mutatodgyek Kegyelmetekhez- való igazságunk és szeret-
tünk-is, mi ugyan belé-bochátkozánk az ő Kegyelmeikkel-
való *Tractát*ban; és in *generalibust terminis* akarván maradni, feleltünk-is be-adott írásira ő Kegyelmeknek, & *cum bona* & *certa securitate* olly *oblatio*kat-is töttünk, az kiken ő Kegyelme szabadon megh nyughattak volna, 's megh-is nyughatnak; melly mindenestől vészedelmes haladékokat néz. Hogy penigh azokat *punctatim* most *ruminálnúk*, ához-is fok és nagy idő kellene, ő Kegyelmeknek-is Országostúl kellene *plenipotentia*joknak reá lennyi, 's az szerénc *instructio*joknak, és *credentionalisok*nak-is: de nemellyektől lévén csak külderve ő Kegyelme, 's azoktól-is sem *plenipotentia*jok, sem *credentionalisok*, nem lévén, amazoktól-is penigh az kiktől ő Kegyelme ide küldettek és az egész Országgh dolgot förgattyak, tanuságok és hatalmok nem, lévén, nem lattuk semmi modgyát sem ő Kegyelmekre, magokra nézve, hogy illy egy *párticularis Tractátusokban* bele bochátkozhassunk, hanem a' mint *supplicat* ő Kegyelme-
mek.

mek, azok nevével-is, a' kiktől küldettenek, nem csak magokat, hanem az egész Országot néző dolgokbann-is, *generalis resolutionjok* vagy onő Kegyelmeknek, 's *cum securitate effectuationis & realis complanationis*; mellyen bátorságossáan megh-is nyughatik ő Kegyelmek, minthogy ezt kívánnuk megh-erősítetni ő Felsőge *diplomájával-is*.

Kérem azért megh-is Kegyelmedet, ha ugyan akarója az békefféghnek, kinél eggyéb, a' mint mondám, semmi ezta mi szegény hazánkat és nemzetünket megh nem tarttya, efféle haladékokat tavoztasson-el Kegyelmed, és nyullyunk az derekához a' dologhnak: mert bizonyos, hogy Országunk vézfedelmes pusztulásán kivül-is, hová tovább halad, annyiál inkább nehezedik ez az mi *Tractánk*, 's nem tudom mi más vijab és nagyob galiba-is találhat bennünket. Ki hogy ne történnék, kérem-is arra Kegyelmedet, adgyon olly tanúságot és hatalmat ide küldött *Commissáriusnak*, hogy haladék-nelkül mehefsünk valami jó-*conclusiokra*, és szabadichuk-fel az szegény hazát az kémmelletlen fegyvertől; ez léfzen maganak-is Kegyelmednek javára, 's így tarthattyuk megh a' szegény hazát 's nemzetünköt-is. Jsten Kegyelmeddel. *Tyrnavia die 24. Novebris, Anno Domini 1644.*

HVSZON-ÖTÖDIK LEVEL.

Illustrissime Princeps.

AZ Kegyelmed *18. presentis Mensis Rimaszéchnél-való* Taborából irt level t, tegnap-előtt vettem; láttya: Jsten szót váltva, vagy valami hafzontalan *disputatiokra*

tatiokra neztén, semmit Kegyelmednek nem irtam, kivált-
keppen az kivel megh bántásit neztém volna, hanem,
czéloztam magam mentőségét, és nemelly dolgoknak ho-
mályból-való ki nyilatkozását.

Az Kegyelmed követi dolgát penigh az mi illeti, ir-
tam más levelémben ez-előtt harmad-nappal Kegyel-
mednek, ó Kegyelmedek felől, kik ninchenek egész tanul-
fággal és hatalommal föl küldetve, mivel gyakorta *recur-*
ralnak Kegyelmedhez, ki nagy fok több egyéb *difficultási*
közöt eő Kegyelmedeknek, az kikben vannak, ez-is egyyk,
's nem kissebb mostani hazánk allapattýara néztén.

Az *induciakban* és más istenes dolgokbann-is, hogy
semmi chalardságot nem tartott legyen maga részéről Ke-
gyelmed, el kel hinne; noha az körül-állo dolgok azok-
ban nekünk méltó-*considerátiokot* mutattak: 's valami megh
trefálásra-valóoknak gondolkodására-is alkalmatlanságot
innet nem attunk, seőt viszsa hoztuk az hadakat, 's ha Ke-
gyelmed még vijobban utánnok nem nyomakodot volna,
és az Ország vég házait nem vitatta, 's lövette volna, az
hadak itt fen ugyan vesztegh lettek volna, és *inducia* gya-
nant leött volna az-is. Jot azért ebből-is mint magyaráz-
hatunk, megh gondolhattya Kegyelmed, és azt-is: micho-
da kényszerítette mind az előtt, 's mind most az hadaknak
viszsa fordulásokat, mindenöt oltalmunkot inkább, mint
valami *offensát* néztén mij.

Az én hazámhoz, 's nemzetemhez-való szeretete-
met, sem *disputatioban*, sem kérdés-ben bizony dologh
meltán nem veheti Kegyelmed, mert annak kárával, 's
megh bántásával, 's annyival inkább romlásával, sem méltó-
ságot

lágot, sem hasznót, sem semminémő boszu üzést nem kerestem soha-is, hanem mind kevés értékekkel, erőmmel, eszemmel, 's véremmel-is kívántam szolgálni nekik; seőt mindenem el vesztésével-is, szolgáltam-is, noha az mostani háláadatlanfágh ezt nem érti, 's nagy fokon érteni sem tudgyák.

Jgen vékony beszéd és vádlás ez-is, az kit az 1638. esztendőbeli *gravamináknak* nem *complanálása*-felől jelent Kegyelmed, mellyeket, úgy hiszem, Kegyelmed nem-is² vett *examen* alá, mert nem mondaná hazánk fel lobbánt, 's égő tűzenek okának azokat, 's kivált-keppen nekem, nem tulajdonítaná másoknál jobban; tudván azt a Kegyelmed mellye, honnét lobbant ez az mi szegény hazánk tűze föl.

Jria Kegyelmed azt-is, hogy ha szánom hazámat, 's gyermekimet, ne hallogassam orvoslását annak, az mi ezt a tüzet megholthatná. Azt mivelem, 's abbann-is² fáradok, kinek halladekja nem-is itt vagyon, hanem Kegyelmednél, holott chak az kis üdő alatt-is háromszor, vagy négyfzer kúltek már az Kegyelmed *Commissáriusi* kérdőre Kegyelmedhez, melly ki mutattya, honnét vagyon az kesedelem. Chak azért Kegyelmed ne hallogassa, 's magahasnát se nézze, mi-bennünkezaránt sem talál akadé-
kot Kegyelmed.

Igaz Magyarfágunkot penigh, és hazánkhoz-való fzeretetünket, az chelekedetek, és nem az szók mutattyák ki, noha szólnak ugyan, 's kiáltanak-is az mi fok meghbő-
chülhetetlen káraink, és ellenünk-való boszu-üzéfők; semmi okot nem adván arra-is, hanem mind Kegyelmes²

Uramhoz, 's mind edes hazámhoz-való erős köteleffé-
gim hordozván ez-aránt-is. De azok-is senkinek semmi ár-
talmot nem tettek, 's annyival inkább az köz-jonak, és
Kegyelmednek-is; mert ha talám azok az *informatiok* és
resistentiák nem lettek volna, 's betegesénn-is, az én mun-
kám belé nem állot volna az dologban, ő Felsőge Kegyel-
mefésége után: im elég veszedelembé iuta szegény ha-
zánk és nemzetünk, de bizony nagyobbba jutott volna, fő-
öröкке-való rabtságban, jün vala chak el, az Kegyelmed
kévánfága szerént, az Eurómeli *Begller-Bek*, 's todúlvala
ki az végekben-való *Törökség*-is derekassan, akkor vette
volna Kegyelmed eszében mit tegyen az *Török* segitfégh.

Itt-is azért akár köteleffégemet, akár hivatalomat,
's akár magam emberfégét, 's bár Kegyelmeddel ellenkező
chelekedetimet vette volna *consideratiobann*-is, az en elle-
nem-való boszu-űzésében, 's nagy károknak teteleiben.
(szabadfágot keresvén) méltán mértékletesben élhetet-
volna Kegyelmed; de az ki minden sziveknek és veték-
nek által-láto Istene, kívánom hogy vegye maga eleiben,
minden ezekben-való chelekedetünket, 's ítéllye-megh
igassága szerént. Azonban én szolgálván az köz-jonak,
noha kő nem lehetek, hogy magam szegény gyermekim
ennyi kárát ne érezzem; de tapasztalván chelekedetbenn-
is, ez szegény hazának-való igasságát, kívánok szolgálnom
Kegyelmednek-is. Jsten tarcha megh Kegyelmedet jo-
egésségben.

Datum Tyrnavia die 30. Novembris.

Anno Domini 1644.

HVSZON-HATODIK LEVEL.

Illustrissime Princeps.

Eőt rendbéli levelét vettem Kegyelmednek, mind a' kettő egy nap költ Munkáchról, ugy-mint 24. *Aprilis.* Kikre fokat írhatnak, de nem akarom bő írással fárasztanom Kegyelmedet. Egy szóval: az Szombati *Tractának*, halladékiának mi az mi részünkről okai nem voltunk, kár magok az Kegyelmed *Commissariusi-* is megh-valhatnak ő Kegyelmek. Keményen sem *Tractáltuk* ő Kegyelmeiket. Sőt méltán mienk volna ez-aránt a' panasz; hogynoha lágy-szóval, de nagy kemény, és bő íráfokat attak be, ő Kegyelmek, a' kik az ő Felsőge méltóság-is fergettek, s az mi bechülletünket-is; s nem volt volna chuda, ha mi kemény válaszyok lött volna-is ő Kegyelmeknek, reá. Utólyára-is az *Tractának*, mi bechüllettel és fzeretettel bocháttuk ő Kegyelmeiket el, s méltán nem panaszolkodhatott ő Kegyelmek. Hanem egy kémény szómra emlékezem, az mellyet akkor töttem; mellyet azt-is nem idegenfőghből, hanem *ex compassione* mondottam, ki az volt: hogy minden jot kívánok az én nemzetemnek, de félttem hogy Jstennek nagy ostroma és látogatása ne szálljon reá, mivel csak az én emlékezetemre-is, őszve számlálván az *Bochkai* haborujátul foguast, e' miatt a' mi nemzetünk miatt, száz ezer keresztyén lélek nélkül egett az pogány kezében; a' kire most-is alkalmazóságot adnak ezen nemzetünk béliiek. Ezt ha kemény beszéd-gyanánt vörte volna ő Kegyelmek, ki ugy vagy on kemény beszéd-is, de igaz: egyebet ennél el-menetelekor

ő Kegyelmeknek, nem emlekezem reá, hogy kedvetlenül semmit-is szollottam volna.

Az *Svécsók* állapattyát az mi nézi, mivel azokról fokot írtam Kegylmednek, és *Lonyai Sigmund* Uramtul-is fokot izentem, most azokról-való bő irasommal sem terhelle Kegylmedet; De hidgye el Kegylmed, nem burétotta-mégh el minden erejét és hatalmát, az *Svécsók* mostani szerenchéje az *Romai Chászárnak*: ezennel megh fogja tapasztalni Kegylmed, hogy meg-is fordul ez az ő szerenchéje, 's lészén elegendendő hada chak kevés napok alatt-is, ő Felfégének ellene. Noha im ezen orában jöve az *Budai* vezértül emberem, ő ugy mondgya 's izente, hogy Kegylmed néki-is azt írta volna, hogy minden hadát el verték volna ő Felfégének, 's maga-is ki-mént-vólna. Bécből, nem tudhátni hová, és az ő köuetryek-is a' kik urbán volnának, nem látná Kegylmed hová tudnának mennyi; hanéjjobb volna az *Svécsókhoz* küldeni: és hogy en-is futua szalattam volna innét *Pofonyból*, 's mint egy az Országból-is ki-bujdoftam volna. Ezek volnának bizony a' kemény beszédek, haigy vadnak az mint az *Vezér* izente; holott mind azok más-képpen vadnak, mellyet meg-is fogh rövid-nap tapasztalni Kegylmed. 'S kerem-is Kegylmedet minek előtte előb ádná ez illetén beszédek, érche-megh jobban. De ha mind ezek így volnának-is, kik a' mint mondám ninchenek, nem tudom én michoda gyönyörűsege Kegylmednek, avagy másnak-is benne: avagy mi haszna volna az Országának, és ennek az Magyar-nemzetnek-is abban, ha az *Romai Chászárság*h, el véretnék az *Ausztriai háztól*, és más meszsze-való Felle-

jedelemfégeknek birattatnék? a' ki az-is bizony Uralkodni kíván inkább raitunk, mint szomszédtságot tartani velünk; kíváltképpen azokon, a' kiket az ő fegyvere, vagy *promoveálna* valamire, vagy *protectiójában* venne. Chudálhatom-is igen én azt, az hol Kegyelmed az magavélek-való-*Confederációjáról* ír, mi közönk nekünk Országostul ahhoz? 's a' szerint mi-közi Erdélynek-is? hiszem, ha minket nézné nemzetestül, a' mi hírünkkel és akarattunkal kellett volna annak lenni: de hírünk nélkül kőcört ellenünk Kegyelmed vélek: kik ha erőtt vehetnek az *Romai Chászárr* ellen, soha megh ne gondollya Kegyelmed azt, hogy ezt a' mi kapeza-fotunkat ők nagyra béchüllyek, és az mielőmenetelünket nézzék, avagy azért melletünk hadakozzanak. Ki-halásztam már én azt-is ő belőlők, chak miulta itt az szomszédtságunkban vadnak-is, hol járjon ez-aránt-is elméjek; 's magokat bizony, nem, Kegyelmeteket, sem az mi nemzetünket nézik: 's ha ők is azt tartanák, a' mint Kegyelmed véli, hogy le-chepülötték már az *Romai Chászárt*, nem farkallanák ennyire magok hasznokért Kegyelmedet. De egy szóval: nem nekünk-való ez az ő vélek-való szövetség, veszedelmünk-mel egyebet nem-is várhatunk belőle. Annak tekintetért Jstenre kényszeritem Kegyelmedet, edés hazáját, 's ez egy maroknyi nemzetét ne vessé útólsó veszedelemre! nyugodgyék, és elegendgyék megh ennye ő Felségének Kegyelmedhez nyvitott kegyelmességével: legyenek *contentusok* az *Regnicólak*-is ez nagy bő *Concessziokkal*: mért egyébaránt, minden körül-alló dolgaink ugy vadnak, annyiban hozta szegény hazánkat, és nemzetünket Kegyelmed, (bo-

chánat kéreffel szollok) hogy Kegyelmed miatt fogh ezennél semmivé lenni és el veszni. Még-is nagy szeretettel, és bechüllettel kerem azért Kegyelmedet, adgyon chendéséget és bekefséget ennek az szegény hazának! elegendgyék megh ennye romlásával! vegye kedvel ez a' ki terjett-kézzel nyvitott bekefséget, és egyéb kegyelmeffégét ő Felfégének: nyughassunk-megh valaha már, és vehetsük egyyességben-is magunkat: ne legyünk ugy mint az egy-mástól el-hányatott főprő. Így áldgya-megh-Isten-is Kegyelmedet, és az Kegyelmed maradékit is: 's ha nemzetének és hazánknek mi joval keván Kegyelmed lenni, adgya az bekefséget neki: minden halladék nélkül pedigh; mért a' mint sokszor megh-irtam, mászor-is Kegyelmednek, hogy sem belső, sem külfő fegyver, sem semmi idegen segedelem minket megh nem tart egyéb az bekefségheél.

Utollyára hidgye-el azt-is Kegyelmed, kerem, hogy nem rövidöltek megh az *Romai Chászárnak* annyera megh kezei, hogy ide-is ne érkezhessék. Sokan vagyunk megh mi-is az Országban, a' kiknek ez a' Kegyelmed *Svécsókkal-való-Confederációja* nem tetszik, 's talám többek-is lesznek megh; a' kik eddigh be-hunt szemmel vótanak-is, ez után megh nittyák: 's bizony olly dolgokat is fogh-látni Kegyelmed, a' kiket soha nem-is reméltet vót na; mért lehet olly *extremum*, a' kire ezekért ennek az nemzetnek nem kellene mennyi. Ebben végezem irásmat. Kegyelmedet kerem megh-bochasson, ha keményebben estek vót na szavaim. Jsten tarcha megh

Kegyelmedet. *Posonij die 8. Majj, 1645.*

HVSZON-HETEDIK LEVEL.

Illustrissime Princeps.

AZ Kegyelmed Patakról 17. Máj, irt levelét, chak
szinte tegnap előtt, úgy mint *8. hujus* vettem, melly-
ben láttatik Kegyelmed az en Pofonból *8. ejusdem*
Mensis Máj, irt levelemre válaszzt adni; de emberünk a' kit
Kegyelmedhez küldöttem vólt, hová lótt, nem tudgyuk;
hanem az levelet Bakos Uram külte Pofonban: 's nem ve-
fzem nehéz névén, sőt megh-szolgálom Kegyelmednek,
hogy felölé- való ítéletit Kegyelmed ennyire ki-mutattya.
Melly vadlásokat rész-szerént hallottam mászor-is, 's vá-
laszt-is attam Kegyelmednek reájok, részét penigh chak
most hallom.

A' mi azért még-is az *Tracta* halladékiát nézi, én,
ugy tudó, hogy mindeneftől Kegyelmedtől vólt az, és Ke-
gyelmed-is várta ki-menetelét annak a' harcznak, mivel-
hogy mi tüttuk, hogy *Litis & Belli dubius sit exitus*; 's akar-
ván az bekeféget, arra semmit sem váraoztunk, hanem,
inkáb tartottam én kiménetelítől. Az én *Opinionem forma-*
libus verbis, az-is vólt a' felől a' harc felől, joval-is megh
létele előtt, hogy *plus est ibi periculi, quam spei*; a' mint er-
ről, ha akarja, Lonyai Uram maga-is bizonságot tehet. Ez
azért a' vadlás engemet nem illet, de ha ez el mutat sza-
bad itélnünk az jelen valóbol, nem de most-is nem Ke-
gyelmedtől vagyone a' halladek? holott mennyi ideje
már, hogy az Kegyelmetek *Commissariusi* vizsza mentek,
kinek ket egész holnapia mult már: 's chak azt sem ve-
hettyük Kegyelmedtől, ha akarjae *acceptálni* az Szombati

Tractátust, avagy megh akarjaé vetni, és toabb-való olait-
 keván inkább szegény hazánk tűzének adnyi, hogy sem-
 mint annak megh-oltására igyekeznék; hanem minde-
 neket *in suspensio* tart Kegyelmed, 's azonban minden *hosti-*
litásokat is chelekeszik, Várakat vitat, az idegenekkel *con-*
junctiot teszen, az Országbelieket esküttetni magához, nem
 az Orzágh oltalmára, vagy szabadságok és *Religiójok* ke-
 refésére, hanem maga hiúságére. Továbba ha halladé-
 kot nem kevánt volna Kegyelmed adni ezen haza-tűze-
 megh-oltásának, 's vallyon miért kellett Kegyelmednek en-
 nyire hallasztany az *Regnicólák* öszvegyüléset? hogy *Relátioz*
 tehettek volna ő Kegyelmek az *Commisáriusok*, követsége-
 ről azon *Regnicóláknak* is, mint hogy ő Kegyelmeiktől is
 vóltak küldetve. Hiszem az már állott az ő Kegyelmek
 szabadságában, ha az ő Felsőge Kegyelmes *Resolútiójához*
 akarták volna inkább, avagy most is akarjake alkalmaz-
 tatni magokat; avagy penigh, nem tudom michoda apro-
pratenziókért, utólfo gyalázatos veszedelmét kevánnyák
 nemzeteknek és hazájoknak választani.

Az én Emberimet is, az nekem adott ő Felsőge
Plenipotentiaja mellett, *Plenipotentia*val és derekas *declarátió-*
val bochatottuk vólt Kegyelmedhez, michoda halladekos-
 dologgal külte legyen hozzam vizfsza ökört, nyilván lehet
 az is Kegyelmednél, kiker ugyan *Arrestommal* is fenyeget-
 ték az Kegyelmed nevével, 's *re infecta* kellett vizfsza jón-
 niek.

Törös Vramnak is, a' kit ő Felsőge magányos *Plenipo-*
*rentia*val fok ideje már hogy Kegyelmed-fele bochatott,
 hogy Kegyelmedtől *Salvus Conductus* vevén, siessen Kegyel-
 med-

medhez : de abbann-is nyilván vagyon Kegyelmednél, honnét esett mind az akadek, 's mind az halladek: 's emlékezhetik el hirttem Kegyelmed reá, elsőben michoda. *Salvus Conductus*t küldött legyen neki, és a' mellet michoda levelet-is irt ugyan *Törös* Uramnak. Az a' *Salvus Conductus* egy Postaért-is kevés vólt volna, nem hogy ő Felsőge követőért; 's levelébenn-is azt irta Kegyelmed, hogy ő lássa, ha megyene, vagy nem megyen oda. Melly az is, *commodé* esetté, én nem itélem; de az nem vólt *Törös* Uram akarattjában, mennyené, neje oda : 's reá sem kellett volna hadni, tudván hogy parancholatból megyen. Kegyelmedhez, ki ez-is mindeneftől chak halladékokot nézett.

Az után maga-is megh itélvén Kegyelmed hogy nem alkalmas vólt *Törös* Uramnak, az Kegyelmed első *Salvus Conductusa* mellet megh indulni; ugy vagyon más *Salvus Conductus*t-is küldött neki: de abbann-is az *Principalis clausula* ki vólt hagyva, hogy Kegyelmednél lévén és kéfvén-is semminémő bantása nem leszén; 's holmi olly *Conditiokkal*-is vagyon *involválva*, hogy nehez vólt *securitást* igérni magának. Ez mellet pelda-is lévén előtte, hogy a' *Salvus Conductus*ért küldött embere most-is *arrestomban* vagyó Kegyelmednél, én szorgalmazván-is, vizsgálza nem bocháttya, méltán szeget űthetett a' fejében.

Mikor azért ezeket kérdőre külte volna ő Felsőgehez, választja az lótt ugyan: hogy *his non obstantibus*, ugyan elmentyen Kegyelmedhez, és *peragálly* *Commissióját*: de azonban emlékezhetik Kegyelmed arra-is, minémő levelet irt legyen ugyan *Törös* Uramnak, *Cassálván* és *annulál-*

ván.

ván azt az utólsó *Salvus Conductus*át-is; mellyeket Kegyelmed tudhattya ugyan mi végre chelekedett, de tapasztalható dologh, mind halladekokot szerzetek, vagy neztek ezek. Szintén illyen volt a' *Szombati Tracta* alatt való dolgunk-is, egy egész holnapigh, 's toább-is, el kellett neha várakoznunk az Kegyelmed *Resolutiójára*; maga a' mellet minden héten ment, 's jött Postája Kegyelmednek: 's még-is minket tetzen verkesé az halladék dolgában. Bechtelenfeggel-is a' mint az előtt-is megh irtam Kegyelmednek, mi az Kegyelmed követit semmi-képpen nem illetük. *Exstálnak* az irások: ő Kegyelmek attak okot arra, ha mit keményen szollotunk-is; az mint megh tetczik magok be-adott irásiból: de ha mit nem igazlott abban-is ő Kegyelmek, miért nem felelt akkor rea? 's illendő okát attuk volna mondásunknak. Az után *ad particularia* menvén az feleletben, chak *reflectállyá* Kegyelmed jól magát, nem talál semmi ki-verót abban-is; *punctátim* adván be ő Kegyelmek *instantiájokat*, *punctátim* kellett nekünk-is az után felelnünk.

Hogy penigh az harcz-után három hét-alatt többre mentünk-legyen, hogy sem négy holnapigh-való *Tractánkban*, minden *Tractatus* magával szokta azt hoznyi, hogy az utólsó napokban szaporábban mennyenek az *Conclusiok*.

Am írja Kegyelmed: hogy chudára és botrankozásra-is méltó; mivel semmit nem kívánván-is egyebet a' *Regnicolák*, annál, az kire ő Felsőge köteles nem volt volna: mind az által az harcz után sem ment ő Felsőge arra; jelentvén azt-is, hogy ebbenn-is én lettem legyen.

aka-

akadék. Ezeket-is azért én más-képpen tudom, mért semmi olyan nincsen a' *Constitutiokban*, az kire ő Felsőge most *finalis* és nagy Kegyelmes *Resolutiót* nem adott volna, s' olyak ot-is engedvén, az kik az előtt engedve nem voltak: nem az harcra nézvé ugyan, a' mint Kegyelmed véli, mért azt a' kárt immár-is *restauráltak*; hanem hogy ez veszedelmes haboruiát szegény hazánkknak megh chendefliche ő Felsőge. Hogy penigh én akadékozottam, volna ebbenn-is, megh-bochássalon Kegyelmed, ez olyan. befzed, mintha azt mondaná valáki, hogy én attam *Ervának* az almát kezében, a' kívül *Adámot* az Vrárt megh challya.

Illyen az-is, a' hol Kegyelmed mostani hazánk tűze-gerjesztésének engem nem utolsó okának ítél. Kinek oltoja voltam mindenkor, nem oka. Az minemő izenete-
ket Kegyelmed én hozzám töttis, ezt a' tűzet nézték, és magát Kegyelmedet, nem a' közönséges jot: s' azért, nem adhattam jávallasomot nekik, az kit igén *evidenter* megh mutatok, ha kevántatik.

Az *Svécsók* szerenchéjéről nem írok többet Kegyelmednek. Az űveghnek olly tulajdonfága vagyon, hogy *cum maxime splendet, frangitur*: olyan a' szerenche, dolga-is. Szokták azt-is mondani: *Tolluntur in altum, ut lapsu graviore ruant*. Ki még-is leszen, megh-lattya Kegyelmed rövid nap.

Az *Budai Vezér* állapotjáról nem írok semmit. Kegyelmednek. Neké azt izente és írta, a' mint megh-írtam valá Kegyelmednek. Nem tudom azt én, ha jól esteké azok az *Intimációk* Budára *Török* közibe, bár ugy lettek volna-is azok.

Hogy penigh én az fenyos *Portát* Kegyelmed ellen levántam tamalcanom, és az *Budai Vezéreket*, s *Osmán Passával*-is; valami Német követtel, egyűt Emberimnek, (az hol *Tractájokról*-is ír Kegyelmed) semmit ezekben megh nem mutathat Kegyelmed én ellenem. Mért soha sem Emberem, sem levelem nekem az *Portán* nem vólt; s nem is szokásom az oda-való irogatás. Mit mondott *Osmán Passa*, vagy mond, ő rudgya; am él még: egyéb *Tractánk* ő vele sem vólt, hanem szokor moneáltam és irtam-is néki arról, hogy Kegyelmednek segítséget ne adgyon, mert nem bántya Kegyelmedet senki: csak maradgyon határában: és ő velek-is békeségünk lévén, hitek ellen chelekeftik, ha azt mivelik. Azon-kivül-is mint-hogy mágunk honnyabann-is én soha meltofágot nem kerestem, s nem kevántam; azért, szorgalmaznom az *Törököt* illetlennek tartottam volna mindenkor, s Jsten ellen-való vetnek-is. Ha nem ismér Kegyelmed engemet, kerem, ismérjen ugy, hogy ezeken az utakon, az mellyeken, látom, hogy nemelleyek most a' meltofágot keresik, nem, hogy keresnék valami állapotot, de ninchen olyan nagy veszedelmes testi halál, a' kire inkább nem mennék.

Az mi az *Szécusokkal*-való *Confederációját* illeti Kegyelmednek, hogy hiremé tēni nem tartozott, értem azt is; jelentvén azt-is hogy én-is szolgáltattam volna alkalmatofágot és javallást arra Kegyelmednek. Az ugy vagyó, hogy ha Kegyelmed valami magát nező dologhban *Confederált* volna másokkal, az kik sem hazánkot, sem nemzetünket nem illetnék, közöm semmi nem volna hozzá: de mivel Kegyelmed-is megh eskűt Erdelynek, s en-is

Ma-

Magyar Országának; ez az Kegyelmed *Confederációja* penigh nem maratt chak az Kegyelmed személ e körül, hanem Országokat is *involvált*: ott bizony színten annyi közöm hozzá, mint Kegyelmednek, 's még Magyar Országának név több. Ugy tetszik méltán megh kívánhatta volna mind Erdély, s mind Magyar Ország, 's en-is, hogy ha mi minket nező *Confederációkat* tött az idegenekkel Kegyelmed, értettük volna mi is azt; mért sem jobbágyok, sem fegyverrel mindeneftől le vőrt népek még nem vagyunk, hogy Kegyelmed idegenek szövettségéhez kössön bennünket: 's mindnyajunk nevével azt *offerállya* Kegyelmed nekik, hogy mi sem békellünk addigh megh Kegyelmes Urunkal, és Koronás Királyunkal, miglen azok az ö véghehetlen *pratenfőjokot* veghez nem viszik ugyan ő Fellegével. Ezt ugy tetszik minden igaz ítélet-szerent, megh kívánhattuk volna Kegyelmedtől, 's kívált-képpen én, a' ki Jsten akarattyából ebbé a' hivatalban vagyok az Országban. Tudom olvasta Kegyelmed az *Cronikakban* michoda *authoritással* élt az Magyar-Országhi *Palatinus*, az Király választasbann-is, a' mikor Iános Királyt nagyobb része az Országban Királynak választá, és nevezé; 's nem chak választották, de még-is Koronázták: mind-azonáltal az *Palatinus* nem adván javallást és *Voxot* reá, azt ítéltek, hogy *irritum* az választás, és más Királyt választottak. Ki jól letté nemé, most én azt nem *disputálom*, de elég ha megh lett: Kegyelmed penigh egy *privatus* Ur lévén Magyar-Országban, nem tudom én, magán mint meherett, olyan *Contráctusban* és *Confederációban*, Ország és mindnyajunk hire nélkül, az kivel minket le-kössön. Es így

minthogy hírünk nélkül lettek azok, minket nem-is illetnek. Soha bizony javallásomat arra né adom, hogy ilyen veszedelmes állapotban és szomszédságban levő szegény hazánkot, nemzetünket azoknak az Fejedelemeknek *pre-tenziójok* melle regyem; 's addigh hazám tűzet megh ne-olcham ha lehet, migh azoknak *pratenziójok* vegben nem-megyen: kinekegyyike Eszokról három száz mély-földön lakik hozzánk, másika dél fele, az-is chak nem annyi-ra, kiker nem éget az magunk tűze mellett, a' Poganiok tűze, mint minket. Am most-is szinte Chornáról-is vittek rabokot el, 's maid a' mostani *protectio* alatt, bizony a' *Cassai* hostat-is holdulni fogh, 's az után *Cassa* maga-is. Jollehet ezt nyilván *publicálly*a Kegyelmed meg a' maga-*Patensiben*, hogy a' mit keres *Töröknek* keresi. Kire, én nem hiszem, hogy a' Kegyelmed *Confederatusi*-is Kegyelmednek javallást adgyanak, ha megh ertik az dolgot, a' mint még-is ertik; mért ők-is neki keresnének ugy: nem-is az *Evangeliumnak* *promotiója* ez, (a' kit mi-is tártunk) hanem az *Alcorán*.

Az több írási-is Kegyelmednek mind chak az engévaló vadlásokot nézik: kiről mint hogy mászor-is bővén irtá Kegyelmednek, most megh eré aval, hogy azok mind külömben vannak, és hogy Kegyelmed nem jól *informatus* az én személyen és dolgaim felől.

Am szememre hánnya az *Aureum Vellust*-is Kegyelmed. Ugy látom az arról-való hivatalról sinch jo *Informatiója* Kegyelmednek; az nem valami *Confederatiót*, vagy magányos *obligatiót* néz az *Spaniol Királyhoz*, hanem egy *Confraternitas*, *Societas*, & *Ordo Militaris*; az kiben nagy embe-

emberek és Fejedelmek vannak, magá a' *Romai Chásfár*, a' *Spaniol Király*, és nagy sok Fejedelmi emberek. 'S valami alkalmatlan *obligációkban* sem adgyák mágokot, a' mint Kegyelmed véli: mért *expresse* vagyon az *Ordo Constitutio-jában*, hogy noha első személy az *Ordoban* az *Spaniol Király*; mind-azon-által *sine nota perfidia*, az mély Fejedelemség alatt laknék efféle *Eques Aurei Velleris*, az kinek ellenkezése volna a' *Superiornak*, úgy mint a' *Spaniol Királynak*, Fejedelmével együtt ellenkezhetik vele. Es inkább bechülletet néz ez az *Ordo*, mint valami derekas *obligatior*. Noha, én ezt-is soha nem kevántam, sem szorgalmaztam, hanem nemzetemnek bechülletért vettem ezt-is fel. Így erche azért Kegyelmed a' dolgot, 's ne itellye más-képpen.

Jria utólyára Kegyelmed, hogy a' bekecséghek kevánója. Ki jól vagyon: mért ugyan-is egyéb se Kegyelmedet, se ezt a' szegény hazát, se nemzetünket annál megh nem tartya. De nagy kérdés vagyon benne, megh lévén az Kegyelmed *obligatioja*, és más rész-hadainak *Conjunctioja* a' *Svécsusokkal*; ha az fel nem szabadéttya Kegyelmedet, hogy az Országok képeben nem végezhetet: örömezt értem mint teszen annak eleget, a' mit ír Kegyelmed, hogy akarója a' bekecséghek? Mért az külföldben nem lehet, hanem ha el szakad tőlők, avagy az ő dolgoknak és *pratenziójoknak* el igazítását-is foghja kevánni Kegyelmed; ki meszire-való beszéd, 's talam határán kívöl-is vagyon Kegyelmednek. El-szakadni penigh, úgy látom nem akar Kegyelmed tőlők, (mint hogy dolog-is kel már az *Conjunctio* után ahhoz) 's nem akarja venni az ő Felfé-

nagy bő kézzel nyvitott kegyelmességét-is: sőt gerjeszteni láttatik az *Regnicolákat*-is, hogy ne legyenek *Contentusok* az ő Felfege kegyelmességével, s ilyen veszedelmes tűznél nagyobnak tarchanak, hol-mi máguk közt gyűlöfegyet-szerző apro kívánságokat; a' mellyeket még talám azokon kivől *pratendálni* kívánhatnának, az mellyek még vannak már *liberaliter* ígérve ő Felfegétől.

Az *Svécsok* *pratensióját* penigh az mi illeri, ha annak el igazítását várja Kegyelmed, s ugy kezd az után hazája tűzének oltásához, így nem kívánoja Kegyelmed az mi szegény hazánk bekekségének, hanem (bochánat-keréssel szolván) utólso veszedelmének ok-adója leszen: mért végheterlen dolgok azok az ő dolgok, s kard ugyan ha *dirimállyá*; s ha mijs attól várunk, az mint az Kegyelmed magányos *Confederációja* tartya, könnyen véget verhetünk annelkül-is veszni indult szegény hazánkban, és nemzetünkben. Ne beszédben azért, hanem chelekedetben, kerem Kegyelmedet, vegye már szegény hazánk bekekséget, s mutassa abbá még nemzetéhez-való igazságot; ne nevellye toább maga haza tűzét-is. Sok bizony ez-is, kinek noha magos ugyan a' czégére, de veszedelmes és mergés ital vagyon alatta: és akar mint halogása-is e' szegény haza bekekséget Kegyelmed, s akar mit várjon-is a' *Svécsok* *successusától*, de nem javát, hanem utólso *extermíniumját* nézik mind azok szegény hazánk-nak. Még-is keré azért Kegyelmedet, ne gerjeszse toább-is ezt a' tűzet, mért bizony Kegyelmed-is még ég ott, a' hol-mi egnyi fogunk. Soha azt sem magá, sem mások erejével és segítségével-is véghez nem vízi, az kire, noha.

noha nem mondgya, de chelekedetivel *collimálni* láttatik. 'S ha veghez vinné-is, azzal-is né egyébét, hané utólso veszedelmet szerzene szegény hazánknek és nemzetünknek. Azt penigh ne hidgye-el Kegyelmed, hogy olly együgyűek vólnánk, mintha ezt nem látnánk, 's nem maga nevéleset, hané hol-mi kákán-való chomo-kerefessé nézne inkább Kegyelmed, *Religió*nak és szabadsághnak oltalmát jelengetvén: az kiből maid ki forgat Kegyelmed bennünket, 's az szabadságh helyett, vas igát vét követőinek nyakában, 's az *Evangelium* helyett, a' mint fellyebb-is irám, *Alcoránt*; kinek mindennemő kezdeti és készületi mégv vannak. Hogy azért Kegyelmed miat e' szegény haza és nemzet, utólso veszedelemben ne jussön, még-is' igen nagy igassággal és szeretettel kerem Kegyelmedet, szánnya meg már őket, 's tegye le toább-való ellene felvett fegyverét, 's olcha megh lángadozo tűzét! tárchon mindent egyebet kissébbnek az közönséges megh maradásnal! ezzel szolgál Kegyelmed hazájának és nemzetinek, 's magának-is: 's egyéb-árant, adgya Jsten legyen ha mis *Profeta*! de bizony mindenestől Kegyelmed leszen egyedül hazánk romlásának oka. Illy bő és talám kemény irásomnak-is, kérem Kegyelmedet, megh bochasson; hazámhoz és nemzetemhez-való igasságom, kötelességem uifzen ezeknek ki-mondására: 's talám mások vagy nem értik, avagy nem merik ezeket ki mondani. Kegyelmedért-is szükségessék penigh hogy másoknak illy nagy okokat adván veszedelmekre, maga-is maradékjával egygűt *ruinában* ne jussön. Ki ugy leszen megh, ha minden hallogatas-nelkül az ő Felsége Kegyelmessén tört

Resolutiójához alkalmaztattya mind Kegyelmed magát, mind az *Regnicolák*: kiket igen bő és ki-terjert kezzel nyugtatt ő Fellege Kegyelmeteknek, ott-is, a hol talám boszúállásra-is nyulhatot volna... Megh-is kérem, Kegyelmed mind bő, 's mind kemény írásonnak megh-bochásson, 's szolgáltaßon-is inkább én velem-is, hogy sem idegen ítéletekkel terhellyen. Tarcha megh Jsten Kegyelmedet jó egeßfeßben. *Datum in Nagy-Heßflain II. Junij, Anno 1645.*

HVSZON-NYOLCZADIK LEVEL

Illustrißime Princeps.

HOgy valami-képpé több vadlási köziben elegyedvén Kegyelmednek kívált-képpen-való vádlási el-lené, válaßz-tételem valami homályt ne szenvedgyen; szűkfégésnek ítélem, hogy magányos írással fe-léllyek azokra Kegyelmednek.

Jria azért Kegyelmed, hogy az *Svédcsokkal*-való *Conföderációjában* nem vólt szűkfége arra, hogy én hiremmel chelekedgye azt: és hogy én-is szolgálattam rész-szerént arra alkalmatosíßagot, 's homályossán tanácho-mmal-is érttettem volna Kegyelmedet: ez-árant, jó üdövel az-elótt.

Jelenti azt-is Kegyelmed, hogy sok külső, 's bel-ső szabadságiban megh-háborítója vóltam légyen az *E-vangelicus Statusnak* Kegyelmeddel egygyütt, egyébeket-is, öztönözvén, és ingerelvén Kegyelmed ellen, fő *oppressora*, és *persecutora*-is vóltam Kegyelmednek; fő: még az *Catholicus* rendéknek-is sokban megh-bantója letté légyen.

Mond-

Mondgya Kegyelmed azt-is, hogy szintén ugy választot legyen engem az *Palatinus*ágra az *Evangelicus Status*, mint az *Catholicus*, 's ugy vólnék azoknak szabadságának-is megh-tartására köteles, mint az más-félnek; mind azon-által emlekezném reá, mint bántam legyen az *Evangelicus Statuffal* 1638. esztendőben.

Hozá véghtére elő Kegyelmed az 14. *Vármegyék* követtségét-is, nagy bátran irván, mint ha *Director Consilij* lett vólna itt közrünk Kegyelmed, hogy az mikor ő Felsőge a z *Evangelicus Statusnak* Kegyelmelessen akarta vólna-is *resolválni* magát, és kötelessége-szerént, mind lelki, 's testi szabadságában, az Ország szabadságával részefíteni; én ott-is, minden idegen nemzet chudájára, nagy keményen viseltem nemzetemhez magámat: és hogy ellenzettem azokat ő Felsőgének *effectuálni*: és hogy fel-lobbant úszógót verettem ezekkel az Magyar nemzet köziben, *distraktiót* szerezvén ő Felsőgének-is; 's nem tudhatná Kegyelmed, ha érhernéme ennek végét valaha, vagy nem?

Ezek kemény beszédek, de helytelen vádlások, és semmit ezekben megh sem mutathat Kegyelmed én ellenem; mondanyi penigh ezeket, nem elég, főt illetlen. Fejedelmi embernek. 'S az előtt lám az én *authoritásom* mellett-is jelengeti vala, hogy foghta legyen kardgyát Kegyelmed, 's im most első anyánk, 's atyánk vétkét-is nekem láttatik tulajdonétan; 's magha tűzés, 's úszógós kötősebbenn-is engem akar öltöztetni. 'S megh érném, mind ezeket egy szoval, hogy külömben vadnak: de más-képpen az én igazságomat megh nem nyomhatván, személyemet; kevánnya effelékkal gyűlölségben hozni,

Q

hogy

hogy azok által vegye el erejét az *Regnicolaknak*-tött-igaz ítéletemnek, és tanáchlásomnak. De hogy magányosfann-is nyilván legyenek ez világh előtt-is, és helytelen vádlások, im *punctatim*-is felelek ezekre-is Kegyelmednek.

Chuda beszéd azért az első vádlása-is Kegyelmednek, hogy én szolgáltattam alkalmatosságot Kegyelmednek az *Svéciusokkal*-való *Confederációjára*, és hogy azt tanáchlottam-is volna jó idővel az előtt. Maga mindigárt maga jelenti ugyan ott ezen írásában Kegyelmed, hogy nem közlőtte ez-aránt tanáchat én velem, az mint, úgy-is vagyon: 's nem hogy javallásomat és tanácho-mat attam volna én arra Kegyelmednek, de nagy veszedelmes dologh-nak tartottam mindenkor; mászór-is közelebb-való nemzetiségekkel és Országokkal-is, nem egyfzemély, mint most Kegyelmed, hanem ugyan Országostól lőtt *Vnioknak*, és *Confederatioknak*-is föl forgasátokat, tudván és látván. Másokbann-is átoknak mondtam, azért ezt én, nem tanáchnak, 's annyival inkább arra javallásomat nem attam, melly az én Kegyelmednek-is irt-leveleimből-is nyilván ki retczenék; mellyek am ki-is vannak nyomtatva. 'S hogy még-is tudvann-is ezeket, külömben lennyi Kegyelmed, nem nehezteli írásiban yennyi, chudalhatom igen: de ottan adgya helyét, idejét, emberét, ki által, és mikor irtam, vagy izentem felőle Kegyelmednek, 's mutassa meg-h-is azt, hogy ne legyen ad-digh hitele ez vádlásomnak.

Jól mondgya Kegyelmed, hogy egy-aránt és egy-akarattól valasztottak az Ország-béli *Statusok* engemet, az *Palatinus*ságra: de el-vesz-szen életem, 's minden jó-m, ha
chak

chak gondolkodásommal-is, köteleffésem ellen, tudva és akarva, szabadságában, 's *concessioiban* az *Statusok* között, chak leghkisebbét-is megh bantottam; 's hogy mindenkor mindennek szája izi-fzerént nem chelekedhettem, az mint Kegyelmed-is, látom, hogy fok dolgaimot nem jávallya, arról nem tehetek, mért az dologh hozza gyakran magával. Az *Status Evangelicusok* nevével való követféget penigh az mi illeti, mászor-is hozta Kegyelmed elő, de nem mondgya megh, miben lótt én töllem-való megh bantások: 's magok panaszáat-is soha én arról ellenem, nem hallottam ő Kegyelmeknek: 's chak érchem michoda-is ez, az kit Kegyelmed emleget, megh mentem, megh láttya Kegyelmed, magámat. Kik magok-is ki tudván, és meg-is mervén ő Kegyelmek mondani, chudalom, hogy Kegyelmeden kívül, senki más belé nem állot ez panaszbann-is. De tudom evel-is mit czéloz Kegyelmed.

Az 14. Vármegyék követsegéről irt mászor-is Kegyelmed, 's látom hogy engem vádol az-aránt-is Kegyelmed, chak igen mezeéren beszéddel; kiben én nem mentem toább magamot, mászor-is irván erről Kegyelmednek. De mint hogy maga köztünk az Tanáchban, nem vólt Kegyelmed, az ki Kegyelmednek ezeket mondotta, mind addigh áruloúl hazud benne, valamig megh nem bizonittya, ha maga hallotta, és tudgya ezeket; avagy mastol vette és hallotta, 's kichoda az? holott ez mindenestől *diffamatio*: 's nich-is az én Kegyelmes Uramnak Hájójának kormányja ugy az én kezemben, hogy rend kívül-is ott hordozharnám, az hol én akarnám.

Kérem-is Kegyelmedet, ilyen bátran és egy-átallyában, minden bizonylág nélkül, ne *diffamallyon* engemet, mért irtam ugyan én már Kegyelmednek nem keveset, de mind igazat: 's többet-is mutathatok, 's nem külfő dolgokat, hanem az kiket eg-fiz nemzetül látunk veszedelmünkre következni: 's azokat világh láttára chelekefzi. *ed* 'Sim ezennél rabbá téfzi, avagy utólso *ruinában* hozza nemzetét! 's az mind semmi; hanem nemellyeknek kemény szavok, avagy, az Kegyelmed vélekedése szerént, nemelly tanách-adások, mind nagyobbak ennél. De chak hadgyon békét Kegyelmed az *Regnicoláknak*, megh alkuszunk mi: mért ha mind ezek ugy vólnának-is, az kiktől Kegyelmed, hihető mások *információjából* ír; őszve vetvén, chak ez ideigh-való veszedelmes kárát-is, vallyon 's mi vólna ehez-képest? Jstenért kérem azért Kegyelmedet, hadgyon békét az illyetén alkarmatlan vádlásoknak, mért aval megh nem oltya ugyan hazájá-tűzét, noha eddigh még kéves olyan szándékiát lártuk Kegyelmednek; hanem mind száraz fát és olait hordott inkább arra, hogy nagyobb lángal éghien: kit ki-mutat az *Töröknek* tött nagy ígérati, hogy az egéz Országot alájok haitya, és adofizetővé téfzi őket. Az *Svécsfokot* viszont, hogy *praten-siójokhoz* segéti Kegyelmed, 's addigh békeféget nem végez ő Felfegével, vijonnánn-is kötötte magát: 's ám az kiktől segedelmet várt, azoknak küldött segétséget Kegyelmed, avagy zálogot inkább. Mully ígératival, és chele edetivel, nem-de ki ne lássa, hogy mindenéstől magát, és allapattyának nevelesit nézi Kegyelmed? hogy ezekért ők meghint Koronázzak Kegyelmedet, 's fegyverek.

rekkel le-*vervén* ez Magyar nemzetet, Országokat *absoluté* birodalma alá adgyák Kegyelmednek; 's Kegyelmed *viszont* magával egygyűt be *presentállyá* őket az *Töröknek*, kiről maga leveleit mutathátruyuk Kegyelmednek. De ez mind semmi Kegyelmed előtt, 's olly valoknak tárt bennünket, mint ha senki közülünk ebben semmít sem látna. Mellyet ne véllyen Kegyelmed, mért bizony ott-is sokan láttyák ezeket, noha szólni nem mernek; holott *Alcoránt* adná inkább kezünkben az *Török*, mint az *Evangeliumot*: 's' az *Galliai* Király-is, nyilván nem *confederált* ugyan Kegyelmeddel, az *Status Evangelicus* mellel, hiti ellen. Mást néznek azért mind ezek, az kiknek segedelmekkel és fegyverekkel, magá hazáját és nemzetit illy veszedelmes állapotban hozta Kegyelmed, nem tudom mi el-*vetett*, és' ha végben menne-is, kichin ideigh-*való* dichőségért.

Im emelgessé azért Kegyelmed az gerendát, 's illy nagy szorgálmatozsággal, ne keresse mások tisztaságában az szálkát. 'S jót akaré tenni hazájával és nemzetivel? ne igyekezzék azt vás-pálczával alája haitani, és magával egygyűt *Török* alá verni, 's más rendbéli idegeneknek-is *prádájokká* tennyi.

Az ígret sok ugyan, az kit Kegyelmednek *offerált* 's Felfeget, 's elgedendő *satisfactiót*-is adott az *Regnicolák-nak*-is, 's im még-is né *contentus* Kegyelmed mind ezekkel-is, 's illy veszedelmes hazánk tűzével: azt nem akarván ki mutátni maga felejnek, az kit az *Töröknek*, és idegeneknek ki mutatótt; olly más okait adgya ez veszedelmes tűznek, az ki írt, Jsten láttya, egy embért sem kellene el-*vesz-*tenünk, nem hogy ennye hazánk-fiát, az ki már el-*veszett*,

és testestől 's lelkestől az pogány-kezbenn-is esett; 's szegény hazánk-is illy rút pusztuláfra jutott. Ezek penigh még mind chak kezdeti az veszédelemnek, ide hátra még az naggya, az kiben hanyát-homlok vízi nemzetét, Kegyelmed, ha idején ki nem áll belőle. Bekefféget adgyon azért, békefféget Kegyelmed ez szegény hazának, ha mind magának, 's mind maradékinak vélek egygűt megh maradáfát kevánnya Kegyelmed, 's azt ne-is kösse mások békeffégéhez Kegyelmed, mért elveszünk mi mindnyájan addigh, mig azok az ő békefféghebben chak belé-állanak-is.

Mind ezekről bő írásommal egygűt, kérem Kegyelmedet, megh bochasson! bizony ha hit és tanácha, vólnek-is Kegyelmednek, egyebet ezeknél nem mondhatnék: s' ha ki mást mond, nem igaz szolgája Kegyelmednek, avagy nem érti az dolgot. En ezzel tártozom, hogy ki mondgyam, *instante* penigh: 's el-hitem Kegyelmed sem vézi gonofz-nével töllem, mint hogy jo szánomból én-is, 's igazságomból irok Kegyelmednek.

Isten Kegyelmeddel. *In Nagy-Hefstain die 11. Junij.*

Anno Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo Quinto.

